

**KONAKLAMA İŞLETMELERİNDE MALİYET
MUHASEBESİ; ERZURUM İLİNDE ÖRNEK
UYGULAMA**

Deniz TAŞKESENLİOĞLU

Yüksek Lisans Tezi

İşletme

Ana Bilim Dalı

Doç. Dr. Alirıza AĞ

2023

(Her Hakkı Saklıdır)

T.C.
BAYBURT ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANA BİLİM DALI

**KONAKLAMA İŞLETMELERİNDE MALİYET MUHASEBESİ; ERZURUM İLİNDE
ÖRNEK UYGULAMA**

(Cost Accounting in Accommodation Businesses; Example Application in Erzurum)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Deniz TAŞKESEN LİOĞLU

Danışman: Doç. Dr. Alirıza AĞ

Bayburt
Ekim, 2023

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Doç. Dr. Alırıza AĞ danışmanlığında, 202208008 numaralı Deniz TAŞKESENLIOĞLU tarafından hazırlanan “Konaklama İşletmelerinde Maliyet Muhasebesi; Erzurum İlinde Örnek Uygulama” adlı bu çalışma 08.09.2023 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından İşletme Ana Bilim Dalı, İşletme Programında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan :Doç. Dr. Yusuf BİLGİN

İmza:

Jüri Üyesi :Doç. Dr. Alırıza AĞ

İmza:

Jüri Üyesi :Dr. Öğr. Üyesi Selçuk YALÇIN

İmza:

Bu tezin Bayburt Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nin ilgili maddelerinde belirtilen şartları yerine getirdiğini onaylarım.

...../...../.....

Doç. Dr. Murat KUL

Enstitü Müdürü

ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Konaklama İşletmelerinde Maliyet Muhasebesi; Erzurum İlinde Örnek Uygulama” başlıklı çalışmanın tarafımdan bilimsel etik ilkelere uyularak yazıldığını ve yararlandığım eserleri kaynakçada gösterdiğimi beyan ederim.

... / ... / 2023

Deniz TAŞKESENLİOĞLU

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitimim boyunca sabrı ve anlayışıyla desteklerini benden esirgemeyen danışmanım Doç. Dr. Alirıza Ağ hocama çok teşekkür ederim.

Uygulama çalışmamda güler yüzüyle bizi karşılayan Palan Otel çalışanlarına ve her türlü bilgiyi sorunsuz aktaran muhasebe müdürü Fariz Soğukpınar beye teşekkür ederim.

Tez dönemim boyunca maddi ve manevi desteklerini veren eşime, aileme ve beni sabırla bekleyen çocuklarıma sonsuz teşekkürler.

ÖZ

YÜKSEK LİSANS TEZ ÇALIŞMASI

KONAKLAMA İŞLETMELERİNDE MALİYET MUHASEBESİ; ERZURUM İLİNDE ÖRNEK UYGULAMA

Deniz TAŞKESENLIOĞLU

Ekim 2023, 74 Sayfa

Türkiye'nin en önemli sektörlerinden birisi turizm sektörüdür. Turizm sektörü denince de akıllara ilk gelen şüphesiz konaklama işletmeleri veya otellerdir. Konaklama işletmelerinin, Türkiye'nin ekonomik anlamda kalkınması için yeri ve önemi çok büyüktür. Turizm sektörü her geçen gün büyümektedir, hem yabancı turist sayısındaki artış hem de yeni konaklama işletmelerinin kurulması sektörün büyümesine katkı sağlamıştır. TÜİK verilerine göre; Türkiye'de turizm geliri Ocak, Şubat ve Mart aylarından oluşan I. çeyrekte bir önceki yılın aynı çeyreğine göre %32,3 artarak 8 milyar 690 milyon 505 bin dolar oldu. Turizm gelirinin %20,8'i ülkemizi ziyaret eden yurt dışı ikametli Türkiye vatandaşlarından elde edilmiştir. Ziyaretçiler, seyahatlerini kişisel veya paket tur ile organize etmektedirler. Bu çeyrekte yapılan harcamaların 7 milyar 503 milyon 255 bin dolarını kişisel harcamalar, 1 milyar 187 milyon 249 bin dolarını ise paket tur harcamaları oluşturmuştur.

Konaklama işletmeleri de diğer işletmeler gibi kar amaçlı kurulmuşlardır. Karı etkileyen en önemli unsur tartışmasız maliyetlerdir. Bu işletmelerin sektörde iyi bir yer edinebilmesi için; kaliteden ödün vermemesi, rekabet ortamını koruması, en uygun fiyatı sunarken aynı zamanda en iyi hizmet anlayışıyla kendini geliştirebilmesi başlıca hedefleri arasında olmalıdır. Bu çalışmamızın konusunu tüm bunlara yön verecek olan maliyetler belirlemektedir.

Bu çalışmada konaklama işletmelerinde maliyet muhasebesi incelenmiştir. Bu amaç doğrultusunda Erzurum ilinde bulunan Palan Otel ile yapılan bir uygulamaya yer verilmiştir. Yapılan uygulama sonucunda işletmenin muhasebe bölümünden edinilen bilgilere göre; İşletmenin satışları 2022 yılında 23.596.762,30 tl, satışların maliyeti ise 14.010.569,57 tl'dir. Maliyetler içinde en yüksek gider kalemini 4.071.911,63 tl ile Genel Yönetim Giderleri oluşturmuştur.

Anahtar Kelimeler: Konaklama işletmeleri, maliyet, maliyet muhasebesi.

ABSTRACT

MASTER'S THESIS

COST ACCOUNTING IN ACCOMMODATION BUSINESSES; EXAMPLE APPLICATION IN ERZURUM

Deniz TAŞKESENLIOĞLU

October 2023, 74 Pages

One of the most important sectors of Turkey is the tourism sector. When it comes to the tourism sector, the first thing that comes to mind is undoubtedly accommodation establishments or hotels. Accommodation businesses have a great place and importance for the economic development of Turkey. The tourism sector is growing day by day, both the increase in the number of foreign tourists and the establishment of new accommodation establishments have contributed to the growth of the sector. According to TUIK data; Tourism revenue in Turkey increased by 32.3% in the first quarter, consisting of January, February and March, compared to the same quarter of the previous year, reaching 8 billion 690 million 505 thousand dollars. 20.8% of tourism income was obtained from Turkish citizens residing abroad who visited our country.

Visitors organize their travels as personal or package tours. Of the expenditures made in this quarter, 7 billion 503 million 255 thousand dollars were personal expenses, and 1 billion 187 million 249 thousand dollars were package tour expenses.

Accommodation businesses, like other businesses, are established for profit purposes. The most important factor affecting profit is undoubtedly costs. In order for these businesses to gain a good place in the sector; Its main goals should be to not compromise on quality, to maintain a competitive environment, to offer the best price and at the same time to improve itself with the best service approach. The subject of this study is determined by the costs that will direct all of these.

In this study, cost accounting in accommodation businesses was examined. For this purpose, an application made with Palan Hotel in Erzurum is included. According to the information obtained from the accounting department of the business as a result of the application; The sales of the business are 23,596,762.30 TL in 2022, and the cost of sales is 14,010,569.57 TL. The highest expense item among the costs was General Administrative Expenses with 4,071,911.63 TL.

Keywords: Accommodation businesses, cost, cost accounting.

İÇİNDEKİLER

ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI	i
TEŞEKKÜR.....	ii
ÖZ.....	iii
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER	v
TABLolar DİZİNİ	vii
KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ.....	viii

BİRİNCİ BÖLÜM

Giriş	1
-------------	---

İKİNCİ BÖLÜM

Konaklama İşletmelerine Dair Temel Bilgiler	3
Konaklama İşletmelerinin Tanımı	3
Konaklama İşletmelerinin Sınıflandırılması	3
Konaklama Amaçlarına Göre Otel İşletmeleri	5
Faaliyet Sürelerine Göre Konaklama İşletmeleri	6
Büyükliklerine Göre Konaklama İşletmeleri.....	6
Ulaştırma Araçları ile Olan Bağlantılarına Göre Otel İşletmeleri	6
Mülkiyet Bakımından Konaklama İşletmeleri	7
Türkiye’de Konaklama İşletmelerinin Sınıflandırılması	7
Konaklama İşletmelerinin Özellikleri.....	10
Konaklama İşletmelerinin Organizasyon Yapısı.....	12
Konaklama İşletmelerinde Bölümler	12
Konaklama İşletmelerinde Temel Hizmet Bölümleri	13
Konaklama İşletmelerinde Destekleyici Hizmet Bölümleri.....	16
İnsan kaynakları bölümü.	16
Teknik servis bölümü.	17
Satış ve pazarlama bölümü.	17
Güvenlik bölümü.....	17
Muhasebe bölümü.	18
Muhasebe departmanının organizasyonu.	20
Konaklama İşletmelerinde Muhasebe Departmanında Yapılan İşlemler	21

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Konaklama İşletmelerinde Maliyet Muhasebesi Sistemleri	25
Konaklama İşletmelerinde Muhasebenin Önemi ve Tanımı.....	25
Konaklama İşletmelerinde Muhasebe Süreci	25
Konaklama İşletmelerinde Muhasebe Bilgisine Duyulan İhtiyaç	26
Konaklama İşletmeleri Muhasebesinin Özellikleri	26
Konaklama İşletmelerinde Kullanılan Belge ve Defterler	27
Konaklama İşletmelerinin Maliyet Unsurları	29
Konaklama işletmelerinde maliyetlendirme.	29
Maliyet, gelir ve gider kavramları.	29
Giderlerin sınıflandırılması.	30
Maliyet Muhasebesi Unsurları	32
Direkt ilk madde ve malzeme giderleri.	33
Direkt İşçilik Giderleri	34
Hizmet üretim giderleri.	35
Maliyet Kontrol Yöntemleri	35
Yiyecek içecek maliyet kontrolü.....	35
İşçilik maliyet kontrol yöntemi.	37
Maliyet kapsamına göre sistemler.....	38
Maliyetlendirme zamanını belirleyen sistemler.	40
Maliyetlendirme şeklini belirleyen sistemler.....	42
Literatür Taraması	45

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Konaklama İşletmelerinde Maliyet Muhasebesi Erzurum İlinde Örnek Uygulama	48
Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	48
Uygulamada Kullanılacak Otel İşletmesine Ait Genel Bilgiler	48
Palan Otel'in Muhasebe Departmanında Gerçekleştirilen İşlemler	49
Gerçekleştirilen Muhasebe Kayıtları	50
Sonuç	68
Kaynakça.....	70
Öz geçmiş.....	74

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1. <i>Palan Otelin’de Bulunan Departmanlar ve Personel Sayısı</i>	49
---	----

KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ

KDV	: Katma Değer Vergisi
MEGEP	: Mesleki Eğitim ve Öğretim Sistemini Güçlendirme Projesi
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
TMS-2	: Türkiye Muhasebe Standardı

BİRİNCİ BÖLÜM

Giriş

Turizm, insanların daima yaşadıkları yer dışında yaptıkları geziler ve belirli süreli konaklamalar, gereksinimlerinin karşılanmasına yönelik yapılan faaliyetler bütünüdür. Turizm sektörü, turistlerin konaklama, eğlence, yiyecek-içecek gibi hizmetlere erişimini sağlamak için çeşitli işletmelerin bir araya geldiği sektördür. Ayrıca kültürel, tarihi, doğal veya rekreasyonel amaçlarla seyahat gerçekleştirmek, deneyimlerini zenginleştirmek ve yeni yerler keşfetmek için yerli ve yabancı turistlere bir fırsat sunar.

Turizm sektörü, bir bölgedeki birçok işletmenin turizm hizmetleri sunarak ekonomik kalkınmaya katkıda bulunduğu dinamik bir sektördür. Bu sektör içerisinde faaliyet gösterecek işletmeler, müşterilere kaliteli hizmetler sunmanın yanı sıra birbirleriyle uyumlu olma, işbirliği yapma ve karşılıklı yardımlaşmaları, turizm sektörünün genel performansını etkileyen önemli bir faktördür.

Hizmet sektöründeki işletmeler emek yoğun işletmelerdir. Hizmet pazarlamak her zaman bir mal pazarlamaktan daha zordur. Çünkü stoklanamaz ve her türlü olumsuzluktan çok hızlı etkilenir. Bu sektörde insan ön plandadır, çalışanlar müşterilere hizmet sunacaktır. Bu sebeple turizm sektöründe yaşanan hızlı gelişmelere ayak uydurmak otel işletmeleri için önemli bir konudur. Artan rekabet ile işletmeler talebin artırılması müşteri istek ve ihtiyaçlarının karşılanması gibi elzem konuların göz önünde bulundurulması ve hizmet sektörü için geleceğe dair planlamanın zorunlu hale gelmesi hizmet işletmelerinde maliyet ile yönetim muhasebesinin önemini artırmaktadır.

Turizm sektöründe konaklama işletmesinin kuruluş aşamasından ve diğer safhalarla birlikte faaliyete geçeceği süreç içerisinde maliyet kalemlerinin yüksek olması nedeniyle fazla sermayeye ihtiyaç duyulur. Bu sermayeyi etkin bir şekilde yönetebilecek muhasebe sistemleri, bu işletmeler için hayati bir öneme sahiptir.

İşletmeler, faaliyetlerini en etkili şekilde yönetebilmek ve başarılarını artırabilmek için her zaman doğru ve güvenilir bilgilere ihtiyaç duyarlar. Muhasebe bilgi sistemi, işletmelerin bu bilgilere erişimini sağlamak amacıyla geliştirilmiş bir bilgi sistemidir. Bu sistem, finansal verilerin toplanıp, kaydedilmesi ve analiz edilerek, raporlanması gibi süreçleri içerir. İşletmelerde kullanılan muhasebe bilgi sistemlerinin, işletme sahip ve yöneticilerinin

işletme varlıkları üzerindeki sorumluluklarını yerine getirmek, işletmede gerçekleştirilen eylemlerin kontrolünü sağlamak ve gelecek planlamalarını oluşturmak için gerekli olan bilgileri sağlamak gibi fonksiyonları bulunmaktadır.

Maliyetleri planlayabilmek, hedeflenen kara ulaşmak muhasebe sistemlerinin etkin bir şekilde kullanılmasına bağlıdır. İşletmenin kaliteli hizmet sunması ne kadar önemliyse maliyetlerini düşürebilmek adına alınan önlemler de son derece mühimdir. Bundan dolayı çalışmamızda konaklama işletmelerinde maliyet muhasebesi konusu işlenmeye çalışılmıştır.

Çalışmamızda  bölüm bulunmaktadır. İlk bölümde konaklama işletmeleri genel hatlarıyla ele alınmış, sınıflandırılmasından bahsedilmiştir. İkinci bölümde konaklama işletmelerinde maliyet muhasebesi konusu açıklanmıştır. Son bölümde ise Erzurum'daki bir konaklama işletmesinin maliyet muhasebesi uygulama rneği verilmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

Konaklama İşletmelerine Dair Temel Bilgiler

Konaklama İşletmelerinin Tanımı

Eski tarihlerden bugüne kadar insanlar için konaklama ihtiyacı hep var olmuştur. İnsanların seyahat etme ihtiyacının ortaya çıkmasıyla birlikte konaklamanın önemi vurgulanmaya başlanmıştır. Konaklama, insanların seyahat ettikleri yerlerde ihtiyaçlarını giderebilmek için ortaya çıkmış ve seyahat nedenleriyle birlikte gelişmeye başlamıştır. Bu ihtiyaçların karşılanmasında oteller, ana konaklama tesisleri olarak önemli bir rol oynamaktadır. (Elitaş, 2010).

Konaklama işletmeleri, yerli ve yabancı turistlerin temel ve tüm sosyal ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla seçtikleri, ekonomik faaliyet gösteren işletmeler olarak tanımlanabilir. Turizm işletmelerinin en önemlisi konaklama işletmeleridir. Konaklama işletmeleri, müşterilerin tüm gereksinimlerine cevap verecek nitelikte olmaya özen göstermelidir. Kendilerini sürekli geliştirebilmeli yeniliklere ve teknolojiye ayak uydurabilmelidir. Müşterilerin yeme içme beslenme konusunda ve odalardaki temizlik hijyen konusunda gerekli hassasiyetleri gösterebilmelidir (Kaya, 2013).

Eğlence, sosyal aktiviteler, çocuk oyun alanlarıyla müşteriye tatmin edebilmeli, tekrar gelme isteği uyandırmalıdır. Rekabetin fazla olduğu turizm sektöründe işletmeler yenilikleriyle farklılıklarıyla ayakta kalabilmektedir. Konaklamada rekabet aynı zamanda mevcut coğrafik Pazar ile de sınırlıdır. Sunulan konaklamanın çoğunluğu sadece ülkesel, bölgesel bazen de sadece yerel pazardır. Bu durumda rekabet, pazarın büyüklüğüne bağlı olarak sınırlandırılır (Öztekin, & İlhan, 1994).

Konaklama İşletmelerinin Sınıflandırılması

Konaklama işletmeleriyle ilgili çok sınıflandırma yapılabilir. Konaklama işletmelerini farklı tiplere ve standartlara göre ayırmak basit bir iş değildir. Müşterilerin güvenilir konaklama ihtiyaçlarını ve yiyecek-içecek hizmetlerini karşılamak amacıyla konaklama işletmeleri birçok sınıflandırmaya tabi tutulur. Bu sınıflandırmalar otel işletmelerinin yıldızlarına göre yapılır. Diğer konaklama işletmelerinde ise yapılan sosyal faaliyetler veya ulaşım bağlantısına göre yapılabilir (Kozak vd., 2008). Bu yüzden genel kabul görmüş sınıflandırma yapmak gerekirse;

- **Otel;** Çok farklı çeşidi bulunan oteller, misafirlerin konaklama gereksinimleriyle birlikte eğlence ve sosyal faaliyetlere katılma gereksinimlerine yönelik hizmetler sunmaktadır. Otellerin konumları, verdikleri hizmetler, büyüklükleri göz önünde bulundurulursa, pek çok farklı otel sınıflandırması yapılabilmektedir.
- **Motel;** Asgari 10 odalı işletmelerdir. Karayolları güzergahı ya da çevresinde yer alır. Motorlu taşıtlar ile yolculuk yapan kişiler için hizmet verir. Müşterilerin araçlarını park edip, konaklama gereksinimlerini karşılamak üzerine konumlandırılmıştır.
- **Hostel;** Avrupa'da çok sık kullanılır, ülkemizde pek yaygın olmayan tesislerdir. En az 10 odalı bir tesistir ve odalarda bulunan yataklar, misafirler tarafından kiralanır. Yeme içme hizmeti vermekle beraber, misafirlerin kendi yiyeceklerini hazırlayabilme olanağı da verir. Uygun fiyatlı tesislerdir.
- **Kamping;** Doğa güzelliği bulunan bir bölgede yapılır. Misafirler konaklama, yiyecek, içeceklerini kendi imkanları dahilinde karşılarlar. En az 30 ünitesi bulunmaktadır.
- **Tatil Köyü;** Konaklamanın doğa ile iç içe yapıldığı, konforlu olarak gerçekleştirilebilmesinin yanında, çeşitli sosyal faaliyetlerin de etkin bir şekilde sunulması, tatil köyünün tanımını ortaya çıkarmaktadır. Bu tür tesisler doğal ortamda bulundukları için en fazla iki katlı olabilirler. Bazı durumlarda eğimden kaynaklı olarak üçüncü kat da olabilir. Ancak bu katın da çeşitli kurallara göre yapılması gerekmektedir.
- **Apart Otel;** Bir apartman veya villada bulunan dairelerin, misafirlere kiralanması ile apart otellerde konaklama hizmeti sunulmasıdır. Konaklama apart otel tarafından sunulsa da, yeme içme misafir tarafından karşılanır. Yeme içmenin karşılanabilmesi için gerekli olan teçhizat kiraladıkları dairelerde bulunmaktadır.
- **Pansiyon;** Minimum 5 odası olan konaklama tesislerinden bir diğeri de pansiyondur. Basit bir yönetim yapısına sahip olan pansiyonlarda, misafirler kendi yiyeceklerini kendileri hazırlayabilirler. Bunun için gerekli olan teçhizat bulunur.
- **Yüzer Tesisler;** Bir ülkenin liman ve karasularında, turistik amaçlı konaklama hizmeti vermek amacıyla, istenildiği zamanda hareket edebilme kabiliyetine sahip, kolaylıkla çekilebilen ve denize elverişli olan tesisler, yüzer tesisler olarak adlandırılmaktadır. Temel ve sosyal etkinliklerin, otellerde olduğu gibi karşılanması için gerekli olan tüm olanaklar yüzer tesislerde de bulunur.
- **Termal Tesisler;** İnsanların zinde kalma, rahatlama ya da belli hastalıkların tedavisi maksadı ile çeşitli uygulamalar yapan ve bu uygulamaları bir hekim

gözetiminde gerçekleştiren içinde şifalı suların bulunduğu tesisler, termal turizm tesisleridir. Termal tesislerde kullanılan sular belirli mineralleri içerisinde barındırmakla beraber, dereceleri de oldukça yüksektir. İnsanların hem konaklama hem de hastalıkların tedavisi amacıyla gittikleri tesislerdir.

- **Golf Tesisleri;** Golf sporunun tüm gerekliliklerini içerisinde barındıran ve golf turistlerinin gereksinimlerini karşılayacak bu sporu seven ve yapan herkesin gidebileceği nitelikte uygulamalara sahip tesisler, golf tesisleri olarak adlandırılmaktadır.
- **Kırsal Turizm Tesisleri;** En az 15 odaya sahip olan tesislerdir. Aynı zamanda turizme kazandırılmış kırsal alanlarda inşa edilen müstakil evler veya toplu alanlarda gerçekleştirilen konaklama, yeme içme ve sosyal faaliyetleri içeren tesislerdir.
- **Spor, Avcılık Ve Dağ Evi;** Amacına uygun olarak belirlenmiş yerlerde, bu alana ilgi duyan müşterilerine hizmet verecek nitelikte tesislerdir. bu tesislerin yıldız dereceleri de en az 1 yıldız olarak belirlenmesi gerekecektir (Keleş, 2020).

Konaklama işletmelerini ayrıntılı bir şekilde sınıflandıracak olursak;

Konaklama Amaçlarına Göre Otel İşletmeleri

Konaklama işletmelerinde sunulan hizmetin amacına göre yapılan sınıflandırmadır. Sınıflandırma aşağıdaki şekildedir;

- **Kaplıca- kür Konaklamaları:** Şifalı kabul edilen suların çıktığı bölgelerde; sağlık açısından insanların tercih ettiği, hem tedavi hemde dinlenmenin bir arada olduğu konaklama işletmeleridir (Yılmaz, 2015).
- **Sayfiye Konaklamaları:** Tatil yapmak, eğlenmek vb amaçlarla konaklamak isteyenlere hizmet sunan sayfiye işletmeleri, turistlerin ilgisini çeken yerlerin yakınında bulunan tatil merkezleridir. Deniz, dağ, kaplıca, göl, yayla gibi doğal güzellikleri ve turistik cazibeleri olan bölgelerde konumlanmaktadır (Çatalkaya, 2019).
- **Kongre Amaçlı Konaklamalar:** Kongre vb. toplantı amaçları için bulunulan yerlerde hizmetlerini sunan işletmelerdir (Yılmaz, 2015). Bu işletmelerde toplantı salonlarından ayrı farklı amaçları karşılayan bir çok salon da bulunur.
- **Şehir Konaklamaları:** Genellikle şehrin göbeğine kurulan ulaşım açısından rahat olan, insanların günübirlik veya daha fazla süre halletmesi gereken işleri için konakladıkları işletmelerdir.

- **Dağ ve spor amaçlı konaklamalar;** Belli başlı spor dallarıyla veya dağcılıkla ilgilenen insanlara hizmet veren konaklama işletmeleridir (Çardak, 2016).

Faaliyet Sürelerine Göre Konaklama İşletmeleri

Bu sınıflandırma da sürekli hizmet veren ve mevsimlik hizmet veren konaklama işletmeleri yer almaktadır (Yılmaz, 2015).

- **Sürekli Hizmet Veren Konaklama İşletmeler:** Tüm yıl boyunca hizmet veren işletmelere denir. Sezonluk işletmelerden önemli farklılıkları vardır. Sürekli faaliyet gösteren konaklama işletmelerinde bütçe dönemleri bir yılı kapsar.
- **Mevsimlik Hizmet Veren işletmeler:** Bu tür işletmeler genellikle mevsimsel şartların sadece birkaç aylık bir iş dönemine izin verdiği turistik bölgelerde bulunurlar. Örneğin, kış sezonunda kayakseverlere hizmet sunan işletmeler bu kategoriye örnek olarak verilebilir. Bu işletmelerin faaliyet dönemleri ise hizmet verdikleri süre kadardır.

Mevsimlik konaklama işletmeleri ülkemizde çok yaygın kurulan işletme türüdür. Mevsimlik çalışmanın elbetteki dezavantajları bulunur. En büyük dezavantajı ise kalifiye personel, ölü sezonda çalışmadığı bu işletmeleri tercih etmek istemez ve bu da hizmette kalitenin düşmesine neden olabilir (Demirtaş, 2010).

Büyükliklerine Göre Konaklama İşletmeleri

Genel kabul görmüş sıralamaya göre konaklama işletmeleri 3'e ayrılır. Bunlar;

- **Küçük Konaklamalar:** En fazla 25 oda kapasitesi bulunan, en çok 5 personelin çalıştığı işletmelerdir(Yılmaz, 2015).
- **Orta Büyüklükte Konaklamalar:** 50-100 arası odaya sahip olan, en az 25 en fazla 50 personelin çalışabildiği işletmelerdir (Yılmaz, 2015).
- **Büyük Konaklamalar:** En az 200 odası bulunan, yerleşim durumu, donanımı, dekorasyonu ve hizmet standartları gelişmiş ve üstün özelliklere sahip ve oda sayısı kadar personel bulundurup hizmet sunan konaklamalardır (Yılmaz, 2015).

Ulaştırma Araçları ile Olan Bağlantılarına Göre Otel İşletmeleri

- **Havaalanı Konaklamaları:** Uluslararası havaalanlarına yakın yerlerde bulunurlar. İnsanların birkaç saatlik dinlenme, uyku ihtiyacını gidermek amacıyla kurulan küçük konaklamalardır. Havaalanı konaklamaları günlük ihtiyaçlar için kullanıldığından müşteriler sürekli değişir (Cengiz, 2012).

- **Karayolları Kavşak Konaklamaları:** Yolların birleşim noktalarında bulunan ve otomobil bakım, onarım vb. hizmetleri için kurulmuş konaklama işletmeleridir (Güleç, 2004).
- **İstasyon Konaklamaları:** Bazı ülkelerde otobüs ve tren istasyonlarına yakın kurulan konaklamalardır.
- **Kent Merkezindeki Konaklamalar:** Bu konaklama işletmeleri şehir merkezinde bulunan, genellikle bir iş için başka şehire gelen müşterilerin işlerini takibini yaptığı üst düzey hizmet beklenmeyen işletmelerdir
- **Liman Konaklamaları:** Çok yaygın olamayan bir konaklama işletmesi türüdür. Seyahat ederken konaklamaya ihtiyaç duyan insanlara hizmet sunar (Çardak, 2016).

Mülkiyet Bakımından Konaklama İşletmeleri

Konaklama işletmelerinde bir diğer sınıflandırma faktörü de konaklama işletmelerinin mülkiyeti bakımından yapılan sınıflandırmadır. Bu sınıflandırma, konaklama işletmelerinin devlet tarafından işletilen veya özel işletme şeklinde ayırt edilmektedir. (MEGEP, 2007).

- **Özel Mülkiyete Ait Konaklamalar:** Özel konaklama işletmeleri, şahıs tarafından işletilen konaklama türleridir (Cengiz, 2012).
- **Karma Mülkiyetli Konaklamalar:** Bir kısmının devlet yönetiminde olduğu, bir kısmı ise özel mülkiyete devredilmiş konaklama işletmeleridir (Demirtaş, 2010). Genellikle kamu idaresi tarafından kurulup bir süre faaliyet gösterildikten sonra özelleştirilen işletmelerdir.
- **Kamu Kuruluşlarına Ait Konaklamalar:** Kamudaki kurumlar tarafından işletilen işletme türleridir (Cengiz, 2012).

Türkiye’de Konaklama İşletmelerinin Sınıflandırılması

Türkiye’de konaklama işletmeleri ayrımı; belediyelerden belge alan işletmeler ve turizm işletme belgesi olan işletmelerdir.

- **Belediye Belgeli Konaklama İşletmeleri:** Bu işletmeler, yerel yönetimlerin belirlediği ilkelere göre sınıflandırılırlar ve denetimleri yerel yönetimler tarafından gerçekleştirilir. Fiyatları da belediyeler tarafından belirlenir. (Demirtaş, 2010).

- **Turizm İşletme Belgeli Konaklama İşletmeleri:** Bu konaklama işletmeleri, Turizm Bakanlığı'nın kontrolü altında süreçlerini devam ettirmektedirler (Çardak, 2016).

Turizm Bakanlığı'nın resmi sitesinde yayınladığı yönetmeliğe göre Türkiye'de otel işletmeleri beş farklı yıldız (1 Yıldız, 2 Yıldız, 3 Yıldız, 4 yıldız, 5 Yıldız) ile belirlenmiştir. Bu yıldızlar otellerin fiziki yapı ve donanım özelliklerine göre belirlenmektedir. (Öztekin, & İlhan, 1994). Otellerin yıldızları ve bulundurmaları gereken nitelikler aşağıda sıralanmıştır.

Bir Yıldızlı Oteller

- Asgari 10 oda,
- İyi resepsiyon
- Resepsiyonda emanet kasası
- Yönetim odası
- Lobi yada kapasiteye yetecek oturma salonu
- Kahvaltı salonu
- Müşteri kapasitesine göre asansör
- İlk yardım dolabı
- 06:00-24:00 saatleri arasında büfe hizmeti
- Döşemeleri tamamen kaplayan halı vb. nitelikli malzeme

İki Yıldızlı Oteller

- 1 yıldızlı otellerdeki tüm özellikler dahil
- Asgari 20 oda
- Gerek duyulan bölgelerde klima
- Odalara içecek servisi
- Elbise dolabı
- Odalarda saç kurutma makinesi
- Odada dış hatlarla bağlantı kurulabilen telefon
- Her katta, kat hizmetleri için ofis

Üç Yıldızlı Oteller

- 1 ve 2 yıldızlı otellerdeki tüm özellikler dahil
- Asgari 30 oda
- Yatak sayısının ¼ 'i kadar oturma imkanı bulunan lobi ya da oturma salonu

- Ekstra bir yönetim odası
- Odalarda minibar
- Çamaşır yıkama ve ütüleme hizmeti
- Odalarda televizyon
- 24 saat büfe hizmeti
- Yüzme havuzu, ikinci sınıf lokanta, kafeterya
- Rezervasyon işlemlerinin bilgisayarla yapılması

Dört Yıldızlı Oteller

- 1, 2 ve 3 yıldızlı otellerdeki tüm özellikler dahil
- Asgari 70 oda
- Lobide telefon hizmeti
- Kapasiteyle orantılı asansör
- Odalarda kıymetli eşya kasası
- Kuru temizleme
- Terzi
- Satış mağazaları
- Okuma salonu
- 06:00'dan 24:00'e kadar oda servisi
- Sürekli doktor hizmeti ve revir
- İdari personellerin eğitilmiş olmaları veya en az 5 yıl tecrübe sahibi olmaları
- Yatak kapasitenin %50'sine hizmet verebilecek lokanta
- Personellerin en az %15'lik kısmının eğitim almış olması
- Otel kapasitesiyle orantılı büyüklükte bagaj odası ve emanet hizmeti
- Telefon, bilgisayar vb. bulunan büro hizmetlerine ait çalışma ofisi
- Odalara yazılı veya sesli mesaj iletebilmeye yönelik hizmet verilmesi
- Açık ya da kapalı havuz
- Otel kapasitesine göre en az 100 kişilik gece kulübü vb. eğlence alanı
- Otel kapasitesine göre en az 40 metrekare büyüklükte salon sporları, aerobik veya bilardo salonu
- Otel kapasitesine göre en az yüz kişi kapasiteli tiyatro, sinema gibi faaliyetlerin gerçekleştirilebileceği salon
- Pasta ve alkol servis hizmeti verilen salon

- Türk mutfağından en az beşer adet olmak üzere sıcak ve soğuk yemeklerle, tatlı çeşitlerinin sunulduğu alakart hizmet veren ekstra bir lokanta
- Türk hamamı, tenis veya voleybol-basketbol sahası, mini golf vb. aktivite çeşitlerinden en az 3 adedi
- Kafe ve snack bar, alanlarından en az üç adet

Beş Yıldızlı Oteller

- Yukarıda belirtilen 1,2,3,4 yıldızlı otellerdeki tüm özellikler dahil
- En az 100 oda
- Kapasitesiyle doğru orantılı müşteri asansörü sayısı
- Odalar eşya ve aydınlatma açısından daha donanımlı
- Banyolarda; resepsiyonla bağlantılı telefon
- Odalarda; bornoz, dış temizlik kiti, tek kullanımlık terlik vb. kişisel bakım ve hijyen ürünlerinden en az beş adet otel amblemleri malzeme
- Kat koridorlarında resepsiyonla bağlantılı telefon
- Araçlar için garaj veya otopark ve 7 gün 24 saat boyunca hizmet eden personel
- Oda kapasitesinin %10'u oranında internet imkanı
- 24 saat oda servisi
- Personel sayısının en az %25'inin eğitim alması
- Alakart hizmet verilen lokanta
- Bay ve bayan kuaför

6 ve 7 Yıldızlı Oteller: Otellere verilen yıldız sayısı resmi kaynaklarda 5'e kadardır. Normalde 6 yıldızlı ve 7 yıldızlı otel yoktur. Bazı otellerin standardı 5 yıldızlı otelleri geçtiği için bu şekilde bir derecelendirilmeye gidilmiştir. Aslında 6 ve 7 yıldızlı denilen oteller 5 yıldızlıdır.

Konaklama İşletmelerinin Özellikleri

Her sınıflandırmada konaklama işletmelerinin özellikleri farklılık göstermektedir. Çünkü turizm sektöründen yararlanan turistlerin seyahat amaçları, seyahat türleri, belirli bir yerde konaklamaktan bekledikleri hizmetler, gelir düzeyleri, zevkleri, ihtiyaçları birbirinden bağımsız olduğu gibi işletmelerin de kurulacakları alanların, yerlerin farklılığı, konaklama işletmelerinin de yapısının ve işleyişinin farklı olmasını zorunlu kılmaktadır.

Değişik sebeplerle konaklama işletmelerinden yararlanan müşterilerin temel ihtiyaçlarının yanında eğlenme, kültürel, sosyal faaliyet ihtiyaçlarını da karşılayabilecek işletmelerinin başlıca özelliklerini şu şekilde özetleyebiliriz (Demirtaş, 2010):

- Konaklama işletmelerinin kurulabilmesi ve faaliyetlerini sürdürebilmesi için büyük miktarda sermayeye ihtiyaçları vardır,
- Konaklama işletmeleri için belirlenen sabit yatırım tutarı diğer sektörlerle göre toplam yatırım tutarı içinde daha fazla paya sahiptir,
- Konaklama işletmelerinde verilen hizmetlerin stoklanma imkanı yoktur.
- Üretilen yiyeceklerin de günlük üretileneğinden en kısa zamanda tüketilmesi gerekir,
- Turizm sektöründe talebin, önceden kesin şekilde ön görülmesi güç olan ekonomik ve politik etkenlere bağımlı olduğundan dolayı konaklama işletmelerinde risk fazladır,
- Konaklama işletmelerinde hizmet unsuru önemli olduğu için için emek yoğun işletmelerdir,
- Personel sayısı fazla olduğundan istihdam için önemli bir alandır. Bu sebepten dolayı da çalışan personellerle ilgili sıkıntıların göz önünde tutulması gerekir. Ayrıca personel maliyetlerinin de fazla olduğu anlamına gelmektedir,
- Çalışan personellerin, özellikle müşteri ile birebir sözlü iletişim kurulan departmanlarda çalışan personellerin anlayışlı ve müşteri ile empati yapabilen müşteri istek ve ihtiyaçlarını anlayabilen çalışanlar olması gerekmektedir (Aktürk, & Özgür, 2011).
- Konaklama işletmelerinde doluluk oranı arttıkça, işletme maliyetlerin belli bir seviyeye kadar indirilmesi ve işletme içi optimal kapasiteden istifade etme olanağı vardır,
- Konaklama tesisleri haftanın her günü ve her saati faaliyet gösterirler,
- Konaklama işletmelerinde grup çalışması çok önemlidir,
- Konaklama işletmeleri kendi ülkelerinde ve uluslararası tüm ülkelerde gelişen siyasi, sosyal, ekonomik v.b. gündelik yaşamsal olaylardan çok çabuk etkilenirler,
- Konaklama işletmelerinde kullanılan ücret sistemleri çeşitlilik gösterebilmektedir,
- Konaklama işletmelerinin kurulacağı alan çevresel etkenlere sıkı sıkıya bağlıdır,
- Bilgi sistemlerine dayalı olmaması ve bu işletmelerde çok sayıda personelin bir arada istihdamı sosyal sorunların ön plana çıkmasını zorunlu kılar. Çünkü konaklama endüstrisi insana bağımlıdır.
- Turizm sektöründe bulunan tüm işletmeler, turizm sektörünün gerekliliği neticesinde, birbirleriyle koordineli olma, işbirliği içinde ve karşılıklı yardımlaşmada bulunma zorunluluğu duyarlar,

- Bu işletmeler sadece ulusal pazarda değil, uluslararası turizm pazarının da ihtiyaçlarını da karşılamaya mecbur olduklarından, hizmetlerin satışı sektöründe büyük önem arz eder,
- Bina, donanım, makineler, aletler gibi sürekli ihtiyaç duyulan maddeleri işletmelerin günlük faaliyetlerinde ve bu faaliyetlerin devamlılığında önemli bir yer tutar. Bu durum da amortisman giderlerinin yüksek meblağlara ulaşmasına sebep olmaktadır (Eser, 2009).

Konaklama İşletmelerinin Organizasyon Yapısı

Konaklama işletmelerinde, organizasyonun etkin bir şekilde gerçekleştirilebilmesi için belirli adımlar izlenir. İlk olarak, işletmenin amacını ve stratejik hedeflerini belirlemek önemlidir. Bu hedefler, işletmenin misyon ve vizyonu ile uyumlu olmalı ve işletmenin başarısını desteklemelidir.

Daha sonra, işletme faaliyetlerini yerine getirebilmek için gereken işlerin türleri ve özellikleri belirlenir. Konaklama işletmelerinde, ön büro faaliyetleri, oda servisi, yiyecek ve içecek hizmetleri, temizlik ve bakım gibi farklı işler bulunabilir. Her işin belirli beceri ve yetenekler gerektirdiği göz önünde bulundurularak, bu işler için hangi niteliklere sahip personelin kullanılacağı belirlenir. Örneğin, ön büro faaliyetleri için iletişim becerileri yüksek, misafir ilişkilerinde başarılı ve daha hızlı sorun çözme yeteneği olan personel tercih edilebilir (Çetiner, 2002).

Sonuç olarak, konaklama işletmeleri için her birinin kendine özgü organizasyon yapısının olması gerektiği söylenebilir. Bu yapının oluşturulması, işletmenin hedeflerine uygun olarak şekillendirilmeli ve içinde bulunulan koşullara uyum sağlamalıdır. Doğru bir organizasyon yapısı, işletmenin başarılı bir şekilde yönetilmesini sağlayarak amaçlara ulaşmasına katkı sağlar (Akova, & Karakaya, 2003).

Konaklama işletmelerindeki bölümler anlatılırken, büyük işletmelerde bulunması gereken temel bölümler dikkate alınır. Bununla birlikte, işletmenin büyüklüğü, konumu, hedef pazarı gibi faktörlere bağlı olarak farklı ek bölümler de olabilir. İşletmeler, özelleşmiş ihtiyaçlarına göre organizasyon yapılarını şekillendirebilir.

Konaklama İşletmelerinde Bölümler

Konaklama işletmelerinde bölümler, konaklama hizmetlerinin belli bir düzende, aksamadan ve etkin bir şekilde devam edilebilmesi için çok önemlidir. Bilindiği üzere bir

konaklama işletmesinin hizmet kalitesi, yönetim felsefesi, büyüklüğü ve sınıfı yönetim ve kurumun şekillenmesinde önemlidir (Emeksiz, 2002).

Konaklama işletmelerinde örgütlenme nedeniyle kabul görmüş en basit, yaygın bölümlere ayırma yöntemi fonksiyonel bölümlere ayırma yöntemidir. Bu yöntemde benzer işler bir çatı altında toplanarak bölümlere ayırma yapılmaktadır. Böylece bölümlerin kendi kapsamlarına giren faaliyetlerde uzmanlaşıp verimli çalışma sürdürmeleri beklenmektedir. Konaklama işletmesindeki bölümler iki sınıfa ayrılmaktadır. Bunlar; temel hizmet bölümleri ve destekleyici hizmet bölümleridir (Yılmaz, 2015).

Konaklama İşletmelerinde Temel Hizmet Bölümleri

Konaklama işletmelerinde asıl işi yapan müşterilerle yüzyüze ilişkili olan bölümler odalar bölümü ve yiyecek içecek bölümleridir (Keskin, 2013). Konaklama işletmelerinde kurumsal anlamda müşteriye memnun edici bir hizmet sunmak için şu ilkelere dikkat edilmesi gerekmektedir (Ünüvar, 2009).

- Müşterilere anında ilgi gösterilmesi,
- Müşteriler ile göz temasının kurulması,
- Müşterilerinin içten bir gülümsemeyle karşılanması,
- Personelin hizmet esnasında personelin üzerinde bulunan üniforması temiz olması ve çalışan kişisel temizliğine dikkat etmeli,
- Yaptığı işiyle ve kurumuyla gurur duyulması,
- Konaklama tesislerine gelen müşterilerin özenle karşılanması,
- Müşterilere iyi karşılanmadığı önemsenilmediği hissiyatının verilmemesi,
- Karşılıklı iletişimin daha sağlıklı olabilmesi için tarafların birbirlerini iyi dinlemeleri,
- Müşteriye emir cümleleri ile konuşulmaması ve sözünün kesilmemesi,
- Müşterilere isimleriyle ve resmi bir dille hitap edilmesi,
- Müşterilerle ilgili kişisel ve özel bilgilerin korunması,
- Müşterilere rahatsız verebilecek tutum ve davranışlardan kaçınılması, nazik olunması,
- Müşterileri baştan savılmaması,
- Müşterilere özel olduklarını hissettirilmesi, müşteriyle kurulacak olan karşılıklı iletişimi olumlu yönde etkileyecektir.

Temel hizmet bölümleri, Odalar bölümü, yiyecek içecek bölümü ve yardımcı bölümlerden oluşmaktadır. (Yılmaz, 2015).

Odalar Bölümü: Konaklama işletmelerinin temelini sağlayan en önemli gelir kaynaklarının başında istisnasız odalar bölümü gelir. Ön büro hizmetleri, kat hizmetleri ve üniformalı hizmetler odalar bölümünde yer alır.

Ön büro Hizmetleri: Konaklama işletmelerinde önbüro; müşterilerin rezervasyonlarının yapıldığı, işletmeye girişlerin kayıt altına alındığı, müşterinin konakladığı süre boyunca çeşitli konularda bilgi akışının yapıldığı, müşterinin temel ve ekstra istediği hizmet ve harcamalar varsa bunalara ilişkin hesap ödemesinin alındığı bir departmandır (Keskin, 2013).

Kat Hizmetleri: Konaklama işletmelerinin en başta temizliği, fiziksel düzeni vb. yapıldığı departmandır. Müşteri odalarının temizliğinin yanında, yönetim bulunduğu yerler, işletmenin çeşitli salonları, merdivenleri, lobi, wc'ler, banyolar gibi tüm alanların temizliklerinden sorumludurlar. Bir başka ifade ile işletmenin mutfağı hariç tüm bölümlerinde temizlik, bakım ve düzeninden sorumludurlar (Keskin, 2013). Bu bağlamda önemli sorumlulukları vardır zira müşterilerin en çok dikkat edeceği şey temiz ve düzenli işletmelerdir.

Müşteriler, işletmelerden evlerindeki rahatlıklarını bulabilecekleri işletmeler beklerler. Müşterilerin bu beklentileri işletmelerin öylesine konaklanan bir yer değil; aynı zamanda sağlıklı, temiz, konforlu, samimi bir atmosferi de müşterilerine sunmaları gerekir (Kozak, 2006).

Üniformalı Hizmetler: Üniformalı hizmetler müşterileri işletmeye girerken karşılayan birime denir. (Akoğlan, & Kozak, vd., 2012). Misafirlerin işletmenin girişinde karşılanmasıyla birlikte, bagajların odalara taşınması, odaların kapılarının açılması, arabalarının park alanına çekilmesi, misafirlere işletme ve çevresi hakkında genel bilgiler verilmesi, gerektiğinde işletmeden veya işletme dışından misafir ihtiyaçlarının karşılanması gibi hizmetler sunmakla görevlendirilen departmandır (MEGEP, 2011). Üniformalı hizmetler bagaj taşıyıcılar, kapı görevlileri ve park görevlilerinden oluşmaktadır (Akoğlan, & Kozak, vd., 2012).

Bagaj Taşıyıcılar: Müşterilerin eşyalarını odalarına çıkarmak ve konaklama bittiğinde odadan aşağıya taşımak, müşterilere konaklama hizmetleri, emniyet ile ilgili bilgileri, müşteri odası ve odadaki teknolojik aletleri tanıtmak vb. görevleri vardır (Yılmaz, 2015).

Konsierj: Hizmetleri arasında konaklanacak işletme ve çevresi hakkında bilgi verme, bilet ve rezervasyon taleplerini karşılama, restoran rezervasyonları ve çeşitli etkinlikler için bilet alma konularında yardımcı olma gibi görevler yer almaktadır (Yılmaz, 2015).

Kapı Görevlileri: Müşterileri işletmenin dış kapısında karşılar. Kapı görevlileri, müşterileri sıcak bir şekilde karşılar ve giriş işlemleri için yönlendirme yapar. Bu, müşterilerin kendilerini özel hissetmelerini sağlar ve işletmeye olumlu bir ilk izlenim bırakır (Yılmaz, 2015).

Odalar bölümü; Bilgi yönetim sistemleri, iletişim, temizlik vb. önemli birçok farklı hizmet alanında faaliyet gösterirler. Odaların satışından sorumlu olan odalar bölümü de temel konaklama hizmetini sunmaktadır. Odalar, fiziki yapılarına göre üç grupta sınıflandırılabilir (Emeksiz, 2013);

- Tek Kişilik Oda
- İki Kişilik Oda
- Üç Kişilik Oda

Yiyecek İçecek Bölümü: Konaklama işletmelerinin müşterilere kalınacak yer hizmeti sunmanın dışında diğer önemli görevi de müşterilerine yiyecek içecek hizmeti sunmaktır. Konaklama işletmeleri müşterilerine seçtikleri konaklama paketlerine göre ve müşterilerinin isteklerine göre yiyecek içecek hizmeti sunarlar.

Yiyecek-içecek bölümü, Konaklama işletmelerinde oda gelirlerinden en fazla kazanç sağlanan bölümdür. Çünkü dünyanın neresinde olursa olsun yeme, içme insanlar için önemli bir ihtiyaçtır. Müşteriler damak zevklerine hitap eden sunum açısından özenli ve titiz mutfakların olduğu işletmeleri daha çok tercih ederler. Yiyecek-içecek departmanı üç alt bölümden oluşur :

Satın Alma ve Depolama: Konaklama işletmelerinde önemli bir rol oynayan ve yiyecek ve içecek malzemelerini temin, teslim, depolama ve ilgili merciiilere dağıtım gibi görevleri yerine getiren bir bölümdür. Bu bölüm, işletmenin operasyonel gereksinimlerini karşılamak ve etkin bir işleyiş sağlamak için önemli rolü vardır (Çardak, 2016).

Mutfak ve Servis: Çeşitli mutfak ekipmanlarını kullanarak yiyeceklerin pişirilmesini, sunulacak şekle getirilmesini ve lezzetli bir şekilde sunulmasını sağlar. Bu bölüm, şefler, aşçılar ve diğer mutfağın çalışanları aracılığıyla yaratıcı ve yemeklerin hazırlanmasından ve sunulması hizmetinden sorumludur. (Çardak, 2016).

Restoran ve Bar: Müşterilerin yiyecek ve içecek taleplerini karşılamak için önemli bir rol üstlenir. Bu bölüm, işletmenin menüsünde yer alan yemekleri veya içecekleri hazırlayarak müşterilere sunar (Çardak, 2016).

Konaklama işletmelerinde en iyi gelir getiren departmanlardan yiyecek-içecek bölümünün verimliliği, hizmet kalitesiyle doğrudan ilişkilidir. Müşterilere yüksek kalitede yiyecek ve içecek sunulması, memnuniyetlerinin artmasına ve tekrar ziyaret etme olasılıklarının yükselmesine yol açar. Bunun için, yiyecek-içecek bölümünde düzenli çalışma prensipleri benimsenmeli, yemeklerin hazırlanması, sunumu ve servisi profesyonel bir şekilde gerçekleştirilmelidir (Karamustafa, 1994).

Yardımcı Bölümler: Müşterilerin temel ihtiyaçları dışında kalan diğer ihtiyaçların karşılandığı departmandır (Çetiner, 2002). Önemli sayılacak, diğer hizmetlerle ilgili gelir sağlayan departmanlara aşağıdaki örnekler verilmiştir (Rasim, 2004):

- Sigara, gazete
- Telefon hizmetleri,
- Kuaför,
- Hediyelik eşya,
- Çiçekçi,
- Havuz vb.

İşletmelerin müşteri potansiyelleriyle ilişkili olarak büyüklük ve çeşidine göre yardımcı gelir departmanları farklılık gösterebilir (Çetiner, 2002).

Konaklama İşletmelerinde Destekleyici Hizmet Bölümleri

Destekleyici hizmet bölümleri, müşteriler ile doğrudan ilişkisi bulunmayan bölümlerdir (Rasim, 2004). Bu tür bölümlerin amacı ana işin yürütülmesine destek olmaktır. Destekleyici hizmet bölümlerini beş başlıkta toplamak mümkündür. Bunlar insan kaynakları, teknik servis, satış ve pazarlama, güvenlik ve muhasebe bölümüdür. Bu başlıklara ilişkin ayrıntılı bilgiler aşağıda verilmiştir (Yılmaz, 2015).

İnsan kaynakları bölümü.

İnsan kaynakları, literatürdeki tanımı ile iş gücünü doğru kullanmak ve daha verimli hâle getirmek için sürdürülen çalışmaların tümüdür. İnsan Kaynakları, yapılacak işe uygun personelin seçilmesi, personelin performansının artırılması ve işgücüne kazandırması, eğitimlerle geliştirilmesi, motivasyonun sağlanması gibi tüm faaliyetlerin birbirleriyle uyumlu bir şekilde yürütülmesidir (Barutçugil, 2004).

İnsan kaynakları bölümü, konaklama işletmelerindeki personel yönetimi ve geliştirme süreçlerini yönetir. Bu bölüm, doğru elemanların işe alınması, eğitimi, performans değerlendirmesi, motivasyonu ve kariyer planlaması gibi önemli işlevleri yerine getirir.

İşletme için en uygun adayların seçilmesi, işletme standartlarına uygun eğitimin verilmesi ve çalışanların yetkinliklerinin geliştirilmesi, hizmet kalitesinin yükseltilmesine katkıda bulunur (Öğüt vd., 2003).

İnsan kaynakları bölümü ayrıca, işletme içindeki iletişimi ve işbirliğini destekler. Çalışanların motivasyonunu artırmak, takım çalışmasını teşvik etmek ve işyeri kültürünü güçlendirmek için çeşitli stratejiler uygulanır. İyi bir çalışma ortamı sağlanması, çalışanların memnuniyetini artırır ve hizmet kalitesine olumlu bir şekilde yansır.

Teknik servis bölümü.

Teknik servis bölümü, işletmenin altyapı ve donanımının etkin bir şekilde çalışmasını sağlamak amacıyla faaliyet gösterir. Elektrik, havalandırma, su tesisatı gibi sistemlerin düzenli bakım ve onarımlarını gerçekleştirir. Böylece, işletmenin günlük işlevlerinin kesintisiz bir şekilde yerine getirilmesi sağlanır (Öğüt vd., 2003).

Bu departman, konaklama işletmelerinde etkin bir hizmet sunabilme amacıyla önemli bir rol oynar. Teknik Müdür, Müdür Yardımcısı, koordinatör, mühendisler, şefler ve teknisyenlerden oluşan bir ekip, teknik operasyonların yönetimi ve sorunsuz bir şekilde yürütülmesi için işbirliği yapar (Özgan vd., 2010).

Satış ve pazarlama bölümü.

Satış ve pazarlama bölümü, işletmenin büyümesine katkıda bulunur ve müşteri istek ve ihtiyaçlarını karşılarken müşteri memnuniyetinin ön planda tutulması temel hedeflerindendir. Müşteri ilişkileri yönetimi ve satış süreçlerini etkin bir şekilde yöneterek işletmenin gelirini artırır. Pazarlama departmanı ayrıca, işletmenin online varlığını yönetir. Web sitesi, sosyal medya hesapları vb. platformlar aracılığıyla müşterilere ulaşmayı hedefler. Müşteri deneyimini iyileştirmek ve markanın güçlendirilmesi için dijital pazarlama araçlarını etkili bir şekilde kullanır (Birkan, 1999). İnternet ve sosyal medya gibi dijital platformlar, günümüzde pazarlama stratejilerinin vazgeçilmezi haline gelmiştir.

Pazarlama bölümü, müşteri hedef kitlesini belirlemek, Pazar bölümlendirme yapmak ve müşteri ihtiyaçlarını anlamak için pazar araştırmaları yürütür. Bu bilgileri kullanarak, işletme, hedef kitlenin taleplerine uygun ürün ve hizmetleri geliştirir ve pazarlama planları oluşturur (Erdem , 2002).

Güvenlik bölümü.

İnsanların en temel ihtiyaçları olan barınma, yaşamsal faaliyetlerini sürdürebilmek için yeme, içme hemen ardından kendilerini güvende hissetme ihtiyacı gelir. Eski çağlarda

yaşayan insanların , kırsal kesimde yolculuk yaparken kervansaraylara sığınma nedenin başında güvenlik ihtiyacı gelmektedir (Yılmaz, 2015).

Güvenlik ihtiyacı, insanların konaklama tercihlerini de etkileyen önemli bir faktördür. İnsanlar, seyahat ettikleri veya konakladıkları yerde kendilerini güvende hissetmek isterler. Bu nedenle, konaklama işletmeleri güvenlik önlemlerine büyük önem vermelidir. İyi aydınlatılmış alanlar, güvenlik kameraları, kapalı devre televizyon sistemi gibi önlemler, konaklama işletmelerinde güvenlik hissini artırmak için kullanılan yaygın uygulamalardır.

Konaklama işletmeleri için güvenlik, hem müşteri memnuniyetini sağlamak hem de işletmenin itibarını korumak açısından büyük önem taşır. Müşteriler, konaklama deneyimlerinde kendilerini güvende hissetmek isterler ve bu da işletmenin tercih edilmesini etkileyen bir faktördür. Güvenlik departmanı, bu beklentiye karşılamak için işletmenin güvenlik politikalarını belirler, güvenlik prosedürlerini uygular ve güvenlik eğitimleri düzenler.

Ayrıca, güvenlik departmanı, acil durum yönetimi konusunda da önemli bir rol üstlenir. Yangın, terör saldırısı veya afet gibi mücbir durumlarda, güvenlik departmanı ivedi bir şekilde müdahale ederek müşteri ve personelin güvenliğini sağlar. Bu kapsamda, acil durum planları oluşturulur, acil çıkış ve toplanma noktaları belirlenir ve acil durum tatbikatları düzenlenir. (Akoğlan, & Kozak, 2012).

Muhasebe bölümü.

Muhasebenin konaklama işletmelerindeki rolü oldukça önemlidir. İşletmelerin finansal durumlarını, performanslarını ve karlılıklarını belirlemek için muhasebe bilgilerine ihtiyaç vardır. Muhasebe, işletmenin gelirlerini ve giderlerini kaydederek, mali tabloların hazırlanmasına ve finansal raporlamanın yapılmasına olanak sağlar. Bu sayede, işletme yönetimi mali durumu takip edebilir, kararlarını bilgilere dayalı olarak alabilir ve işletmenin finansal hedeflerine ulaşmasını sağlayabilir (Sürmeli, 2006).

Muhasebe bilgi sistemlerinin; ekonomik olayların tespit edilmesi, verilerin sisteme girilmesi, işlenmesi, ileride kullanılmak üzere saklanması, bilgilerin raporlanması, saklanan verilere erişimin sağlanması ve işlemlerin doğru ve usulüne uygun olarak yürütülmesinin sağlanması gibi faaliyetler gerçekleştirir (Romney vd., 1997).

İşletme faaliyetlerinin sonuçlarının belirlenmesinde ve yıllık mali tabloların hazırlanmasın bakımından muhasebe departmanının önemi büyüktür (Çetiner, 2002). Muhasebe departmanının görevlerini daha etkin ve verimli olarak gerçekleştirilebilmesi için aşağıdaki adımları izlemesi gerekmektedir (Kozak vd., 2008):

- Gelir kalemleri ve gider kalemlerinin doğru tespit edillerek kayıt altına alınması,
- Tahsilâtların ve ödeme zamanlarının düzenli olarak kontrol altında tutulması,
- Tüm işlemlerin resmi belgelere ve evraklara dayanması.

konaklama işletmelerinde muhasebenin temelini oluşturan faaliyetlerin çoğu muhasebe dışında gerçekleşir. Bu nedenle muhasebe departmanının diğer departmanlarla yakın çalışması gerekmektedir. Muhasebe departmanı aşağıdaki departmanları içerir (Çetiner, 2002):

- Aktif hesaplar-Pasif hesaplar,
- Ücret bordrosu,
- Bilgi işlem,
- Vergi hesapları,
- Hesap defterleri,
- Gece denetimi,
- Kasa tediye fişi
- Kasa tahsil,
- Kredi,

Konaklama işletmelerini piyasadaki diğer sektörlerdeki işletmelerden farklılaştıran özelliklerinin, muhasebe uygulamalarına bir takım etkileri aşağıda belirtilmiştir (Azaltun, & Kaya, 2010):

- Konaklama işletmelerinde sunulan hizmetlerin stoklanma özelliği yoktur. Hazırlanan ve kullanılmayan oda veya yemekler başka gün hizmete sunulamaz, aynı gün içinde satılmalıdır. Konaklama işletmelerinde stoklama olmadığı için, Tekdüzen Hesap Planı'ndaki mamul ve yarı mamul hesapları kullanılmamaktadır.
- Konaklama işletmelerinin büyümesi ile beraber sunulan mal ve hizmetlerin de çeşitlenmesi gerekir, bu durumda muhasebe departmanının işlevini rahatça yerine getirebilmesi için daha iyi planlanması gerekmektedir.
- Konaklama işletmeleri emek-yoğun çalışan işletmelerdir. Teknolojinin gelişmesi insana olan bağımlılığı azaltmış olsa da insanlar konaklama tesislerinde hizmet verdiği için hala emek yoğun işler bulunmaktadır. Konaklama işletmelerinde, çeşitli departmanlardan personeller tarafından gerçekleştirilen mali işlemlerin kontrol edilmesini, kayıt edilmesini, muhasebe bölümündeki belge ve raporlama düzeni geliştirilerek sağlanmalıdır.

- Konaklama işletmeleri 7 gün 24 saat esasına dayalı olarak çalışır. Bu süreçte üretim faaliyetleri ve satış faaliyetleri eş zamanlı olarak gerçekleşir. Müşterilerin talepleri ertelenme, yapılan hizmetler ertesi güne aksatılmaz. Bu sistemin işlevi gereği muhasebe kayıtları bekletilmeden hergün yapılmalıdır.
- Konaklama işletmeleri birbirine bağlı hizmet birimlerinden oluşmaktadır. Birimlerden birinin yetersiz çalışması veya yanlış yapması tüm hizmet üretim sürecini yavaşlatabilir. Konaklama işletmelerinin gelir kalemleri ile gider kalemleri birden fazla departmana bölündüğü için, bu gelir ve giderlerin takibi için oldukça etkin bir raporlama sistemi gerekmektedir.
- Konaklama işletmeleri sermaye yoğun yapıları işletmelerdir. Yatırımın kaç yılda sermayesini geri kazandığını anlayabilmek için muhasebe kayıtlarının gerçek ve güvenilirliğinin sağlanması gerekir.
- Konaklama işletmeleri öngörülemez politik, ekonomik ve uluslararası gelişmelerden en çabuk etkilenen sektörde hizmet vermektedir. Bundan dolayı yatırım yapmak risklidir.
- Konaklama işletmeleri sınırlı sayıda oda satabilir, bu sayı önceden belirlenmiştir değişmez. Ama bir ürün temelli üretim tesisinde artan müşteri talebi daha fazla üretim yaparak karşılanabilir. Ancak 100 odalı bir konaklama işletmesi düşünürsek doluluk oranı % 100'e ulaşıncaya başka müşteriye rezervasyon yapma ihtimali yoktur. Eğer konaklama işletmesi oda gelirlerini artırmak istiyorsa yapılması gereken oda fiyatlarının artırılmasıdır. Konaklama tesisleri konaklama gelirlerini artırmak isterlerse konaklama ücretlerini yükseltmeleri gerekecektir Her işletmede olduğu gibi konaklama işletmelerinde de muhasebe departmanının asıl görevi istenilen kâr elde etmektir. Hedeflenen kâr ulaşıp ulaşılmayacağı, muhasebe bölümünde yapılan inceleme ve denetimlerin sonuçlarında belli olmaktadır. (Kozak vd., 2008).

Muhasebe departmanının organizasyonu.

Konaklama tesislerinde, muhasebe departmanı; İşletme karı ve zararı, işletmenin finansal performansını değerlendirmek için kritik bir göstergedir. Muhasebe departmanı, gelir ve giderleri doğru bir şekilde kaydederek, finansal tabloların hazırlanmasına yardımcı olur ve işletme karlılığını belirlemek için önemli veriler sunar (Tokaç, 2006).

Muhasebe departmanının daha etkin şekilde faaliyet gösterebilmesi için işletme yönetimi tarafından departmanın organizasyonu, sorumlulukları ve görevleri belirlenmelidir. Bu, departmanın işleyişinin düzenli ve koordineli olmasını sağlar. Ayrıca, muhasebe

departmanının işletme yönetimiyle işbirliği içinde çalışması önemlidir, böylece işletme hedefleri doğrultusunda muhasebe faaliyetleri yürütülebilir (Çardak, 2016).

Konaklama İşletmelerinde Muhasebe Departmanında Yapılan İşlemler

Bir konaklama tesisinin çok sayıda gelir ve gider kısmında gerçekleşen çeşitli finansal işlemler, muhasebe ilke ve kanunlarına göre belirlenir ve kaydedilir. Muhasebe işlemleri, gelire ilişkin işlemler ve giderlere ilişkin işlemler olmak üzere iki grupta incelenir. Gelir ile ilgili işlemler aşağıdaki gibidir. (Azaltun, & Kaya, 2010):

- **Adisyon Kontrolleri:** Adisyon, müşterinin yaptığı harcamaları gösteren belgeye verilen isimdir. Konaklama işletmelerinde müşterilerin sipariş bilgileri yiyecek-içecek departmanlarında görev alan servis personelleri tarafından sipariş alınır ve bu bilgiler adisyonlara işlenir. Adisyonlar müşteri hesaplarına aktarılarak konaklama sonunda ödeneceği gibi hemen tahsilat yapılarakta kapatılabilir. Muhasebeye gönderilen sipariş fişleri ve adisyonlar kontrol edilir. Adisyon kontrolü, konaklama işletmelerinde müşteri harcamalarının doğru bir şekilde takip edilmesi ve gelir kayıplarının önlenmesi açısından önemlidir. Siparişlerin doğru bir şekilde kaydedilmesi, adisyonların düzenli olarak müşteri hesaplarına aktarılması ve hataların tespit edilerek düzeltilmesi süreçteki verimliliği artırır. Bilgisayarlı sistemlerin kullanılması ise daha pratik ve güvenli bir yöntem sunar (Çardak, 2016).
- **Fatura Düzenlenmesi:** Konaklama işletmeleri, müşterilerin konaklama süresince farklı hizmetleri kullanabilmelerine olanak tanır. Bu hizmetler arasında yiyecek-içecek tüketimi, oda servis hizmetleri, spa ve fitness merkezi kullanımı gibi çeşitli harcamalar bulunabilir. Bu harcamaların tamamı müşteri hesaplarına kredili harcama olarak kaydedilir.

Müşterinin konaklama süresi boyunca gerçekleştirdiği tüm hizmetler için ayrı ayrı satış faturaları düzenlenir. Bu faturalarda, hizmetlerin türü, miktarı, birim fiyatı ve toplam tutar gibi bilgiler yer alır. Fatura, müşteri hesabına kaydedildikten sonra konaklama sonunda müşteriye teslim edilir. Bu sayede müşteri, harcamalarını kontrol edebilir ve konaklama süresinin sonunda tüm harcamalarıyla ilgili ayrıntılı bir rapor elde eder (Çardak, 2016).

- **Alacakların Takibi:** Konaklama tesislerinde konaklayan işletme personellerine veya konaklama tesislerine müşteri bulan seyahat acentelerinden ücret tahsil edilirken belirli koşullar dahilinde tahsilat yapılabilir. Tahsilatların sözleşmede belirtilen şartlara uygun olarak yapılması ve ödemenin zamanında yapılmaması durumunda bu alacaklar muhasebe departmanı tarafından takip edilir (Çardak, 2016).

- **Tahsilatın Yapılması:** Konaklama işletmeleri, müşterilerden alacakları olan hizmet bedellerini tahsil etmek için çeşitli ödeme yöntemlerini kullanır. Müşteriler, harcamalarını nakit olarak ödeyebileceği gibi, kredi kartı ve çek gibi farklı ödeme yöntemleri de tercih edebilirler. Tahsilat işlemi, işletmenin yetkili personeli tarafından gerçekleştirilir ve müşteri tarafından yapılan ödemeler kaydedilir (Çardak, 2016).
- **Döviz ve Kredi Kartı İşlemleri:** İşletmelerde konaklayan yabancı müşterilerin dövizle ödeme yapma veya döviz bozdurma istekleri olabilir. Döviz işlemleri için, işletmeler gün içinde duyurdukları döviz kurlarını kullanırlar ve bu kur, piyasadaki döviz alış kurundan daha düşük olabilir. Bu durumda düşük olan kur, işletme tarafından kullanılır. Bu döviz işlemleri sırasında resepsiyon personeli, her döviz alış için bir döviz alım belgesi düzenlemek zorundadır.

Tesisler, uluslararası geçerliliği olan kredi kartlarını da kabul etmektedirler. Konaklama işletmeleri tarafından öncelikli olarak tercih edilen ödeme yöntemi genellikle kredi kartı ile tahsilattır (Çardak, 2016).

- **Gelirlerle İlgili Muhasebe Kayıtlarının Yapılması:** Konaklama işletmelerinde, gelirlerin tespit edilmesi ve muhasebe hesaplarına kaydedilmesi genellikle yönetim sistemi veya muhasebe bölümü tarafından gerçekleştirilmektedir. Bu süreç, muhasebe personeli tarafından yürütülmektedir (Çardak, 2016).
- **Gelir Bütçelerinin Hazırlanması:** Bir işletmenin gelecek dönemlerde elde etmesi beklenen gelirleri planlamak ve tahmin etmek amacıyla yapılır. Bu süreç, işletmenin geçmiş performansını, pazar koşullarını, sektörel trendleri ve diğer faktörleri dikkate alarak gerçekleştirilir. Gelir bütçeleri, genellikle aylık, üç aylık veya yıllık bazda hazırlanır (Çardak, 2016).
- **Gelirlerle İlgili Aylık Faaliyet Raporlarının Hazırlanması:** Her ayın sonunda, gelirlerle ilgili istatistiksel bilgileri içeren raporlar hazırlanır. Bu raporlar, fiili gelir rakamlarını, bütçelenen gelirleri ve bir önceki yılın gelirlerini karşılaştırmalı olarak içerir. Bu raporlar, konaklama işletmelerinin performansını değerlendirmek ve karlılık durumunu analiz etmek amacıyla hazırlanır. Bu giderlerle ilgili işlemler şu şekildedir (Azaltun, & Kaya, 2010):
- **Satıcı Faturalarının Alınması:** Konaklama tesisleri ihtiyaçları doğrultusunda mal ve hizmet satın alırlar. Satıcı, Şirketin siparişini bir fatura veya sevk irsaliye ile gönderir. Sipariş irsaliyesi ile birlikte teslim alındıktan sonra muhasebe departmanı tedarikçiden fatura alır. Bir tedarikçiye asla faturasız ödeme yapmamalıdır (Çardak, 2016).

- **Nakit Ödemelerin Yapılması:** İşletme yapacağı ödemeleri şirket kasasından nakit olarak yapılabilir. Nakit ödemeler, hazırlanan ödeme listesine göre haftanın belirli günlerinde yapılır. Nakit ödeme yapılıyorsa kasada yeterli parası olmalıdır. Ödeme makbuzları, tedarikçilere yapılan ödemeleri takip edebilmek için kullanılır (Çardak, 2016).
- **Çek-Senet Düzenleme ve Takibi:** İşletmeler, ödemelerini çek ve senet kullanarak gerçekleştirebilirler. Senet, belirli bir vade tarihinde ödeme yapma yükümlülüğünü ifade eden bir belgedir. İşletme, bir satış faturası aldığı anda senet düzenleyerek satıcıya verir. Vadeli çeklerin piyasada kullanımında da benzer bir yapı vardır. Ödeme gününde düzenlenen çekler, düzenleyen işletmenin ilgili banka hesabında yeterli bakiye bulunmalıdır (Çardak, 2016). İşletmelerin ödemelerini çek ve senet kullanarak yapabilmesi, finansal esneklik sağlar. Bu yöntemler, ticari ilişkilerde vadeli ödemeleri yönetmek, ödeme sürecini düzenlemek ve nakit akışını dengelemek için kullanılır.
- **Ödenmezlerin Kontrolü:** Konaklama işletmelerinde, ödenmeyen ücretlerin takibi ve maliyet kontrolü sorumluluğu genellikle maliyet kontrol sorumlusu tarafından gerçekleştirilir. Bu sorumluluk, düzenli takibi sağlamak için bir dosyada kaydedilir. Ödenmeyen harcamaların, belirlenen prosedürlere uygun olarak gerçekleştirilip gerçekleştirilmediği kontrol edilir ve ardından bu harcamalar ilgili maliyet hesaplarına aktarılır (Çardak, 2016).
- **Banka Hesaplarının Takibi:** İşletme, banka hesaplarından personeline veya satıcılara ödemeler yapabilir. Bir banka aracılığıyla ödeme yapılacaksa, banka hesabınızda yeterli para olması gerekir. Ödeme emri bankaya yazılı olarak bildirilmelidir. Ardından bankadan hesap ekstresi alınarak, doğruluğu kontrol edilir. Ve muhasebe kaydı yapılır. (Çardak, 2016).
- **Maliyet Analizlerinin Yapılması:** Maliyet analizinin amacı, işletmelerin mali durumlarını değerlendirmek, maliyetlerini etkin bir şekilde yönetmek ve karlılıklarını artırmak için kullanılan bir araçtır. Yiyecek ve içecek maliyetleri, konaklama işletmelerinde genellikle en büyük maliyet kalemlerinden biridir ve bu nedenle özellikle dikkate alınması gereken bir alan olarak ön plana çıkar. Maliyet analizi, işletmelerin maliyetleri kontrol altına almasını, kayıpları ve eksiklikleri minimize etmesini ve karar alma süreçlerinde rehberlik etmesini sağlar. Bu analizin sonuçları, işletmelere menü planlaması, fiyatlandırma ve satış politikası gibi stratejik kararlarında yardımcı olur (Çardak, 2016).
- **Resmi Dairelerle İlgili İşlemlerin Yürütülmesi:** Vergi yükümlülükleri, işletmelerin gelir ve faaliyetlerine bağlı olarak ortaya çıkar. Muhasebe departmanı, işletmenin

vergi yasalarına uygun şekilde faaliyet göstermesini sağlamak amacıyla vergi hesaplamalarını yapar. Bu hesaplamalar, işletmenin elde ettiği gelirler üzerinden vergilerin belirlenmesini içerir. Vergi beyannameleri, işletmenin vergi dairelerine sunulması gereken resmi belgelerdir ve muhasebe departmanı tarafından doldurulur. Bu beyannamelerde işletmenin elde ettiği gelir, giderler, vergi matrahı ve vergi tutarları gibi bilgiler yer alır (Çardak, 2016).

- **Günlük Nakit Akış Tablosunun Hazırlanması:** Konaklama işletmelerinde nakit girişlerini tahsilatlar, nakit çıkışlarını ise ödemeler oluşturur. Günlük nakit akışı tablosu, işletmenin nakit durumunu izlemesine ve olası nakit sıkıntılarını önceden tespit etmesine yardımcı olur. Eğer devredilen nakit miktarı, bir sonraki gün yapılacak ödemeleri karşılamak için yetersizse, muhasebe departmanı bu durumu fark eder ve gerekli önlemleri alır (Çardak, 2016).
- **Giderlerle İlgili Günlük Muhasebe Kayıtlarının Yapılması:** Konaklama işletmeleri, tedarikçilere ait faturaları muhasebe sistemlerine kaydederek işlemleri takip eder. Ayrıca, çalışanların maaş bordroları ve vergi beyannameleri de muhasebe kayıtlarına göre hazırlanır. Ödemeler için ise tediye makbuzu kullanılması önemlidir. Bu makbuzlar, günlük ödeme ve harcamaların muhasebe kayıtlarının tutulmasında kullanılır (Çardak, 2016).
- **Gider Bütçelerinin Hazırlanması:** Bütçelerin hazırlanması, konaklama işletmesi bünyesindeki her bir gider departmanının işbirliği ile başlar. Muhasebe departmanı, bütçeleme sürecini denetlemede ve harcamaların belirlenen mali hedeflerle doğruluğunu ve uyumluluğunu sağlamada kritik bir rol oynar (Çardak, 2016).
- **Giderlerle İlgili Aylık Faaliyet Raporlarının Hazırlanması:** Konaklama işletmelerinin gider yerlerinde yapılan tüm harcamalara ilişkin istatistiksel bilgiler muhasebe departmanı tarafından bir rapor halinde düzenlenir. Bu raporlar, fiili rakamları planlanan ve önceki yılın rakamlarıyla karşılaştırır. Her ayın sonunda muhasebe departmanı, hem gelir hem de gider departmanlarının faaliyet sonuçlarını bir faaliyet raporunda birleştirir. Daha sonra genel müdür ve departman müdürlerine dağıtılır. Her ayın ilk iş toplantısında bir önceki aya ait faaliyet raporu gözden geçirilir, bütçe sapmaları ve eksiklikleri belirlenir ve düzeltici tedbirler alınır (Çardak, 2016).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Konaklama İşletmelerinde Maliyet Muhasebesi Sistemleri

Konaklama İşletmelerinde Muhasebenin Önemi ve Tanımı

Turizm sektöründeki önemli gelişmelerin yanı sıra, konaklama işletmelerinin yoğun rekabet ortamında var olabilmeleri ve karlılıklarını sürdürebilmeleri için etkin ve verimli bir şekilde sürdürülen muhasebe sistemi gerekmektedir. Bu nedenle konaklama işletmelerinin maliyetleri düşürürken hizmet kalitesini de artırması gerekmektedir. Bu sebeple işletmelerin muhasebe sisteminden elde edilen bilgilerin doğru, eksiksiz ve zamanında yönetime sunulması gerekmektedir (Çardak, 2016).

Muhasebe, şirket hakkında etkin kararlar alınabilmesi için ticari faaliyetlerin kontrolünü sağlamak, gelecekteki ticari faaliyetleri planlamak, finansal olaylar hakkında bilgi toplamak ve bunları iç ve dış taraflara iletme olarak tanımlanmaktadır (Ataman, 2004).

Kurulan bir işletmenin faaliyete başlayabilmesi, faaliyet dönemi boyunca yaşanan olumsuzluklar, dönem sonunda net rakamlara ulaşabilmek, her türlü işlemlerle ilgilenmek ve kaydetmek de muhasebenin görevleri arasındadır. Bundan dolayı işletmelerde; muhasebenin yönetime, işletmenin yöneticilerine, işletmenin sorumlu olduğu kişi ve kuruluşlara karşı sorumlulukları büyüktür.

Konaklama İşletmelerinde Muhasebe Süreci

Konaklama işletmesinde bulunan birimlerin gelir ve gider bölümünde meydana gelen çeşitli finansal işlemler, muhasebe ilke ve kanunlarına uygun olarak, doğru bir şekilde belirlenmeli, kaydedilmeli ve raporlanmalıdır. (Azaltun, & Kaya, 2010). Muhasebe işlemleri, işletmelerin temelini oluşturur ve konaklama tesislerine paralel olarak turizm sektöründe de anket ve araştırmaların artmasıyla birlikte önemli bir yer tuttuğu belirlenmiştir.

Konaklama işletmelerinde, bireysel fişler ön rapor olarak işlenir ve her bir iş bölümü için farklı tanımlamalara göre düzenlenir. Bu fişler, nakit veya kredi kartıyla gerçekleştirilen işlemler olarak doğrulandıktan sonra günlük kasa bildirimlerine veya müşteri hesaplarına işlenir. Bu süreçlerin çoğunluğu ön büro departmanı tarafından gerçekleştirilir. Aynı zamanda ön büro, işletmenin günlük gelirini belirlemek, muhasebe kayıtlarını yapmak ve kontrol işlemlerini yürütmekle sorumludur. Müşterinin konaklama yerindeki harcamaları, önce

müşterinin hesabına kaydedilir ve daha sonra muhasebe hesaplarına aktarılır. (Akdoğan, 2011).

Konaklama işletmelerindeki muhasebe süreci, üretim ve ticaret işletmeleriyle benzerlik göstermektedir. Bununla birlikte, konaklama işletmelerinde maliyet ve gelir hesaplarının kullanımı açısından bazı farklılıklar bulunmaktadır. Konaklama işletmelerinde birden fazla gelir getiren departman bulunmakta ve her bir departmanın kâra olan katkısı farklılık göstermektedir. Bu farklılıkların nedeni, konaklama işletmelerinin sunduğu hizmetlerin çeşitliliği ve departmanlar arasındaki gelir dağılımının dengesiz olabilmesidir (Çardak, 2016).

Konaklama İşletmelerinde Muhasebe Bilgisine Duyulan İhtiyaç

Muhasebe, işletmenin faaliyetleri sonucunda şirket varlıklarının etkin şekilde kullanılıp kullanılmadığını mali tablolar aracılığıyla mali tablo kullanıcılarına bildiren sistemdir. Muhasebe, bir şirketin gelecek planı için gerekli bilgileri sağlar ve şirket yöneticilerinin karar alma ve yönetim fonksiyonlarını destekler. (Güze, & Mersin, 2007).

Bir konaklama tesisinin kurulması ve işletilmesi sırasında tesisle ilişkili kişi ve kuruluşların sürekli kararlar alması gerekmektedir. Bu kararların çoğu ekonomik niteliktedir ve ekonomik sonuçları vardır. Muhasebeden elde edilen bilgilerin doğruluğu ve güvenilirliği, karar vermenin doğruluğunu da artırır. Muhasebe bilgilerinin kullanıcıları, iç kullanıcılar ve dış kullanıcılar olmak üzere ikiye ayrılır. (Azaltun, & Kaya, 2010).

Yöneticiler, muhasebe bilgilerinin iç kullanıcılarıdır. Yöneticiler, muhasebe bilgilerine dayalı olarak iş faaliyetlerini planlamak ve yönetmekten sorumludur. Doğru, güvenilir ve uygun muhasebe bilgileri, yöneticilerin daha doğru kararlar vermesini sağlamakta, bu da başarılarını artırmaktadır. (Azaltun, & Kaya, 2010).

Muhasebe bilgilerinin dış kullanıcıları ise kredi veren kuruluşlar, potansiyel ortaklar, ortaklar, mal ve hizmet satıcıları, hükümet, çalışanlar, kamu kişi ve kuruluşlarıdır. (Azaltun, & Kaya, 2010) .

Konaklama İşletmeleri Muhasebesinin Özellikleri

Muhasebe uygulamalarına, konaklama tesisleri ile diğer sektördeki kuruluşlar arasındaki farklar da yansır. Bu farklılıklardan yola çıkarak konaklama tesislerinin muhasebe özelliklerini aşağıda açıklanmıştır. Konaklama işletmelerinin muhasebe uygulamalarını, diğer sektörlerde faaliyette bulunan işletmelerle değişik kriterlerde karşılaştırıp, farklı yönlerini

açıklamak mümkündür. Konaklama işletmeleri muhasebesinin özellikleri aşağıdaki belirtilmiştir (Akdoğan, 2011):

Ürünlerin depolanamaması, konaklama işletmelerinde sabit maliyetleri yükselterek maliyet kontrolünü zorlaştırır. Bu durum, çeşitli maliyetleme yöntemleri kullanılsa bile gelir tablosundaki net karı etkilemez aynı zamanda bilanço üzerinde stok hesabını da değiştirmez.

Konaklama tesislerinin gelirlerinin büyük bir kısmı dövizden gelmekte olup, büyük bir döviz girişi olmaktadır.

Konaklama tesisi, özellikle seyahat acentaları ve tur şirketleri ile yaptığı sözleşmelerde hizmeti bir bütün olarak ele almakta ve her bir kısmi hizmet için ayrı ücret belirlemektedir.

Konaklama müşterileri otelden istedikleri zaman ayrılacakları için, muhasebelerinin her zaman güncel olması gerekmektedir.

Konaklama tesislerinde satılan ürün ve hizmetlerin ödemeleri nakit olarak yapıldığından alacaklar diğer tesislere göre daha düşüktür.

Konaklama işletmeleri bazı mevsimlerde yüksek doluluk kapasitesine sahipken yılın bazı dönemlerinde ise boş kapasite ile çalışabilirler. Boş kapasiteyle çalıştığı dönemlerdeki sabit maliyetler, bazen sabit kabul edilip tüm dönemlere eşit olarak bölünebilir veya dolu kapasiteyle çalışıldığı dönemlere yansıtılıp o şekilde muhasebe kaydı yapılır.

Hizmet işletmeleri arasında konaklama tesislerinin muhasebesine özellik katan farklılıklar vardır. Bu farklılıklar, birden fazla gelir bölümüne sahip olmak ve her bölümün işletmeye genel kârına katkısının belirlenmesini içerir. (Benligiray, 2009). Diğer işletmelerde, üretim yerinde giderler, satış departmanında ise gelirler ortaya çıkar. Konaklama firmalarında ise , giderlerin ve gelirin aynı yerde ortaya çıkar (Çardak, 2016).

Konaklama İşletmelerinde Kullanılan Belge ve Defterler

Muhasebede yapılan her şey bir kanıta, belgeye dayandırılmak zorundadır. Bu muhasebe kanıtları, belge ve defterlerdir. Belge, işin yapılmasıyla eş zamanlı düzenlenmektedir ve mutlaka her işte düzenlenmesi gerekir.

Konaklama tesisleri, Vergi Kanunu'na tabi olan belgelerin yanı sıra turizm sektörüne özgü belgeleri de kullanmaktadır. Bu belgeler, konaklama işletmelerinin yasal düzenlemelere uygun olarak faaliyet göstermesini sağlar. Turizm sektörüne ait belgeler genellikle altı gruba ayrılır (Sümer, 1994):

Gelir ve Gider Nitelikli Belgeler

- Fatura,
- Sevk İrsaliyesi,
- İrsaliyeli Fatura,
- Perakende Satış Vesikaları,
- Gider Pusulası,
- Müstahsil Makbuzu,
- Serbest Meslek Makbuzu,
- Ücret Bordrosu,
- Gider Listesi,
- Banka Dekontu,
- Diğerleri.

Tahsilat ve Ödeme Belgeleri

- Makbuzlar,
- Çek Bordroları,
- Senet Bordroları,
- Dekontlar.

Genel Nitelikli Belgeler

- Banka Hesap Özeti (Extre),
- Harcırah Belgesi,
- Virman,
- Ticari Mektuplar,
- Sözleşmeler,
- Taahhütnameler,
- İş Emirleri,
- Tutanaklar,
- Diğerleri.

Sektöre Özgü Belgeler

- Günlük Müşteri Listeleri (Folio),
- Adisyon,
- Voucher (Otel rezervasyonları ile ilgili seyahat acenteleri tarafından müşteriye verilen belge.),

- D v z Alım Belgesi – D v z Satım Belgesi.

 deme Aracı Olan Belgeler

- Poliçe,
- Bono,
- ek,
- Muhasebe Fişleri.

Muhasebe defterleri ise, muhasebe kayıtlarının usulüne uygun olarak kaydedildiği en önemli muhasebe kanıtıdır.

Tüm işletmeler gibi konaklama tesislerinin de ilgili vergi hükümlerine göre bir takım defterler tutması gerekmektedir. Vergi Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu'na göre konaklama işletmeleri, birinci sınıf işletme ve ikinci sınıf işletme ayrımına tabidir. Konaklama tesisi birinci sınıf tesis olarak kabul edildiğinde; Günlük Defter, Defteri Kebir ve Envanter Defterleri tutulmalıdır. İkinci sınıf bir işletme olarak tanınırsa, bir işletme hesabı defteri ve günlük perakende hesap defteri bulundurmalıdır (Bekçi, 2003).

Konaklama işletmelerinin Maliyet Unsurları

Konaklama işletmelerinde maliyetlendirme.

Konaklama endüstrisinde, işletme maliyetleri dönem maliyetleri, ürün maliyetleri ve hizmet maliyetleri olarak farklı işlevlere göre ayrılmaktadır. Bu maliyetler, konaklama işletmelerinin ürettikleri ürünler ve sundukları hizmetlerle ilgili faaliyetlerden kaynaklanan maliyetleri içerir. Özellikle konaklama, yeme-içme ve diğer hizmetlerle ilgili maliyetler bu kapsamda yer almaktadır. Yiyecek ve içecek giderleri, üretim maliyetleri olarak kabul edilirken, konaklama ise bir hizmet üretimi maliyetidir. Bu nedenle, çeşitli ürün ve hizmetlerin sunulması gerektiği için detaylı maliyet bilgilerine ihtiyaç duyulmaktadır. Farklı  r n ve hizmetlerin maliyetinin ve fiyatının doğru bir şekilde belirlenmesi, bir işletmenin karlılığını ve başarısını doğrudan etkilemektedir (Yıldıztekin, 2009).

Maliyet, gelir ve gider kavramları.

Maliyet, gider ve harcama terimleri genellikle birbirinin yerine kullanılsa da, aslında farklı anlamlara sahiptirler. Maliyetler, bir şirketin ürettiği mal veya hizmetlerin birimlerini elde etmek, alıcılara teslim etmek ve paraya dönüştürmek için yaptığı fedakarlığın nakdi miktarını gösterir.

Gider; gelecekte elde edilecek gelirler, değerler için yapılan harcamaları kapsar. Şirket veya kişisel ihtiyaçları karşılamak için ödenmesi gereken paradır. Muhasebe denklemi açısından, giderler, sahiplerin özkaynaklarını azaltır

Gider kavramı, bilanço ve sonuç hesaplarına dayanarak, bir işletmenin varlık ve yükümlülüklerindeki değişikliklere bağlı olarak tanımlanabilir. Ayrıca, sonuç hesaplarından hareketle karı olumsuz yönde etkileyen akımları ifade eder (Akdoğan, 2009);

1. İşletmelerde, ticari faaliyetlerin devamlılığı ile ilgili olmayan mal ve hizmetlerin tüketimi gider sayılmaz.
2. Maliyetlerin yararının, bir faaliyet dönemdeki tüketilen kısmı gider sayılır. Yine aktiflerdeki azalış ve pasiflerdeki artış (özkaynaklardaki azalış) bu süre içinde kalmalıdır.

Gelir ise; işletmelerin faaliyetleri sonucunda varlıklarını artıran unsurlara denir. Konaklama işletmelerinde kullanılan her ürün ve hizmetin, müşteri hizmetten yararlandığı anda şirketin gelirler bölümünde yazılan bir fiyatı vardır. (Azaltun, & Kaya, 2010). Konaklama işletmelerinde gelir sağlayan iki unsur vardır. Bunlar; oda gelirleri, yiyecek-icecek gelirleridir. İki unsurun dışında elde edilen gelirler ise diğer gelirler olarak adlandırılır. (Didin, & Köroğlu, 2008). Günümüzün rekabetçi iş ortamında konaklama firmaları, diğer işletmelerle rekabet edebilmek ve ayakta kalabilmek için gelir yönetimini etkili bir şekilde uygulamak, kontrol etmek ve maksimize etmek zorunluluğuyla karşı karşıyadır (Çardak, 2016).

Konaklama işletmeleri, sektörde rekabet edebilmek ve varlıklarını sürdürebilmek için işçilik maliyetleri, yiyecek-icecek maliyetleri, malzeme maliyetleri ve diğer maliyetler konusunda kar maksimizasyonu sağlamak için gerekli önlemleri almalı ve maliyetleri etkin bir şekilde kontrol etmelidir (Yılmaz, 2015).

Giderlerin sınıflandırılması.

Başta yönetim olmak üzere diğer ilgili kişi ve kurumların doğru kararlar almaları için tekdüzen hesap planı, uygun bir zemin hazırlar (Lamelas, & Filipe, 2012). Ülkemizde Tekdüzen Hesap Planı'nda yaygın olarak kullanılan gider hesap grupları 7/A ve 7/B seçeneklerine göre aşağıdaki şekilde sınıflandırılmaktadır (www.gib.gov.tr);

7/A Seçeneğine göre giderlerin sınıflandırılması (fonksiyon esasına göre)

- Direkt ilk madde ve malzeme giderleri
- Direkt işçilik giderleri

- Genel üretim giderleri
- Hizmet üretim giderleri
- Araştırma, geliştirme giderleri
- Pazarlama, satış ve dağıtım giderleri
- Genel yönetim giderleri
- Finansman giderleri

7/B Seçeneği göre giderlerin sınıflandırılması (çeşit esasına göre)

- İlk madde ve malzeme giderleri
- İşçi ücret ve giderleri
- Memur ücret ve giderleri
- Dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler
- Çeşitli giderler
- Vergi resim ve harçlar
- Amortismanlar ve tükenme payları
- Finansman giderleri
- Gider çeşitleri yansıtma hesabı

Maliyet Muhasebesi açısından da şu şekilde sınıflandırılabilir:

- Çeşit Esasına Göre Giderler,
- Mamullere Yüklenmesine Göre Giderler (Direkt giderler, Endirekt giderler),
- İşletme Fonksiyonlarına Göre Giderler,
- Üretim Miktarı Karşısındaki Değişikliğe Göre Giderler (Sabit giderler, Değişken giderler, Yarı değişken giderler),
- Fiili Olup Olmasına Göre Giderler (Gerçekleşen giderler, Tahmini giderler, Standart giderler) (Didin ve Köroğlu,2008).

Konaklama tesislerinde seçilecek hesap planı, işletmenin ölçeğine ve ihtiyaçların karşılanma derecesine göre farklılık göstermektedir.

İşlemenin faaliyetlerini gerçekleştirmek için yaptığı giderleri özetleyecek olursak;

- Yiyecek içecek malzeme giderleri,
- Yiyecek içecek bölümü diğer giderleri,(temizlik malzemesi, mutfak araç gereç malzemesi vb. giderler)
- Personel işçilik giderleri,
- Personel giyim giderleri,(üniformalar gibi)

- Çamaşır ve kuru temizleme giderleri,
- Otel müşteri temizlik giderleri
- İşletmeye ait elektrik, su, telefon v.b gibi işletme sabit giderleri,
- Müşteri malzemeleri giderleri, (gazete, askı, çiçek, kibrit vb. malzemeler)
- Rezervasyon giderleri,
- Müzik ve eğlence giderleri,
- Müşteri ulaşım giderleri,
- Genel yönetim giderleri,
- Satış ve Pazarlama bölümü giderleri,
- Teknik bölüm giderleri,
- Demirbaş giderleri vb. diğer giderler.
- Kanunen kabul edilemeyen giderler (193.sayılı Gelir Vergisi Kanunu Madde 41).

İşletme tarafından faaliyet döneminde yapılan bu giderler, gider hesabının borç tarafına kaydedilir. Geçici vergilendirme döneminde ve hesap dönemi sonunda işletmenin kar ve zarar hesabının netleşmesi için, gelir tablosu ile karşılaştırılarak tamamlanır. İşletme tahmini maliyet veya standart maliyet kullanıyorsa, varsayılan maliyet gider yansıtma hesaplarının alacaklı tarafına kaydedilir. Fiili giderlerin önceden belirlenen giderlerle karşılaştırılması sağlanacaktır (Yılmaz, 2015).

Maliyet Muhasebesi Unsurları

Konaklama işletmeleri hizmet sektöründe olmakla birlikte, misafirlerin yiyecek-içecek ihtiyaçlarının karşılanması üretim maliyetlerini, diğer sosyal ihtiyaçlarının karşılanması ve müşteri memnuniyetinin sağlanması ise hizmet üretmenin maliyetlerini ortaya çıkarmıştır. Bu nedenle işletmede sadece üretim maliyeti değil, aynı zamanda hizmet üretim maliyetleri de ortaya çıkacaktır. Üretilen ürünlerin maliyetinin oluşumunda, ürünlerin oluşumunu yöneten maliyet muhasebesi unsurları ilk madde malzeme giderleri , direkt işçilik giderleri ve genel üretim giderleridir (Lazol, 2011).

Konaklama tesislerinde en önemli maliyet unsuru olan yeme-içme maliyetlerinin, kontrol altına alınması gerekmektedir. Kayıp ve fireler maliyetleri artıran unsurlardır. İşletmelerde ürettimden kaynaklanan normal atıklar, hizmet üretim maliyetine eklenirken, olağanüstü atıklar olağandışı gider ve zarar hesabına kaydedilmektedir. Maliyet oluşumunda kayıp ve israfın azaltılması çok önemlidir (Azaltun & Kaya, 2010).

Direkt ilk madde ve malzeme giderleri.

Konaklama tesisinde satın alınan yiyecek, içecekler ve oda malzemeleri “150 direkt ilk malzeme giderleri” hesabına kaydedilmektedir. Kuaför, çiçekçi, market vb. bölümlere satın alınan malzemeler ise ticari maldır ve "153 Ticari Mallar" hesabına kaydedilmektedir. (Güngörmüş, 2011).

Bir imalat şirketi, ürünlerini üretmek için satın aldığı malzemeleri bir depoda depolar. Ancak hizmet şirketlerinin stokları yoktur, bu nedenle hizmetler ve üretilen mallar aynı anda tüketime sunulur. Sonuç olarak, hizmet üretimi ile ilgili maliyetler, 7/A seçeneği için "740 hizmet üretim maliyeti" hesabında 7/B seçeneğini kullanan şirketler için "794 çeşitli giderler" hesabına kaydedilir (Yereli, Kayalı, & Demirlioğlu, 2011).

İşletmeler, ilk madde ve malzemeler, satın alındıkları ya da üretildikleri maliyet bedelleri ile “150 İlk Madde ve Malzemeler” hesabına borçlu kaydedilir. Kullanım için depodan ilgili departmanlara ulaşınca “740 Hizmet Üretim Maliyeti” Hesabına gönderilmiş olur. Faaliyet dönemi sonlarında yapılacak stok sayımlarında, arta kalan malzemelerden hiç kullanılmamış olanlar, “740 Hizmet Üretim Maliyeti” Hesabından çıkarılacak ve tekrardan stok hesabının borç tarafına kaydedilecektir.

Alımlar arttıkça stoklardan tüketim için gönderilen malzemelerin fiyatlandırılmasında farklı maliyetlendirme yöntemleri kullanılmaktadır.

- İlk Giren İlk Çıkar (FIFO-First In First Out)
- Son Giren İlk Çıkar (LIFO-Last in First Out)
- Ortalama Maliyet

İlk Giren İlk Çıkar (FIFO) Yöntemi: Her kalem için nakliye maliyeti dikkate alınmaz, bu nedenle yapılması gereken, dönem sonu kalan stok maliyetini belirlemek ve eldeki malzeme maliyetinden çıkarmaktır (Gürsoy, 2009).

Üretimde kullanılan malzemelerin birim fiyatı hesaplanırken işletmeye ilk giren malzemenin fiyatı dikkate alınır (Yılmaz, 2015).

Bu yöntemde dönem sonunda kalan malzemeler firma stoklarında son girilen fiyat üzerinden değerlendirilir. Bu yöntemle maliyetler düşer. Envanterde kalan malzemeler daha yüksek fiyatlarla değerlendirilmiş olur (Yılmaz, 2015).

Son Giren İlk Çıkar (LIFO): Bu yöntem, üretime gönderilen malzemelerin birim maliyeti hesaplanırken işletmeye en son girilen malzemenin fiyatını dikkate alır. Bu yöntemle

dönem sonunda kalan malzemeler, şirket envanterine kaydedilen ilk fiyat üzerinden değerlendirir (Şengel,2013).

Bu yöntemle maliyetleri artırır, stokta kalan malzemeler ise değer kaybedecektir.

TMS-2 Stoklar standardı işletmelerde LIFO uygulamasına izin vermemektedir.

Ortalama Maliyet: Bu yöntemde firmalar genellikle faaliyet dönemleri içerisinde bir aylık bir süre seçerek, farklı tarihlerde farklı fiyatlardan satın aldıkları malzemelerin ortalama fiyatını hesaplar ve üretime gönderilen malzemelerin de birim fiyatını hesaplar (Yılmaz, 2015). Konaklama işletmeleri için en gerçekçi yöntemdir (Azaltun, & Kaya, 2010).

Direkt İşçilik Giderleri

Direkt işçilik giderleri, esas üretim maliyet yerleri ile ilgili olup, belirli bir ürün veya hizmetin üretim giderlerine doğrudan doğruya yüklenebilen giderleri içerir. Bu giderlerin ürünlere yüklemek için dağıtım anahtarı kullanılmaz. Direkt işçilik giderleri için tekdüzen hesap planında (7/A) kullanılan hesaplar şunlardır (Yılmaz, 2015):

720. Direkt İşçilik Giderleri Hesabı; Ürün ve hizmetlerle doğrudan ilgili giderlerin kaydedildiği hesaptır.

721. Direkt İşçilik Giderleri Yansıtma Hesabı; İşçilik maliyetlerini doğrudan yarı mamul ürünlere yansıtabilen bir hesap türüdür.

722. Direkt İşçilik Ücret Farkları Hesabı; Personel maliyetlerinin oluşumu sırasında oluşan olumlu veya olumsuz ücret farkları bu hesaba kaydedilir.

723. Direkt İşçilik Süre Farkları Hesabı; İşçilik maliyetlerinin oluşturulmasında meydana gelen olumlu veya olumsuz zaman farkını kaydeden bir hesap türüdür.

7/B seçeneğine göre 791 İşçi Ücretleri ve Giderleri ile beraber 792 Memur Ücretleri ve Giderleri hesapları kullanılır.

Genel üretim giderleri.

Bir üretim veya hizmetin oluşturulmasında direkt ilk madde ve malzeme ile direkt işçilik maliyetleri dışındaki maliyetlerden oluşur (Usal, & Kurgun, 2006).

Tek düzen hesap planındaki genel üretim giderleriyle (7/A seçeneğine göre) ilgili kullanılan hesaplar türleri aşağıda verilmiştir:

- 730 Genel Üretim Giderleri Hesabı
- 731 Genel Üretim Giderleri Yansıtma Hesabı
- 732 Genel Üretim Giderleri Bütçe Farkları Hesabı

- 733 Genel Üretim Giderleri Verimlilik Giderleri Hesabı
- 734 Genel Üretim Giderleri Kapasite Farkları Hesabı

Konaklama tesislerinde genel üretim giderleri, elektrik, su giderleri ve diğer kullanım gibi değişken giderler ile amortisman ve kira gibi sabit giderlerden oluşmaktadır. (Usal, & Kurgun, 2006).

Hizmet üretim giderleri.

Hizmet işletmeleri tarafından sunula hizmetlerin gerçek bedelleri bu hesapta borç tarafına kaydedilecektir. Dönem sonunda bu hesap 741 Hizmet Üretim Maliyeti Yansıtma Hesabı ile karşılaştırılarak kapatılması gerekir (Yılmaz, 2015).

Konaklama tesisleri, hizmet üretim işletmesi olduğundan personel giderleri, çamaşırhane giderleri, yeme-içme giderleri, telefon, faks, internet giderleri, dış hizmet gibi giderler “740 hizmet üretim giderleri” olarak kaydedilmektedir (Yılmaz, 2015).

Maliyet Kontrol Yöntemleri

Her sektörde olduğu gibi konaklama sektörünün de temel amacı kar elde etmektir. Oda satışından elde edilen gelir, konaklama işletmelerinin hedeflerine ulaşması için tek başına yeterli değildir. Bu nedenle işletmelerin kar elde edebilmek ve misafirlerine kaliteli hizmet sunarken rakiplerine karşı rekabet avantajı elde edebilmeleri için hizmet kalitelerine önem vermeleri gerekmektedir. Bu nedenle departmanlarda oluşacak maliyetleri kontrol altında tutan etkin maliyet kontrol yöntemlerinin uygulanması zorunlu hale gelmiştir (Köroğlu, 2007).

Maliyet kontrolünün temel amacı, maliyet yönetiminin işletmenin her alanında uygulanmasıdır, Özellikle yiyecek-içecek giderleri, personel giderleri gibi aşırı maliyetleri ortadan kaldırarak işletmenin kârlı bir şekilde yönetilmesidir (Akın, & Akın, 2013).

Konaklamada üç tür maliyet yönetimi vardır. Yiyecek ve içecek giderlerinin yönetimi, personel giderlerinin yönetimi ve diğer gider kalemlerinin yönetimidir (Köroğlu, Biçici, & Sezer, 2011).

Yiyecek içecek maliyet kontrolü.

Yiyecek ve içecekler, konaklama maliyetlerinin büyük bir bölümünü oluşturur, bu nedenle maliyetleri kontrol etmenin ilk adımı, maliyetlerin hangi faktörlerin etkilediğini anlamaktır. Bu nedenle, kontrol yöntemleri, maliyetlerin belirtilen toleranslar dahilinde olup olmadığını anlayabilmeli, anormallikleri tespit edebilmeli ve gerekli önlemleri alabilmelidir

(Aktaş, 2011). Yiyecek ve içecek tüketiminin karmaşıklığına ek olarak, yiyecek ve içecekler raftayken değişime, bozulmaya ve bozulmaya elverişli olması yani çürümesi muhtemeldir. Bu olumsuz etkilerin önüne geçebilmek için “yiyecek-içecek döngüsü” olarak da bilinen yiyecek-içecek yönetimi sürecinin etkin bir şekilde uygulanması gerekmektedir (Köroğlu, 2007).

Maliyet kontrolü, satın alma ile başlar, mamül üretimi ve tüketilmesi ile sona erer. Müşterilere yiyecek ve içecek servisi yapılırken oluşturulan menüler, maliyet kontrolünün başlangıç noktasıdır. Menü oluştururken fiyatlamalar makul şekilde yapılmalıdır. Bu aşamada tüketilecek malzeme miktarı belirlendikten ve menü planlandıktan sonra etkili bir tahmin yapılmalıdır. Bu kontrol, satın aldığınız ürünleri daha iyi ve daha az kusurlu hale getirir. Satın alma firmalar için çok önemlidir. Konaklama tesislerinde yiyecek ve içecekler uzun süre saklanamaz, bu nedenle satın alırken tesisin yararlarına uygun, ucuz, kaliteli ve güvenilir ürünleri tercih etmek gerekir. Bu aşamada, gereğinden fazla ürün eklememek veya çıkarmamak için optimum stok seviyelerini belirlemeli ve satın almalar yapılmalıdır. Satın almanın bir maliyet kontrol noktası olduğu gerçeği unutulmamalıdır. Yönetim ve çalışanlar doğru seçilmeli, aralarında uyum olmalıdır. Aksi takdirde bir kişinin yaptığı hata diğer çalışanları ve iş zincirini olumsuz etkileyebilir (Yılmaz, 2015).

Maliyet kontrol aşamaları:

1. Satın alma işleminin gerçekleşmesi
2. Sayım kontrolü; temin edilecek malzemenin, sipariş miktarı teyit edilerek anlaşılan fiyattan tesellüm görevlisi tarafından alınmasını ve depoya veya sorumlu departmana taşınması işlemidir.
3. Stoklama ve dağıtım kanalı kontrolü
4. Depoların pazara olan konumları ve depolanacak madde ve malzemeye uygun olması
5. Depolama yöntemleri; miktar ve fiyat kayıtları
6. Depo kontrolü
7. Depodan ürün çıkarma; ürünlerin ilgili departmanlara tutanaklar ile birlikte teslim edilmesi işlemidir.
8. Depodan çıkan ürünlerin işletmelerin kullandığı maliyet yöntemlerine göre fiyatlandırılması
9. Üretim; Mamüllerin satın alınmasıyla başlayıp, müşteriye ulaşıncaya kadar yapılan aşamalardır.
10. Standartlaştırılmış ürünlerin alınması, servis edilen yiyecek ve içecekler için standartlaştırılmış tariflerin ve standart porsiyon ölçeklerinin kullanılmasını sağlar

(Şengel, 2013). Porsiyon başına maliyetin hesaplanması, maliyet kontrolü açısından çok önemlidir.

Maliyet kontrol yöntemleri aşağıda açıklanmıştır (Aktaş, 2011):

- 1. Basit Maliyet Kontrol Yöntemi (Yüzde Kontrol Yöntemi):** Basit bir maliyet kontrol yöntemi aylık yapılacağı gibi günlükte yapılabilir. Ancak gıda maliyeti hesaplanırken her ikisi de aynı hesaplama mantığına sahiptir. Başka bir deyişle, basit maliyet yöntemi, maliyetin satışlara oranına dayanmaktadır (Dittmer, & Griffin, 1999).
- 2. Ayrıntılı Maliyet Kontrol Yöntemi:** Günlük olarak gıda maliyetlerindeki dalgalanmaları etkin bir şekilde kontrol etmeyi ve satılan gıdanın maliyetine hangi malzemelerin dahil olduğunu göstermeyi amaçlayan günlük gıda maliyet kontrol yöntemidir (Taşkın, 1997).
- 3. Standart Maliyet Kontrol Yöntemi:** Gıda maliyetlerindeki son birkaç aydaki dalgalanmaları detaylı olarak kavrayarak ve içindekileri belirleyerek daha gerçekçi sonuçlar elde eden bir yöntemdir (Çiftçi, & Köroğlu, 2008).
- 4. Potansiyel Maliyet Kontrol Yöntemi:** Ön maliyetler, öngörülen maliyetler ve tahmini maliyetler olarak da bilinen bu maliyet kontrol yönetiminde, satılan gıdanın miktarı ve türü ile geçmiş satış verilerini kullanarak gelecek dönemlerin tahmin edilmesini içerir. Ayrıca satış analizinden elde edilen bilgileri menü üretim planına uygulayarak satış verimliliğini artırma yöntemidir (Taşkın, 1997).

İşçilik maliyet kontrol yöntemi.

Oda satışları, konaklama sektöründeki en büyük gelir akışını sağlarken, personel ücretleri maliyetin önemli bir bölümünü oluşturur. Bu nedenle, işçilik maliyetlerini kontrol etmek önemlidir. Bunun nedeni konaklama tesislerinin emek yoğun olması ve imalat sanayi gibi makinelere sahip olmamasıdır. İşgücü maliyeti kontrolü, şirketin işgücü maliyetlerini en aza indirmek ve çalışanların faydalarını en üst düzeye çıkarmak için çalışan davranışlarını yönetmek, düzenlemek ve kontrol etmek için şirket yönetimi tarafından kullanılan bir tekniktir (Aktaş, 2011).

İşçilik maliyetlerinin günlük takibi, proaktif önlemler alabilmeyi ve doğabilecek sorunları ortadan kaldırmayı sağlar. İşçilik maliyeti yüzdeleri bütçeler, sektör ortalamaları ve geçmiş dönemlerle karşılaştırılmalıdır (Yılmaz, 2015).

Konaklama İşletmelerinde Kullanılan Maliyet Muhasebesi Sistemleri

Günümüzün rekabetçi iş ortamında, bir konaklama işletmesi için sadece satışlardan elde edilen gelir yeterli olmamaktadır. İşletmelerin başarılı olması ve kârlılığı maksimize etmesi için geliri artırmaya yönelik stratejilerin yanı sıra maliyetleri en aza indirecek yöntemleri de uygulamaları gerekmektedir. Konaklama işletmeleri, maliyetleri en aza indirmek için çeşitli stratejiler benimsemelidir. İlk olarak, tedarikçilerle sıkı bir işbirliği yaparak en iyi fiyatları ve kaliteli malzemeleri elde etmek önemlidir (Köroğlu, Biçici, & Sezer, 2011). Aynı zamanda maliyetlerini de etkin bir şekilde kontrol etmek zorundadır.

Maliyet sistemi; Maliyetlerin en doğru ve gerçek haliyle hesaplanabilmesi için, bilimsel verilere dayanan faaliyet, yöntem ve araçların tümü maliyet sistemini oluşturur (Gürdal).

Bir işletmenin maliyet yapısının çeşitli hedeflerine ulaşması için, üretim maliyetlerinin uygun şekilde sınıflandırıldığı, kaydedildiği ve nihai olarak ürün birim fiyatlarına dönüştürüldüğü sırayı belirlemek gerekir. Bir dizi hesap ve kayıt arasında bu düzenin kurulmasına maliyet sistemi veya maliyet yöntemi denir. Gerçek maliyet hesaplama sistemi. Maliyet aralığı, hesaplama süresi, hesaplama yöntemi vb. dahil olmak üzere bir bütün olarak kullanılır (Şener, 1994). İşletmelerde kullandığı maliyet muhasebesi sistemleri üç ana bölüme ayrılmaktadır. Bunlar:

1. Maliyet kapsamına göre sistemler,
2. Maliyetlerin hesaplama zamanına göre sistemler,
3. Maliyetlendirme şekline göre sistemlerdir.

Maliyet kapsamına göre sistemler.

Ürün maliyeti hesaplanırken, ürün maliyetine hangi maliyet unsurlarının (direkt hammadde maliyetleri, malzeme maliyetleri, direkt işçilik maliyetleri, genel üretim maliyetleri) dahil olduğu, hangilerinin olmadığı açıkça belirtilmelidir. Bu, hem üretilen ürünün maliyetinin belirlenmesi hem de kar ve zararın sağlıklı bir şekilde değerlendirilmesi için gereklidir.

Maliyet unsurlarından direkt ilk madde ve malzeme giderleri ve direkt işçilik giderleri değişken niteliktedir. Bu nedenle, birim mamul maliyetlerini doğrudan etkilemektedirler. Genel üretim giderlerinde bir kısmı sabitken diğer kısmı değişken giderleri kapsar.

Değişken üretim giderleri: Bu maliyetler, üretime bağlı olarak artan veya azalan hiç üretim olmadığında sıfırlanan maliyetlerdir. Direkt ilk madde ve malzeme giderleri başta direkt işçilik giderleri ve bazı genel üretim giderleri üretimin değişken maliyetlerini temsil eder (Çardak, 2016).

Sabit üretim giderleri; Üretime bağlı olmayan katlanılması gereken maliyetlerdir. Bu maliyetler, üretim miktarında artış veya azalış olması durumunda toplam tutarı değişmeyen harcamaları ifade eder. Sabit üretim maliyetleri, amortisman, kira, emlak vergisi, araç vergisi, teknik personel ücretleri ve bazen direkt işçilik maliyetlerini içerebilir.

Maliyet hesaplamaları sırasında, değişken ve sabit üretim giderlerinin ürün ve hizmet maliyetlerine dağıtılması için çeşitli sistemler kullanılmaktadır. Bu sistemler, işletmelerin maliyetleri doğru bir şekilde tahmin etmelerine ve ürün veya hizmet fiyatlarını belirlemelerine yardımcı olur (Çardak, 2016).

Tam maliyet sistemi.

Tam maliyet yöntemi, üretim maliyet unsurlarının tamamını ürün maliyetine dahil edilmesini öngören yöntemdir. Bir başka ifadeyle yöntem, ürünle ilgili değişken ve sabit maliyet unsurlarının tamamını ürün maliyetine dahil etmektedir. Yöntemde, direkt ilk madde ve malzeme giderlerinin, direkt işçilik giderlerinin ve genel üretim giderlerinin tamamı ürün maliyetlerinin hesaplanmasında dikkate alınmaktadır.

Türkiye'de yaygın olan toplam maliyet sistemi, dönemin tüm üretim maliyetlerini kapsamaktadır. Dönem içinde üretilen ürünlerin maliyetinin doğrudan, dolaylı, sabit veya değişken olarak dağıtılması yöntemine dayanır (Akdoğan, 2009).

Normal maliyet sistemi.

Üretim için katlanılan maliyetlerin sadece üretimi gerçekleştirmek için kullanılan kapasiteye göre dağıtılması prensibine dayanan bir sistemdir. Bu yöntemde, tüm değişken üretim giderleri ve sadece üretim için kullanılan sabit üretim giderleri üretim maliyetlerine yüklenir (Büyükmirza, 2009). Dünya genelinde ve Türkiye'de Muhasebe Standartları, mamul veya hizmet maliyetlerinin hesaplanmasında bu yöntemin kullanılması önerilmektedir.

Değişken maliyet sistemi.

Üretimle ilgili giderlerin değişken kısmının üretim maliyetine dahil edildiği ve sabit giderlerin ise dönem gideri olarak muhasebeleştirildiği bir maliyet hesaplama sistemi olarak tanımlanabilir (Karakaya, 2007).

Değişken maliyet sistemi, bir ürünün birim maliyetini belirlerken üç unsuru dikkate alır. Bunlar, direkt ilk madde ve malzeme giderleri, direkt işçilik giderleri ve değişken genel üretim giderleridir. Sabit genel üretim giderleri ise gelir tablosuna gider olarak yansıtılır (Karakaya, 2007). Bir ürün veya hizmetin maliyeti yalnızca değişken giderlerden oluşur. Değişken maliyet sistemi, toplam maliyet sisteminden hem maliyet kavramı hem de maliyetin

belirlenmesi açısından farklılık gösterir. Maliyet türleri ve maliyet merkezi ile ilgili süreçlerin ayrımı her iki sistemde de aynı şekilde yapılır. Bu iki sistem arasındaki en önemli fark ürünün hesaplanmasından kaynaklanır. Toplam maliyet sisteminde maliyet yönü ön plana çıkarken değişken maliyet yönteminde hasıla yönü ön plana çıkmaktadır (Küçüksavaş, 2002).

Değişken maliyet sistemi, daha gelişmiş bir maliyet belirleme sistemi olmasına rağmen sektöre özgü özellikler nedeniyle konaklama tesislerinde yaygın olarak kullanılmamaktadır (Altuğ, 2006).

Maliyetlendirme zamanını belirleyen sistemler.

Maliyet hesaplama zamanını belirleyen sistemleri, üretimin gerçekleşmesinden önce ve sonrasında üretim ilkelerine göre maliyetleri belirlemek amacıyla yöntem ve süreçler takip edilir (Şener, 1994). Fiili maliyet sistemi, tahmini maliyet sistemi ve standart maliyet sistemi maliyet hesaplama zamanını belirleyen sistemlerdir.

Fiili (gerçek) maliyet sistemi.

Üretim sürecinde oluşan veya tahakkuk eden fiili maliyetleri analiz ederek üretim maliyetlerinin hesaplanmasını amaçlamaktadır. İşletmelerin üretim maliyetlerinin doğru belirlenmesi önemlidir. (Gürdal).

Fiili maliyetler tüm üretim faaliyetleri bittikten sonra ve tüm harcamalar gerçekleştiğinde ortaya çıkar. Dolayısıyla bu sistemi kullanan firmalar bir ürünün birim fiyatını, tüm maliyetler tamamlandıktan sonra belirleyebilirler. Fiili maliyet sistemine göre hesaplanan tüm üretim maliyetleri belgelere dayalı fiili maliyetler olmalıdır (Karakaya, 2007).

Tahmini maliyet sistemi.

Bir şirketin geçmiş verilerindeki gerçek maliyetleri ve gelecek dönem tahminlerine dayalı olarak üretim maliyetlerini hesaplamak amacıyla kullanılan bir sistemdir. (Karakaya, 2007). Fiyat ve miktar değişkenleri ayrı ayrı analiz edilmeden, geçmişte gerçekleşen maliyetlerin ve gereksinimlerdeki değişikliklere göre düzeltilen maliyetlerin nihai de oluşacağı tahminine dayalı bir maliyet sistemidir. Bu sistem, bir önceki döneme ait birim maliyeti temsil eden fiyat ve miktar değişkenleri ve kapasite kullanımı ayrı ayrı belirlenebilir veya bir önceki döneme ait maliyetlerin ortalaması olarak da belirlenebilir. (Kaval, 1994).

Bu sistemin tahminleri, üretim maliyetlerinin tahmin edildiği ancak fiili giderlerin de takip edildiği normal koşullarda beklenen maliyetleri temsil eder. Yıl sonunda tahmini maliyetler ile gerçekleşen maliyetler arasında fark olursa gerekli düzenlemeler yapılmalı ve kayıtlar gerçekleşen maliyetleri yansıtacak şekilde dönüştürülür (Karakaya, 2007). Teklif

edilen maliyet sistemi, üretim tamamlanmadan önce satış ilişkilerinin kurulduğu ve satış fiyatlarının belirlendiği bir sistemdir (Şener, 1994).

Standart maliyet sistemi.

Standart maliyetler gelecekte elde etmek istediğimiz maliyetlerdir. Standart maliyetler; standart miktar ile standart birim fiyatı çarpılarak elde edilir (Civelek, & Özkan, 2006).

Bilimsel ekip işbirliklerine dayalı olarak, belirli koşullar ve gelişim aşamaları altında gerçekleşecek gerçek maliyetlerin tahminidir. Standart maliyetlere göre muhasebe kayıtlarının oluşturulmasını sağlayan maliyet muhasebesi sistemine “Standart Maliyet Sistemi” adı verilmektedir. (Akdoğan, 2009).

Standart maliyetler, daha önceden belirlenen direkt ilk madde ve malzeme, direkt işçilik ve genel üretim giderleri standartlarına göre hesaplanmalıdır.

Standart maliyet sisteminde, ürün maliyetini oluşturan direkt ilk madde ve malzeme maliyetleri ve direkt işçilik maliyetlerinin belirlenmesinde çeşitli kriterler kullanılmaktadır. Bu kriterler; miktar standardı, fiyat standardı, ücret standardı, zaman standardıdır. Miktar standardı; Direkt ilk madde ve malzeme miktarının üretim için gerekli kısmını gösterir. Direkt ilk madde ve malzemenin birim mamuldeki tüketimi ağırlık, uzunluk ve hacim gibi ölçülerle ifade edilmektedir. (Akgün, 2004).

Fiyat standardı, bir mal veya hizmetin gelecek dönem ücretinin belirlenmesi için kullanılan bir yöntem. Bu fiyat, geçmiş dönemlerdeki 6 ay veya bir yıllık fiyatların ortalamasıdır. Ancak fiyatların istikrarlı olduğu ekonomilerde daha uzun vadeli ortalama fiyatlar kullanılabilir (Çardak, 2016).

Zaman Standardı; Üretimi gerçekleştirmek için harcanan direkt işçilik süresinin bir ölçüsüdür. ücret standardı; direkt işçilik maliyetleri hesaplanırken ücret standardı olarak saat başına ücret tutarını kullanmaktadır (Civelek, & Özkan, 2006).

Standart bir maliyet sistemi, konaklama işletmelerinde aylık beklenen ve gerçekleşen maliyetler hakkında önemli bilgiler sağlar ve maliyetlerin kontrol edilmesinde ve departman verimliliğinin ölçülmesinde önemli bir rol oynar. Ancak konaklama işletmelerinin hizmet vermesi ve sunulan hizmetlerin soyut olması standart maliyet yapısının kapsamını sınırlandırmaktadır. Yeme-içme, oda malzemeleri vb. için standart maliyet sistemi daha uygundur (Kaval, 1994).

Maliyetlendirme şeklini belirleyen sistemler.

Sipariş maliyet sistemi.

Sipariş maliyetleme sistemi, özellikle çok farklı tür ve özelliklerde ürünler üreten ve özellikle her bir ürünü ayrı bir üretim partisi olarak üreten işletmelerde, partiler halinde maliyetlerin belirlenmesine olanak veren geliştirilen bir sistemdir (Büyükmirza, 2009).

Bir işletmede aşağıdaki durumlar söz konusu ise;

- Üretilen her birim veya grup, diğer birim veya gruplara göre farklı özelliklere sahipse,
- Bu farklılıklar genellikle müşteriler tarafından belirleniyorsa,
- Yine müşteri siparişine göre üretime başlanacaksa o zaman siparişten sipariş maliyetlendirme yöntemi uygulanmalıdır.

Sipariş maliyetlendirme sistemi, müşteri taleplerine göre tek bir mamulün veya belirli partilerin üretimi için kullanılan bir maliyet sistemidir. Bu sistemin temel amacı, her bir ürün veya parti için ayrı ayrı maliyetlerin hesaplanmasıdır. Üretim kararlarına yönetim tarafından talimat verilmesi yeterlidir. Sipariş maliyet sistemindeki sipariş özellikleri kullanılarak hesaplanan tahmini maliyetler, satış fiyatlarının belirlenmesinde faydalı olur (Küçüksavaş, 2006).

Sipariş maliyet sisteminde, direkt ilk madde ve malzeme giderleri ile direkt işçilik giderleri doğrudan üretim siparişlerine göre belirlenir ve takip edilir ardından genel üretim maliyetleri uygun kriterlere göre siparişlere dağıtılır. Maliyetleri doğru bir şekilde hesaplamak için aşağıdaki kontrolleri yapılmalıdır (Akdoğan, 2009):

- Üretime alınan her bir ürün veya ürün grubunun maliyet bileşenlerinin maliyet merkezlerine göre ayrı ayrı takip edilebilmesi için ürünlere sipariş numarası verilerek sipariş maliyet kartı oluşturulur.
- Gerçekleşen direkt ilk madde ve malzeme giderleri, ait oldukları üretim partisinin sipariş maliyet kartına, malzeme istek fişleri veya fiş özetinde yer alan bilgilere göre kaydedilir.
- İşçi zaman kartı veya işçilik özet bilgileri kullanılarak direkt işçilik giderleri ait olduğu işin sipariş maliyet kartına işlenir.
- Genel üretim giderinin, esas üretim yerlerinde kullanılan genel üretim gideri yükleme oranlarına göre siparişler arasında dağıtılır ve bu dönem için her bir siparişin ilgili esas üretim yerinden aldığı genel üretim gideri yüzdesi belirlenir, sipariş maliyet kartında genel üretim giderleri ile ilgili bölüme kaydedilir.

- Maliyet dönemi içerisinde üretimi tamamlanan siparişlerin sipariş maliyet kartında direkt ilk madde ve malzeme giderleri, direkt işçilik gideri ve genel üretim gideri eklenerek her sipariş partinin toplam üretim maliyeti hesaplanır. Birim fiyat, toplam maliyetin o partide üretilen birim sayısına bölünmesiyle hesaplanır.
- Tamamlanan siparişin toplam üretim maliyeti üretim hesabından düşülür, depo mal hesabına aktarılır ve ürün dosyasına sipariş maliyet kartı eklenir. Sipariş maliyet sistemi, giderlerin kapsamı için normal, değişken maliyet veya tam maliyet sisteminde ve giderlerin gerçekleştirilmesi için fiili veya hedef maliyet sisteminde kullanılabilir. Bu sistem, standart maliyetle birlikte kullanılamaz. Çünkü bu sistemin kullanıldığı üretimlerde ürünler çok çeşitlidir ve üretim işlerinde bir standardizasyon yoktur, bu nedenle bir maliyet standardı belirlemek zordur (Karakaya, 2007).

Sipariş maliyet sistemi, konaklama işletmelerinde kullanılmaz.

Safha maliyet sistemi.

Bu sistemde ürünün üretildiği her üretim yeri bir safha olarak kabul edilmektedir. Safha olarak kabul edilen gider yerlerine dağıtılan giderler, bu aşamalarda işlenen mamüllere yansıtılır. Safha maliyet sistemi benzer veya tek tip ürünler üreten işletmeler tarafından kullanılması uygun olur (Erdoğan, 2001).

Safha maliyet sisteminin özellikleri aşağıdaki verilmiştir (Çetiner, 2008):

- Üretim bir veya daha fazla aşamada gerçekleşir.
- Üretimde bir veya birden fazla ürün üretebilir.
- Dönem başında ve sonunda yarı mamul stok olabilir.
- Dönem başında ve sonunda atık olabilir.
- Direkt ilk madde ve malzeme sadece ilk safhada veya diğer safhalarda kullanılabilir.
- İşletmede dönem başı yarı mamul maliyetleri varsa üretim maliyeti hesaplarken, ilk giren ilk çıkar (FIFO) veya ortalama maliyet yöntemi kullanılabilir.

Üretilen bir ürünün birim fiyatı, belirli bir dönem için toplam üretim maliyetinin, o dönem için üretim miktarına bölünmesiyle bulunur. Ancak bu sistemin temeli, üretim safhalarına göre ürünün birim fiyatının oluşumunu da belirlemektedir. Bu nedenle öncelikle ürünün üretim safhası belirlenir. Üretim safhaları, bir ürünün imalatında birbirini izleyen üretim aşamasıdır (Karakaya, 2007).

Safha maliyet sistemi. Her bir üretim safhası üzerinden döneme ait üretim maliyetlerinin toplanması ve her bir safhanın toplam maliyetinin o safhanın üretim hacmine bölünmesi ile bir safhanın birim maliyetinin hesaplanması esasına dayanır. Bir safhada tamamlandıktan sonra sıradaki safhaya aktarılan ürünler, bir sonraki safhaya geçiş veya stok ile belirlenen toplam maliyet ile tamamlanan safhanın kümülatif birim fiyatı üzerinden maliyetlendirilir. Safha maliyet sistemi, ürüne ilişkin direkt ilk madde ve malzeme ile direkt işçilik giderlerini kayıt altına almayı gerektirmez. Giderler, maliyet yerlerine göre kaydedilir ve her bir esas üretim yeri için direkt ilk madde ve malzemeler, direkt işçilik ve genel üretim giderleri, maliyet dağıtım tablolarına kaydedilir (Büyükmirza, 2009).

Faaliyet tabanlı maliyetleme sistemi

Müşteriler tarafından kazanılan değeri artırmak ve bu değeri kar elde etmek için sürdürülebilir bir mekanizma olarak üretim ve performans süreçleri sırasındaki faaliyetleri ele alan bir sistemdir (Barfield, Raiborn, & Kinney, 2003).

Fazlasıyla rekabet gerektiren konaklama endüstrisinde, doğru ve uygun iş kararları vermek önemlidir. Özellikle teknoloji uygulamalarının günümüz kurumsal yapısına girmesi konaklama işletmelerinin maliyet bileşenini değiştirmiştir. Değişen maliyet faktörlerini anlamak ve yönetmek kritik önem taşımaktadır (Altuntaş, 2014).

Konaklama sektörünün durumundaki bu değişiklikler nedeniyle mevcut sistem artık yeterli gelmemektedir. Ortaya çıkan eksiklikler, faaliyet tabanlı maliyetleme sistemi kullanılarak kapatılabilir. Çünkü bu sistem, firmaların daha doğru ve detaylı maliyet bilgisi elde etmesini sağlar (Altuntaş, 2014).

LİTERATÜR TARAMASI

Emeksiz (2002), yaptığı çalışmada beş yıldızlı otel işletmeleri için Getiri Yönetimi uygulama modeli geliştirilmiştir. Bununla ilgili Türkiye'deki beş yıldızlı otellerle ilgili bir alan araştırmasıyla modelin nasıl uygulandığı ve aşamaları açıklanmıştır. Araştırma sonucunda Getiri Yönetiminin her otelde rahatlıkla uygulanabileceği belirtilmiştir. Modelin, Getiri Yönetimi uygulayan otellere uygulamadaki doğru ve yanlışlarını görme olanağı sunduğunu böylece GY uygulamayı düşünen oteller için de yol gösterici niteliğinde olabileceği belirtilmiştir.

Rasim (2004), yaptığı çalışmada Maliyet ve Yönetim Muhasebesi alanında meydana gelen değişimler göz önünde bulundurularak otel işletmelerinde Maliyet ve Yönetim Muhasebesi uygulama düzeyini ortaya koymaktır. Yapılan çalışma sonucunda sunulan hizmetin kalitesi ve çeşitliliği önem arz etmekte olup, maliyetlerin de kontrol altında tutulması ve işletme faaliyet sonuçlarının iyi analiz edilmesi de işletme açısından mühim bir konu olarak ifade edilmiştir. Bunun sağlanması ise yeni yaklaşımların tam olarak uygulanmasıyla mümkün olabileceği önerilmiştir.

Yükçü, İçerli (2007), yaptıkları çalışmada direkt malzemeye dayalı maliyetlemenin tam ve değişken maliyetleme ile karşılaştırılmasını yapmaktır. Çalışma sonucunda direkt malzemeye dayalı maliyetleme sistemi, değişken maliyetleme sisteminin kullanıldığı analiz türleri ve işletme kararlarında kullanılabileceği önerisinde bulunulmuştur .

Güzel, Mersin (2007), yaptıkları çalışmada hızla gelişen bilgi teknolojisinin muhasebe uygulamaları açısından yarattığı değeri ortaya koyabilmektir. Şirketlerde özellikle muhasebe bölümünde sürecin karmaşık ve iş akışında yoğun olduğu düşünüldüğünde ,bu süreci doğru ve düzenli yürütebilmek adına gelişmiş yazılımlar kullanmanın gerekli olduğu önerisinde bulunulmuştur.

Köroğlu (2007), yaptığı çalışmada yiyecek-içecek maliyet kontrol yöntemlerinden basit maliyet kontrol yöntemini, dört yıldızlı bir otel işletmesinde uygulanabilirlik açısından araştırmaktır. Çalışmanın sonucunda araştırma yapılan işletmelerin denetim mekanizmasına sahip olduğu belirlenmiştir. İşletmenin kapasitesi ne olursa olsun maliyetlerini azaltıp, kar maksimizasyonuna ulaşabilmek için yiyecek içecek maliyet kontrol yöntemlerinden birinin uygulanması gerektiği önerilmiştir.

Erdinç (2008), yaptığı çalışmada işletme sermayesinin konaklama işletmeleri için öneminden bahsedilmiştir. Çalışma sonunda konaklama işletmelerinin hepsinde finans

departmanının bulunmadığı için işletme sermayesi yönetimiyle muhasebe bölümünün ilgilendiği için istenilen verimliliğin alınmasının zor olacağı görüşü belirtilmiştir.

Didin, Köroğlu (2008), yaptıkları çalışmada Marmaris ilçesinde faaliyet gösteren otel işletmelerinde, satışlar ve maliyetler bakımından rekabet edebilme durumlarını ve gelecekte beklentilerini anket çalışması yaparak değerlendirmiştir. Anket sonuçlarına göre, 165 işletmeden 62'sinin satışlarını rakiplerle karşılaştırdığı diğer 103'ünün ise rakip işletmelerin satışlarıyla ilgilenmediği açıklanmıştır. Turizm sektörünün piyasadan beklentileri arasında en önemlileri kdv oranlarının rekabet içinde bulunan ülkelerin kdv oranlarına indirilmesi, en fazla turist gönderilen ülkelerin tur acenteleriyle olumlu ilişkiler kurması, diğer maliyet kalemlerini biraz daha düşürerek tanıtım ve reklama daha fazla pay ayrılması, çalışanlarına turizm sektörü ile ilgili iyi eğitim vererek 'satış sonrası hizmet anlayışının yerleşmesi' yer alabileceği belirtilmiştir.

Yıldıztekin (2009), yaptığı çalışmada belirsiz bir talep ortamında, maliyet fonksiyonlarına dayanarak makul ve tutarlı bir fiyatlandırma yapmak için nasıl bir temel oluşturup, bunun kar üzerindeki değişimini açıklamaktadır. Çalışma sonunda konaklama endüstrisinde talep esnekliği kuralını dikkate alarak fiyat farklılaştırma davranışları arasındaki bağlantıyı belirlemek, bölüm kârlılığına önemli ölçüde destek olabileceği, yönetime performansını yükseltme potansiyeli kazandırabileceği görüşüne varılmıştır.

Aktürk, Özgür (2011), yaptıkları çalışmada Türkiye'de işletmeler tarafından son yıllarda uygulanmaya başlayan kurumsal karne yönteminin, otel işletmelerinde bir faaliyet denetim aracı olarak uygulanması durumunda işletmenin başarısını etkileyebilecek unsurların neler olabileceği anlatılmış ve çözüm önerileri sunulmuştur. Sonuç olarak kurumsal karnenin işletmeler için ciddi anlamda fayda, başarı sağlayacağı kurumsallaşma sürecine yardımcı olacağı kanaatine varılmıştır.

Yılmaz (2015), yaptığı çalışmada konaklama işletmelerindeki maliyetler incelenmiş, bununla ilgili bir uygulama örneğine yer verilmiştir. Sonuç olarak giderlerin doğru hesaplanabilmesi için ayrıntılı bir yöntem kullanılması gerektiği belirtilmiştir. Hesaplamaların sonucunda sapmalar, farklar nedenleri ile birlikte tespit edilip, bu sonuçların rapor edilmesi işletmelerde daha sık aralıklarla yapılması gerektiği önerisinde bulunulmuştur.

Çardak (2016), yaptığı çalışmada otel işletmelerinde maliyet muhasebe sistemlerini incelemiş, Kapadokya Bölgesi'nde faaliyet gösteren bir otel işletmesinin maliyet muhasebe sistemleri üzerinde bir araştırma yapmıştır. Yapılan araştırma sonucunda işletme genel üretim giderlerini geleneksel maliyet yaklaşımına göre yüklemektedir. Bunun yerine işletmede

modern bir yaklaşım olan faaliyet tabanlı maliyet sistemini kullanması fiyatlandırma ve maliyet konularında daha sağlıklı bilgi sağlayacağı önerisinde bulunulmuştur.

Akbalık (2020), yaptığı çalışmasında otel işletmelerinin maliyet sistemlerini incelemiş, İstanbul İlinde beş yıldızlı karmaşık yapıdaki otel işletmesinin maliyet raporlarını kullanarak maliyet sistemi hakkında bilgi vermiştir. Çalışmanın amacı otel işletmeleri için en doğru maliyetleme sistemini bulmaktır. Yapılan çalışma sonunda otel işletmesinin maliyet muhasebesindeki yeni gelişmelere tam olarak ayak uydurması gerektiği önerisi verilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Konaklama İşletmelerinde Maliyet Muhasebesi Erzurum İlinde Örnek Uygulama

Bu bölümde ilk olarak Erzurum'da faaliyet gösteren Palan Otel işletmesi hakkında genel bilgiler verilmiştir. Daha sonra maliyet muhasebesi sistemi incelenerek muhasebe kayıtlarına yer verilmiş mizan ve gelir tablosu sunulmuştur. Son olarak İşletmenin kullandığı maliyet muhasebesi sistemi değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

İşletmeler, faaliyetlerini en etkili şekilde yönetebilmek ve başarılarını artırabilmek için her zaman doğru ve güvenilir bilgilere ihtiyaç duyarlar. Muhasebe bilgi sistemi, işletmelerin bu bilgilere erişimini sağlamak amacıyla geliştirilmiş bir bilgi sistemidir. Bu sistem, finansal verilerin toplanıp, kaydedilmesi ve analiz edilerek, raporlanması gibi süreçleri içerir. İşletmelerde kullanılan muhasebe bilgi sistemlerinin, işletme sahip ve yöneticilerinin işletme varlıkları üzerindeki sorumluluklarını yerine getirmek, işletmede gerçekleştirilen eylemlerin kontrolünü sağlamak ve gelecek planlamalarını oluşturmak için gerekli olan bilgileri sağlamak gibi fonksiyonları bulunmaktadır.

Maliyetleri planlayabilmek, hedeflenen kara ulaşmak muhasebe sistemlerinin etkin bir şekilde kullanılmasına bağlıdır. İşletmenin kaliteli hizmet sunması ne kadar önemliyse maliyetlerini düşürebilmek adına alınan önlemler de son derece önemlidir. Bundan dolayı çalışmamızda konaklama işletmelerinde maliyet muhasebesi konusu işlenmeye çalışılmıştır.

Çalışmamızda üç bölüm bulunmaktadır. İlk bölümde konaklama işletmeleri genel hatlarıyla ele alınmış, sınıflandırılmasından bahsedilmiştir. İkinci bölümde konaklama işletmelerinde maliyet muhasebesi konusu açıklanmıştır. Son bölümde ise Erzurum'daki bir konaklama işletmesinin maliyet muhasebesi uygulama örneği verilmiştir.

Araştırmanın Metodolojisi

Uygulama için Erzurum ilinde bulunan Palan Otel işletmesinin muhasebe müdürüyle yüz yüze görüşülmüş gerekli bilgiler elde edilmiş ve bu doğrultuda muhasebe kayıtları yapılmıştır. İşletme, kış turizminin yaygın olduğu bir bölgede yer aldığı için veriler kısıtlıdır.

Uygulamada Kullanılacak Otel İşletmesine Ait Genel Bilgiler

Palan Otel 1997 yılında Erzurum Palandöken'de kurulmuştur. 97 oda 316 yatak kapasiteli bir oteldir, üç konseptte odaları vardır. Bunlar; standart oda, suit oda, king suit oda.

Odalarda; telefon, wifi, lcd televizyon, mini bar, emanet kasası, saç kurutma makinesi, oda servisi, merkezi klima, günlük kat hizmeti bulunur. Yeme-içme hizmeti için; 250 kişilik restoran, 135 kişilik diskotek bulunmaktadır.

Aktiviteler, sosyal faaliyetler ve spor için; kapalı yüzme havuzu, fitness salonu, çocuk kulübü, sauna, Türk Hamamı, masaj salonu, 280 kişilik toplantı salonu ve 5 çok amaçlı salon bulunmaktadır. Otel işletmesinin sunduğu diğer hizmetler ise doktor, güzellik salonu, kuaför, havaalanı servisi, market, 40 araçlık otopark, araç kiralama, bilardo, masa tenisi hizmetlerinden oluşmaktadır. Palan Otelin’de bulunan departmanlar ve personel sayısı aşağıda belirtilmiştir;

Tablo 1. *Palan Otelin’de Bulunan Departmanlar ve Personel Sayısı*

Departmanı	Toplam
F&B	9
GENEL MÜDÜRLÜK	6
GÜVENLİK	5
H&K	9
İNSAN KAYNAKLARI	1
MUHASEBE	5
MUTFAK	10
ÖNBÜRO	4
SATIŞ PAZARLAMA	2
TEKNİK SERVİS	4
GENEL TOPLAM	55

Palan Otel’in Muhasebe Departmanında Gerçekleştirilen İşlemler

Palan Otel’de muhasebe departmanı, diğer departmanlar tarafından gerçekleştirilen işlemler için gerekli verileri sağlamak için Rmos programını kullanır. Bu nedenle muhasebe departmanı diğer departmanlarla yakın işbirliği içinde çalışır. Aşağıda Palan Otel muhasebe müdüründen alınan bilgiler doğrultusunda muhasebe bölümünde yapılan işlemler açıklanmaya çalışılmıştır.

Konaklama işletmelerinde olduğu gibi aynı işleyişle muhasebe işlemleri ilk olarak ön büroda gerçekleşir. İşletme, müşteri rezervasyonlarını acente, internet sitesi, telefon, sahadaki satış ekibi aracılığıyla sağlamaktadır.

Bir misafir otele giriş yaptığında, resepsiyon personeli o gün için konaklama ücretini ve otelde yapılan diğer harcamaları müşteri listesine (folyo) işleyecektir. Bu foliolar her müşteri için günlük olarak oluşturulur ve muhasebeye sunulur. Daha sonra, otelden ayrıldığında, tahakkuk eden harcamalar için nakit, kredi kartı, çek vb. ödeme araçlarıyla yapılabilir. Bu ön büro işlemleri konaklama sektöründe kullanılan Rmos ön büro programında kayıt altına alınır. Bu işlemlerden sonra ön büro, müşterilere kesilen faturalarla birlikte günlük gider fiş ve tahsilatlarını muhasebe departmanına iletir. Sonuçta, sorumlu muhasebe personeli, Rmos ön büro programından alınan raporlardaki rakamlara göre günlük tahsilatları yönetir. Ön bürodan gelen bilgi, fatura ve belgelere dayanarak muhasebe departmanı Rmos muhasebe programını kullanarak satış kaydı ve satış kaydı yapılan faturalar için tahsilat kaydı oluşturur. Bu kayıttan sonra sistem fatura ve tahsilat tutarlarının tutarlı olup olmadığı kontrol edilir.

Otelde maliyet hesaplaması ve kayıt gibi muhasebe süreçleri, satın alma aşamasında başlamaktadır. Satın alma bölümün malzeme ihtiyacına göre en az 2,3 firmadan fiyat teklifi almaktadır. Gelen fiyat teklifleri değerlendirilir ve müşterinin istekleri dikkate alınarak uygun görülmesi halinde firma teklifleri onaylanır. Onaydan sonra, satın alma personeli malzemeleri sipariş edecektir. Sipariş edilen malzemeler ile birlikte fatura gönderilecektir. Alıcı, faturaya göre Rmos stok programını kullanarak sayım yapmaktadır. Satın alma, gelen malzemeyi ana depoya alır. Her departman, gerekli malzemeler için bir fatura kullanarak malzeme talep eder. Muhasebe departmanında her işlemin faturası, belgesi olmak zorundadır.

Gerçekleştirilen Muhasebe Kayıtları

-Palan Otel'e 11.05.2022 tarihinde acente müşterisi olarak 15 kişilik bir grup giriş yapmıştır. Müşterilerin çıkış yapana kadar gerçekleştirdiği harcamalar aşağıdaki gibidir:

Oda Geliri	9.000 tl
Yiyecek ekstra	1000 tl
İçecek ekstra	500 tl
Telefon	500 tl
Sauna	700 tl

181 Gelir Tahakkukları Hesabı	11.700,00	
600 Yurtiçi Satışlar		10.621,47
600 01 01 Oda Gelirleri 8.333.33		
600 02 01 Yiyecek Gelirleri 847.46		
600 02 02 İçecek Gelirleri 423.73		
600 03 01 Telefon Gelirleri 423.73		
600 03 04 Hamam ve Sauna Gelirleri 593.22		
391 Hesaplanan KDV		1.078,53
391 08 %8Hesaplanan KDV 666.67		
391 18 %18Hesaplanan KDV 411.86		
Müşteri Hesap Ödemesi		

Bu işlemler için muhasebe kayıtları aşağıdaki gibi gerçekleştirilmiştir:

- 11.05.2022 tarihinde acente aracılığıyla otele giriş yapan müşteriler 15.05.2022 tarihinde otelden ayrılmışlar ve hesaplarına tahakkuk ettirilen 11.700,00 TL kredi kartıyla tahsil edilmiştir. Bu işlemle ilgili muhasebe kaydı aşağıdaki gibi gerçekleşmiştir:

108 Diğer Hazır Değerler	11.700,00	
108 01 Kredi Kartları		
182 Ön Büro Kontrol Kasası		
Müşteri Hesap Ödemesi		11.700,00

108 Diğer Hazır Değerler Hesabı, işletmenin günlük, kolaylıkla erişemediği hazır değerler bu hesapta izlenmesi gereken değerlerdir ve hesaba borç olarak kaydedilir. Konaklama işletmelerinde, henüz tahsil edilemeyen tutarlar ise geçici olarak 182 Ön Büro Kontrol Kasası hesabına alacaklı kaydedilmektedir.

-09.01.2023 Tarihinde mutfak bölümü için 3.866 TL. +%1 ve 35,00 +%18 KDV'ye gıda malzemesini cari hesap şeklinde borçlanarak satın almıştır.

150 İlk Madde Ve Malzeme Giderleri	3.901,00	
150.01.01.001 Yiyecek Stokları 3.866		
150.01.01.001 Yiyecek Stokları 35		
191 İndirilecek Kdv	44,96	
191.01.01.001 İndirilecek Kdv % 1 38,66		
191.01.01.018 İndirilecek Kdv %18 6,30		
320 Satıcılar		3.945,96
320.01.01.T031 Tam Toptan Avm		
Gıda Malzemesi Satın Alımı		

Satın alma işlemi, muhasebe verilerinin olduğu ilk işlem olarak yapılmakta, faturaları ile birlikte satın alma ve stok kaydı yapılmaktadır. Daha sonra her departmanın ihtiyaç duyduğu malzemeleri talep ettiği ve ilgili departmana gönderildiği kaydedilir. Ardından departman bünyesinde ilk madde ve malzemenin sarf edilmesi sonucunda maliyetlendirme ve muhasebe kayıtları karşımıza çıkmaktadır.

-30.01.2023 tarihinde işletme kırtasiye malzemesi olarak 254,24 TL+%18 KDV tutarındaki malzemeyi cari hesap şeklinde borçlanarak satın almıştır.

770 Genel Yönetim Giderleri	254,24	
770.01.02.001 G/M Kırtasiye Malzeme Giderleri 254,24		
191 İndirilecek Kdv	45,76	
191.01.01.018 İndirilecek Kdv %18 45,76		
320 Satıcılar		300
320.01.01.A019 Altınay Bilgisayar 300		
Kırtasiye Malzeme Satın Alımı		

770 Genel Yönetim Giderleri Hesabı, işletme yönetimi ile ilgili fonksiyonları vb. kredi ve borç tahsilatı dahil olmak üzere, bu giderleri takip etmek için kullanılır. Bu giderler 770 hesabına borç olarak kaydedilir, dönem sonlarında ise 771 yansıtma hesabı ile karşılaştırılarak kapatılır.

-31.01.2023 tarihinde 264.803,70 TL+%18 Kdv'lik doğalgaz faturası gelmiş ve ödenmiştir.

740 Hizmet Üretim Giderleri	264,803,70	
740.05.05.004 T/S Doğal Gaz Giderleri 264,803,70		
191 İndirilecek Kdv	47,66467	
191.01.01.018 İndirilecek Kdv %18 47,66467		
320 Satıcılar		312.468,37
320.01.01.P005 Palen Enerji Doğalgaz 312.468,37		
Doğalgaz Fatura Ödemesi		

Hizmet işletmelerinde üretilen hizmetler için yapılan giderler 740 Hizmet Üretim Maliyeti Hesabına kaydedilir. Hizmet üretim maliyetlerinin fiili tutarı ile belirlenen hizmet üretim maliyetleri arasındaki olumlu veya olumsuz fark varsa 742 Hizmet Üretim Maliyeti Fark Hesabına kaydedilir.

-31.03.2023 tarihinde işletme 8.000,00TL+%18 Kdv'lik tutar reklam gideri yapılmış ilgili firmaya cari hesap şeklinde borçlanmıştır, 432,00 TL'si sorumlu sıfatıyla beyan edilmiştir.

760 Pazarlama Satış Ve Dağıtım Giderleri	8.000,00	
760.01.03.025 S/P İlan-Reklam Giderleri 8.000,00		
191 İndirilecek Kdv	1.440,00	
191.01.01.018 İndirilecek Kdv %18 1.008,00		
191.01.04.022 Sorumlu Sıfatıyla İnd.Kısmı İstisna 3/10 Kdv %18 432,00		
360 Ödenecek Kdv		432,00
360.02.01.005 Sorumlu Sıfatıyla Ödenecek KDV (3/10) 432,00		
320 Satıcılar		9.008,00
320.01.01.1004 İtms Danışmanlık Medya 9.008,00		
Reklam Hizmeti Ödemesi		

Pazarlama, satış ve dağıtım faaliyetleri ile ilgili her türlü gider 760 Pazarlama, satış ve dağıtım giderlerine kaydedilir. Pazarlama, satış ve dağıtım giderleri dönüm sonunda 761 Yansıtma hesabı ile karşılaştırılarak kapatılır. Fiili Pazarlama, Satış ve Dağıtım Giderleri ile belirlenen maliyetler arasındaki olumlu veya olumsuz gider farkları var ise 762 Pazarlama, Satış Dağıtım Giderleri Fark Hesabına kaydedilir.

-15.02.2023 tarihinde işletme araçlarına 12.624,89 TL+%18 Kdv 'lik 18 LT benzin cari hesap şeklinde borçlanarak satın almıştır.

740 Hizmet Üretim Maliyeti	12.624,89	
740.05.05.005 T/S Mazot Gideri 12.624,89		
191 İndirilecek Kdv	2.272,48	
191.01.01.018 İndirilecek Kdv %18 2.272,48		
320 Satıcılar		14.897,37
320.01.01.H005 Hilmi Beken Turizm Petrol 14.897,37		
Mazot Alımı		

Hizmet Üreten işletmeler için 74 nolu hesap grubunda yer alan hesaplar kullanılır. Dönem sonlarında 741 Yansıtma Hesabı ile karşılaştırılarak kapatılır.

-04.01.2023 tarihinde işletme müşterilerden 4.620,84 TL rezervasyon avansı almıştır.

108 Diğer Hazır Değerler Hesabı	4.620,84	
108.01.01.004 Mail Order Garanti Bankası Kredi Kartları 4.620,84		
340 Alınan Avanslar		4.620,84
340.01.01.Z002 Konaklama Avansları 4.620,84		
Rezervasyon Avansı Ödemesi		

İşletmelerin peşin yaptığı satışların teslimini gelecekte yapacağı mal ve hizmetlerin hesabını gösteren 340 Alınan sipariş avansları hesabıdır.

-06.03.2023 tarihinde işletme 127.000,00 TL'lik rezervasyon avansını almıştır, Ödeme çek ile yapılmıştır.

101 Alınan Çekler	127.000,00	
101.01.01.005 Mayıs Alınan Çekler 20.000,00		
101.01.01.004 Nisan Alınan Çekler 25.000,00		
101.01.01.005 Mayıs Alınan Çekler 60.000,00		
101.01.01.004 Nisan Alınan Çekler 22.000,00		
120 Alıcılar		127.000,00
120.01.01.T015 Temel Ayakkabıcılık		
Oda Rezervasyonunun Çek ile Yapılması		

Yapılan her türlü tahsilat karşılığında muhasebe birimine düzenlenip verilen çekler 101 Alınan Çekler hesabına borç kaydedilir.

-28.02.2023 tarihinde mutfakta personel yemek giderleri hesaplanmıştır.

770 Genel Yönetim Giderleri	13.964,57	
770.01.01.006 G/M Personel Yemek Giderleri 3.491,14		
770.02.01.006 Muh Personel Yemek Giderleri 3.491,14		
740.02.01.006 Ö/B Personel Yemek Giderleri 4.073,00		
770.04.01.006 İ/G Personel Yemek Giderleri 2.909,29		
740 Hizmet Üretim Maliyeti	29.674,71	
740.05.01.006 T/S Personel Yemek Giderleri 2.909,29		
740.03.01.006 F/B Personel Yemek Giderleri 19.783,14		
740.01.01.006 H/K Personel Yemek Giderleri 6.982,28		
180 Gelecek Aylara Ait Giderler		43.639,28
183.01.01.002 Personel Yemek Gideri 43.639,28		
Personel Yemek Giderleri Ödemesi		

İlgili bölümlerin yemek giderleri ayrı ayrı hesaplanarak 183 Personel Yemek Gideri gelecek ay ödenmek üzere alacaklandırılarak kaydedilir.

-15.02.2023 tarihinde işletme 40 adet masa tablası tadilat onarımı için firmaya 41.850,00TL+%18 KDV'yi cari şekilde borçlanmıştır.

740 Hizmet Üretim Maliyeti	41.850,00	
740.05.02.032 T/S Tadilat Onarım Ve Bakım Giderleri 41.850,00		
191 İndirilecek Kdv	7.533,00	
191.01.01.018 İndirilecek Kdv %18 7.533,00		
320 Satıcılar		49.383,00
320.01.01.S034 Selftur Turizm		
Otel Ekipmanları 49.383,00		
Tadilat Onarım Ödemesi		

Her türlü bakım onarım ile ilgili giderler 740 Hizmet Üretim Giderleri Hesabına borç olarak kaydedilir.

-31.12.2022 tarihinde işletme ticari bir aracını 783.199,16 TL'ye satmış ve 283.357,99 TL amortisman gideri hesaplanmıştır.

740 Hizmet Üretim Giderleri	238.357,99	
740.90..01.005 D/Ğ Demirbaşlar Amortismanı 238.357,99		
255 Demirbaşlar Hesabı	783.199,16	
255.01.02.006 Diğer Demirbaşlar 783.199,16		
257 Birikmiş Amortisman Hesabı		641.560,28
257.01.02.009 Diğer Demirbaşlar 238.357,99		
257.01.02.009 Diğer Demirbaşlar 403.202,29		
522 Maddi Duran Varlıklar Yeniden Değerleme Artışları		379.996,87
522.01.01.001 Mdv Yeniden Değerleme Artışları 379.996,87		
Amortisman Giderleri Hesaplama		

Amortisman ve tükenme payları, 740 Hizmet Üretim Giderleri Hesabında izlenir. 522 Maddi Duran Varlık Yeniden Değerleme Artışları; İşletmenin aktifine kayıtlı maddi duran varlıkların yeniden değerlendirilmesinden oluşan değer artışlarını gösterir, alacak kaydedilir. Bu tutar sermayeye ilave edilmek istenirse veya başka bir amaç için kullanılırsa bu hesaba borç kaydedilir.

-31.03.2023 tarihinde ay sonu kdv tahakkuku yapılmıştır.

391 Hesaplanan Kdv	100.578,72	
391.01.01.008 Hesaplanan Kdv %8 84.580,34		
391.01.01.018 Hesaplanan Kdv %18 14.130,81		
391.01.02.001 Alışlardan İade Kdv 830,10		
391.01.04.004 Tevkifatlı Kdv %8 Yemek 1.037,47		
360 Ödenecek Kdv	8.876,13	
360.02.01.002 Sorumlu Sıfatıyla Ödenecek Kdv 7.550,29		
360.02.01.004 Sorumlu Sıfatıyla Ödenecek Kdv (9/10) 893,84		
360.02.01.005 Sorumlu Sıfatıyla İnd. Kısmı İstisna (3/10) 432,00		
191 İndirilecek Kdv		99.151,95
191.01.01.001 İndirilecek Kdv %1 1.723,38		
191.01.01.008 İndirilecek Kdv %8 4.913,96		
191.01.01.008 İndirilecek Kdv %18 80.769,28		
191.01.03.008 Satış İade Kdv %8 2.869,20		
191.01.04.018 Sorumlu Sıfatıyla İnd. Tam İstisna Kdv%18 7.550,29		
191.01.04.019 Sorumlu Sıfatıyla İnd. Kısmı İstisna 9/10 Kdv %18 291,60		
191.01.04.022 Sorumlu Sıfatıyla İnd. Kısmı İstisna 3/10 Kdv %18 1.034,24		
393.01.01.003 Merkez Kdv Hes		10.302,90
Ay Sonu Kdv Tahakkuku		

Ay Sonu KDV Tahakkuk Kaydı: KDV Kanununa göre işletmeler müşterilerinden tahsil ettikleri KDV'den kendi ödediği KDV'yi çıkardıktan sonra kalanını öderler. Ödeme işlemi her ayın sonunda yapılır. Bir ay içerisindeki KDV toplamaları muhasebe kayıtları ile hesaplanır.

Alınan KDV'ler 391 Hesaplanan Kdv hesabına, Ödenen KDV'ler ise 191 İndirilecek Kdv hesabına kaydedilir. Her iki hesap ay sonunda alacaklı ise borçlu, borçlu ise alacaklı yazılarak mahsup edilir.

Arada farklar;

391 Hesaplanan Kdv hesabı fazla çıkarsa, 360 Ödenecek Vergi Ve Fonlar Hesabına alacak olarak kaydedilir. 191 İndirilecek Kdv hesabı fazla çıkarsa, 190 Devreden Kdv Hesabına borç olarak kaydedilir.

-03.04.2023 tarihinde işletme personeli için ücret tahakkuku yapılmış ve ödemeler personellerin banka hesabına yatırılmıştır.

335 Personele Borçlar	544.230,29	
335.01.01.001 Ödenecek Maaşlar 508.849,88		
335.01.01.01 Ödenecek Stajyer Ücretleri 34.920,41		
335.01.01.007 Personel Oks 460,00		
102 Bankalar		544.230,29
102.01.01.006 Garanti Bankası		
6298714 Maaş Hesabı 508.849,88		
102.01.01.006 Garanti Bankası		
6298714 Maaş Hesabı 34.920,41		
102.01.01.006 Garanti Bankası		
6298714 Maaş Hesabı 460,00		
Personel Maaş Ödemesi		

335 Personele Borçlar Hesabı, işletmenin personeline olan maaş, ikramiye, kıdem tazminatı, ihbar tazminatı ayrıca stajyer bulunan işletmelerde stajyer ücreti gibi borçları bu hesaba borç kaydedilir. Ödenen ücretler banka aracılığıyla yatırılacağı için 102 Bankalar Hesabı alacaklandırılır.

Dönem Sonu Kapanış Kayıtları.

Maliyet hesapları dönem sonu kapanış kayıtları

HESAP KODU	HESAP ADI	BORÇ	ALACAK
622.01.01.001	SATILAN HİZMET MALİYETİ	14.010.569,57	0,00
741.01.01.001	HİZMET ÜRETİM MALİYETİ YANSITMA HESABI	0,00	14.010.569,57
761.01.01.001	PAZ. SATIŞ DAĞITIM GİDERLERİ YAN. HES	0,00	533.478,42
631.01.01.001	PAZARLAMA SATIŞ VE DAĞITIM GİD (-)	533.478,42	0,00
771.01.01.001	GENEL YÖN GİDERLERİ YANSITMA HESABI	0,00	4.071.911,63
632.01.01.001	GENEL YÖNETİM GİDERLERİ (-)	4.071.911,63	0,00
781.01.01.001	FİNANSMAN GİDERLERİ YANSITMA HESABI	0,00	19.596,93
660.01.01.001	KISA VADELİ BORÇLANMA GİDERLERİ (-)	19.596,93	0,00

Maliyet Hesapları Yansıtma Kaydı

HESAP KODU	HESAP ADI	BORÇ	ALACAK
740.01.01.001	H/K MAAŞ VE ÜCRETLER	0,00	829.639,38
740.01.01.002	H7K SSK İŞVEREN PAYI	0,00	170.255,57
740.01.01.003	H/K İŞSİZLİK İŞVEREN PAYI	0,00	16.503,08
740.01.01.004	H/K KIDEM TAZMİNATLARI	0,00	34.818,45
740.01.01.005	H/K İHBAR TAZMİNATLARI	0,00	17.519,65
740.01.01.007	H/K ÜNİFORMA GİDERLERİ	0,00	900,00
740.01.02.090	H/K GİDER YAZILAN DEMİRBAŞLAR	0,00	1.795,17
740.01.02.099	H/K DİĞER MALZEME GİDERLERİ	0,00	115,18
740.01.03.004	H/K BİLGİ İŞLEM GİDERLERİ	0,00	16,95
740.01.03.006	H/K POSTA VE KARGO GİDERLERİ	0,00	646,08
740.01.03.008	H/K TEMSİL VE AĞIRLAMA GİDERLERİ	0,00	414,25
740.01.04.001	H/K OTEL İLAÇLAMA BAKIM GİDERİ	0,00	8.600,00
740.01.04.002	H/K BEZ EŞYA GİDERLERİ	0,00	27,78
740.01.04.003	H/K CAM VE PERSONEL GİDERLERİ	0,00	181,15
740.01.04.004	H/K DEMİRBAŞ BAKIM ONARIM GİDERİ	0,00	463,58
740.02.01.001	Ö/B MAAŞ VE ÜCRETLER	0,00	512.905,31
740.02.01.002	Ö/B SSK İŞVEREN PAYI	0,00	105.145,53
740.02.01.003	Ö/B İŞSİZLİK İŞVEREN PAYI	0,00	10.258,16
740.02.01.004	Ö/B KIDEM TAZMİNATLARI	0,00	7.869,31
740.02.01.005	Ö/B İHBAR TAZMİNATLARI	0,00	19.784,63
740.02.01.007	Ö/B ÜNİFORMA GİDERLERİ	0,00	3.590,48
740.02.02.003	Ö/B TEMİZLİK MALZEME GİDERLERİ	0,00	11,16
740.02.02.005	Ö/B TRANSFER GİDERLERİ	0,00	21.787,29
740.02.03.006	Ö/B POSTA VE KARGO GİDERLERİ	0,00	59,65
740.02.03.008	Ö/B TEMSİL VE AĞIRLAMA GİDERLERİ	0,00	3.415,25
740.03.01.001	F/B MAAŞ VE ÜCRETLER	0,00	2.049.958,92
740.03.01.002	F/B SSK İŞVEREN PAYI	0,00	423.248,28
740.03.01.003	F/B İŞSİZLİK İŞVEREN PAYI	0,00	39.496,12
740.03.01.004	F/B KIDEM TAZMİNATLARI	0,00	71.860,36
740.03.01.005	F/B İHBAR TAZMİNATLARI	0,00	34.314,36
740.03.01.007	F/B ÜNİFORMA GİDERLERİ	0,00	21.520,12
740.03.01.013	F/B STAJYER MAAŞ VE ÜCRETLERİ	0,00	134.284,73
740.03.02.008	F/B EKSTRA YİYECEK GİDERLERİ	0,00	133.662,38
740.03.02.013	F/B EKSTRA İÇECEK GİDERLERİ	0,00	168.362,66

740.03.02.090	F/B GİDER YAZILAN DEMİRBAŞLAR	0,00	9.292,29
740.03.02.099	F/B DİĞER MALZEME GİDERLERİ	0,00	7.015,78
740.03.03.004	F/B BİLGİ İŞLEM GİDERLERİ	0,00	67,80
740.03.03.006	F/B POSTA VE KARGO GİDERLERİ	0,00	267,59
740.03.03.008	F/B TEMSİL VE AĞIRLAMA GİDERLERİ	0,00	7.458,29
740.03.04.003	F/B CAM VE PORSELEN GİDERLERİ	0,00	1.806,61
740.03.04.007	F/B PASLANMAZ VE ÇELİK MALZEME GİDERLERİ	0,00	5.500,00
740.03.04.008	F/B MUTFAK MALZEME GİDERLERİ	0,00	1.217,89
740.04.02.003	Ç/H TEMİZLİK MALZEME GİDERLERİ	0,00	20,51
740.04.02.090	Ç/H GİDER YAZILAN DEMİRBAŞLAR	0,00	1.516,70
740.05.01.001	T/S MAAŞ VE ÜCRETLER	0,00	338.897,51
740.05.01.002	T/S SSK İŞVEREN PAYI	0,00	72.952,60
740.05.01.003	T/S İŞSİZLİK İŞVEREN PAYI	0,00	5.038,67
740.05.01.007	T/S ÜNİFORMA GİDERLERİ	0,00	100,00
740.05.02.001	T/S KIRTASIYE MALZEME GİDERLERİ	0,00	408,16
740.05.02.003	T/S TEMİZLİK MALZEME GİDERLERİ	0,00	7.105,08
740.05.02.004	T/S MÜŞTERİ MALZEMESİ GİDERLERİ	0,00	1.233,91
740.05.02.013	T/S BOYA VE DEKORASYON	0,00	3.030,00
740.05.02.014	T/S BİNA BAKIM ONARIM	0,00	142.109,01
740.05.02.015	T/S ELEKTRİK MALZEMELERİ	0,00	3.313,36
740.05.02.017	T/S HABERLEŞME SİSTEM GİDERLERİ	0,00	52.890,35
740.05.02.021	T/S FB MUTFAK MALZEME TAMİR VE BAKIM	0,00	1.355,69
740.05.02.022	T/S BİLGİ İŞLEM BAKIM GİDERLERİ	0,00	1.679,43
740.05.02.024	T/S SİHHİ TESİSAT MALZEME GİDERLERİ	0,00	25,42
740.05.02.027	T/S YANGIN MALZEME GİDERLERİ	0,00	6.355,00
740.05.02.029	T/S ELEKTRONİK MALZEME GİDERLERİ	0,00	3.364,58
740.05.02.031	T/S MEKANİK MALZEME GİDERLERİ	0,00	1.676,51
740.05.02.032	T/S TADİLAT ONARIM VE BAKIM GİDERLERİ	0,00	3.873,03
740.05.02.090	T/S GİDER YAZILAN DEMİRBAŞLAR	0,00	23.909,32
740.05.02.099	T/S DİĞER MALZEME GİDERLERİ	0,00	5.299,45
740.05.03.002	T/S NAKLİYE GİDERLERİ	0,00	6.550,00
740.05.03.006	T/S POSTA VE KARGO GİDERLERİ	0,00	990,07
740.05.03.008	T/S TEMSİL VE AĞIRLAMA GİDERLERİ	0,00	742,50
740.05.03.012	T/S ASANSÖR TAMİR BAKIM GİDERİ	0,00	43.500,00
740.05.03.013	T/S ÇAMAŞIRHANE CİHAZLARI BAKIM ONARIM	0,00	1.670,08
740.05.03.014	T/S ELEKTRONİK EŞYA BAKIM ONARIM GİDERİ	0,00	190,68

740.05.03.015 T/S ARAÇ TAMİR BAKIM GİDERLERİ	0,00	16.050,38
740.05.03.016 T/S ISIT. SOĞUT. CİHAZ VE TESİS. TAMİR BAKIM GİD.	0,00	8.584,96
740.05.03.019 T/S SPA TAMİR VE BAKIM GİDERLERİ	0,00	1.184,00
740.05.03.022 T/S DEMİRBAŞ BAKIM ONARIM GİDERLERİ	0,00	69.940,72
740.05.03.023 T/S TAHLİL ANALİZ LABARATUVAR GİDERLERİ	0,00	2.750,00
740.05.03.025 T/S DİĞER ÇEŞİTLİ GİDERLER	0,00	343,10
740.05.04.001 T/S İŞYERİ SİGORTA POLİÇE	0,00	163.871,67
740.05.04.004 T/S ARAÇ BAKIM ONARIM GİDERİ	0,00	32.715,55
740.05.04.005 T/S BENZİN MAZOT GİDERİ	0,00	5.135,39
740.05.04.006 T/S MÜZİK YAYIN DAĞITIM GİDERLERİ	0,00	11.223,31
740.05.04.008 T/S TEHLİKELİ ATIK SİGORTA GİDERLERİ	0,00	707,55
740.05.04.009 T/S TAŞIT SİGORTA GİDERLERİ	0,00	18.421,26
740.05.05.001 T/S ELEKTRİK GİDERLERİ	0,00	1.349.336,92
740.05.05.002 T/S SU GİDERLERİ	0,00	71.904,59
740.05.05.004 T/S DOĞAL GAZ GİDERİ	0,00	1.298.774,64
740.05.05.005 T/S MAZOT GİDERİ	0,00	299.487,81
740.07.02.031 A/N ANİMASYON MALZEME GİDERİ	0,00	355,94
740.07.03.009 A/N MÜZİK ANİMASYON GİDERLERİ	0,00	141.559,74
740.90.02.003 DIŞARIDA KONAKLATILAN OTEL MİSAFİRLERİ	0,00	177.299,53
740.90.02.006 D/Ğ İNTERNET GİDERLERİ	0,00	12.009,47
740.90.02.007 D/Ğ DİĞER ÇEŞİTLİ GİDERLER	0,00	600,00
740.90.02.008 TURİZM KATKI PAYI GİDERLERİ	0,00	78.633,96
740.01.02.002 H/K BASILI EVRAK GİDERLERİ	0,00	530,23
740.01.02.003 H/K TEMİZLİK MALZEME GİDERLERİ	0,00,	42.399,43
740.01.02.004 H/K MÜŞTERİ MALZEMESİ GİDERLERİ	0,00	18.897,67
740.02.02.001 Ö/B KIRTASIYE MALZEME GİDERLERİ	0,00	1.167,45
740.02.02.002 F/B BASILI EVRAK GİDERLERİ	0,00	1.001,51
740.02.02.004 Ö/B MÜŞTERİ MALZEMESİ GİDERLERİ	0,00	581,87
740.02.03.004 Ö/B BİLGİ İŞLEM GİDERLERİ	0,00	104,87
740.03.02.001 F/B KIRTASIYE MALZEME GİDERLERİ	0,00	850,54
740.03.02.002 F/B BASILI EVRAK GİDERLERİ	0,00	813,55
740.03.02.003 F/B TEMİZLİK MALZEME GİDERLERİ	0,00	4.896,03
740.03.02.004 F/B MÜŞTERİ MALZEMESİ GİDERLERİ	0,00	6.313,84
740.03.02.005 F/B PANSİYON YİYECEK GİDERLERİ	0,00	352.041,02
740.03.02.006 F/B BANKET YİYECEK GİDERLERİ	0,00	30.052,44
740.03.02.010 F/B PANSİYON İÇECEK GİDERLERİ	0,00	25.213,86

740.03.02.011 F/B BANKET İÇECEK GİDERLERİ	0,00	10.366,30
740.03.02.015 F/B YAKACAK GİDERLERİ	0,00	2.436,42
740.90.02.008 TURİZM KATKI PAYI GİDERLERİ	0,00	10.321,40
740.01.01.006 H/K PERSONEL YEMEK GİDERLERİ	0,00	66.155,52
740.01.02.002 H/K BASILI EVRAK GİDERLERİ	0,00	2.622,16
740.01.02.003 H/K TEMİZLİK MALZEME GİDERLERİ	0,00	52.347,69
740.01.02.004 H/K MÜŞTERİ MALZEMESİ GİDERLERİ	0,00	115.565,03
740.02.01.006 Ö/B PERSONEL YEMEK GİDERLERİ	0,00	45.645,11
740.02.02.001 Ö/B KIRTASIYE MALZEME GİDERLERİ	0,00	9.358,39
740.02.02.002 Ö/B BASILI EVRAK GİDERLERİ	0,00	13.392,46
740.02.02.004 Ö/B MÜŞTERİ MALZEMESİ GİDERLERİ	0,00	4.821,88
740.02.03.004 Ö/B BİLGİ İŞLEM GİDERLERİ	0,00	1.486,84
740.03.01.006 F/B PERSONEL YEMEK GİDERLERİ	0,00	180.047,87
740.03.02.001 F/B KIRTASIYE MALZEME GİDERLERİ	0,00	2.575,33
740.03.02.002 F/B BASILI EVRAK GİDERLERİ	0,00	2.245,59
740.03.02.003 F/B TEMİZLİK MALZEME GİDERLERİ	0,00	67.387,58
740.03.02.004 F/B MÜŞTERİ MALZEMESİ GİDERLERİ	0,00	70.668,01
740.03.02.005 F/B PANSİYON YİYECEK GİDERLERİ	0,00	2.238.503,58
740.03.02.006 F/B BANKET YİYECEK GİDERLERİ	0,00	352.188,40
740.03.02.011 F/B BANKET İÇECEK GİDERLERİ	0,00	40.271,24
740.03.02.015 F/B YAKACAK GİDERLERİ	0,00	11.046,94
740.05.01.006 T/S PERSONEL YEMEK GİDERLERİ	0,00	26.530,84
741.01.01.001 HİZMET ÜRETİM MALİYETİ YANSITMA HESABI	13.377.376,73	0,00
740.03.02.010 F/B PANSİYON İÇECEK GİDERLERİ	0,00	175.902,21
740.05.04.001 T/S İŞYERİ SİGORTA POLİÇE	0,0	17.577,93
740.05.04.006 T/S MÜZİK YAYIN DAĞ. GİDERLERİ	0,00	169,74
740.05.04.008 T/S TEHLİKELİ ATIK SİGORTA GİDERLERİ	0,00	50,02
740.05.04.009 T/S TAŞIT SİGORTA GİDERLERİ	0,00	3.616,01
740.90.02.006 D/Ğ İNTERNET GİDERLERİ	0,00	2.457,60
740.90.01.002 D/Ğ BİNALAR AMORTİSMANI	0,00	323.019,17
740.90.01.003 D/Ğ TESİS MAKİNE VE CİHAZLAR AMORTİSMANI	0,00	5.927,35
740.90.01.005 D/Ğ DEMİRBAŞLAR AMORTİSMANI	0,00	304.246,32
740.01.01.001 HİZMET ÜRETİM MALİYETİ YANSITMA HESABI	633.192,84	0,00
TOPLAM	14.010.569,57	14.010.569,57

Gelir Hesaplarının Kapanışı.

Gelir Tablosu Hesaplarının Kapanış Kaydı

HESAP KODU	HESAP ADI	BORÇ	ALACAK
600.01.01.001	ODA GELİRLERİ	19.341.304,37	0,00
600.01.02.003	DISCO YİYECEK GELİRİ	508,47	0,00
600.01.02.004	BANKET YİYECEK GELİRİ	208.947,56	0,00
600.01.02.005	BANKET YİYECEK GELİRİ %8	1.327.342,77	0,00
600.01.02.006	ALACARTE YİYECEK GELİRİ %	675.376,51	0,00
600.01.02.007	LOBBY BAR YİYECEK GELİRİ	84.955,40	0,00
600.01.02.008	LOBBY BAR YİYECEK GELİRİ %8	194.576,02	0,00
600.01.02.014	MİNİ BAR YİYECEK GELİRİ	37,04	0,00
600.01.02.015	ALACARTE YİYECEK GELİRİ %8	181.757,49	0,00
600.01.02.016	ALACARTE YİYECEK GELİRİ	74.472,91	0,00
600.01.02.017	PALAN CAFE YİYECEK GELİRİ	2.088,98	0,00
600.01.02.020	YILBAŞI GALA YİYECEK GELİRİ	75.847,46	0,00
600.01.02.022	DİSCO YİYECEK GELİRİ %8	27,78	0,00
600.01.03.003	DİSCO İÇECEK GELİRİ	9.605,93	0,00
600.01.03.004	BANKET İÇECEK GELİRİ	36.465,69	0,00
600.01.03.005	BANKET İÇECEK GELİRİ %8	222.887,53	0,00
600.01.03.007	LOBBY BAR İÇECEK GELİRİ	631.186,38	0,00
600.01.03.008	LOBBY BAR İÇECEK GELİRİ %8	56.825,46	0,00
600.01.03.015	ALACARTE İÇECEK GELİRİ %8	2.853,75	0,00
600.01.03.016	ALACARTE İÇECEK GELİRİ	27.627,92	0,00
600.01.03.017	PALAN CAFE İÇECEK GELİRİ	368,64	0,00
600.01.03.019	OYUN SALONU İÇECEK GELİRİ	3.215,26	0,00
600.01.03.020	YILBAŞI GALA İÇECEK GELİRİ	13.305,08	0,00
600.01.03.022	DİSCO ALKOLSÜZ İÇECEK %8	347,24	0,00
600.01.06.002	ÇAMAŞIRHANE GELİRLERİ	26.831,41	0,00
600.01.06.003	TRANSFER GELİRLERİ	17.953,32	0,00
600.01.06.008	MUHTELİF GELİRLER	345.288,21	0,00
600.01.06.009	OYUN SALONU GELİRLERİ	10.867,88	0,00
600.01.06.020	SKI PASS GELİRLERİ	23.889,84	0,00
602.01.02.003	FİYAT FARKLARI	7.224,90	0,00
602.01.02.004	HURDA SATIŞ GELİRİ	640,00	0,00
602.01.02.011	DİĞER ÇEŞİTLİ GELİRLER	8.644,85	0,00
642.01.02.003	GARANTİ BANKASI VM FAİZ GELİRLERİ	4.106,59	0,00
646.01.01.001	KASA VE BANKA KUR FARKI GELİRLERİ	62.720,58	0,00
646.01.01.002	ACENTA VE MÜŞTERİ KUR FARK GELİR.	2.416,59	0,00
646.02.01.001	ALACAKLAR. DOĞAN KUR FARK GELİR.	63.857,53	0,00
649.01.01.001	SPA MERKEZİ KİRA GELİRLERİ	241.101,66	0,00

649.01.01.002	KAYAK ODASI KİRA GELİRLERİ	67.796,61	0,00
640.01.01.003	SALON KİRA BEDELİ	84.944,44	0,00
649.01.02.002	KAYAK ODASI PERSONEL YEMEK GELİR.	12.333,34	0,00
679.01.01.001	DİĞER OLAĞANDIŞI GELİR VE KARLAR	27.822,72	0,00
679.01.01.005	YUVARLAMA FARKLARI	74,95	0,00
679.01.01.006	MESLEKİ EĞİTİM DEVLET KATKISI	60.350,43	0,00
679.01.01.007	5510 SAYILI KANUN TEŞVİK GELİRLERİ	237.417,49	0,00
679.01.01.009	4857 SAYILI KANUN TEŞVİK GELİRLERİ	17.878,47	0,00
679.01.01.013	27103 SAYILI KANUN TEŞVİK GELİRLERİ	183.310,21	0,00
679.01.01.015	6111 SAYILI KANUN TEŞVİK GELİRLERİ	2.255,32	0,00
679.01.01.017	DİĞER SGK TEŞVİK VE İNDİRİMLERİ	27.381,55	0,00
610.03.01.001	ODA GELİRİ İADELERİ	0,00	415.257,86
610.03.01.002	YİYECEK-İÇECEK GELİRİ İADELERİ	0,00	1.854,81
632.01.01.001	GENEL YÖNETİM GİDERLERİ (-)	0,00	4.071.911,63
653.01.01.001	KONAKLAMA KOMİSYON BEDELLERİ	0,00	88.271,19
656.01.01.001	KASA VE BANKA KUR FARKI GİDERLERİ	0,00	26.902,98
656.02.01.001	ALACAKLARDAN DOĞAN KUR FARKI GİD.	0,00	309,82
656.02.01.002	BORÇLARDAN DOĞAN KUR FARKI GİD.	0,00	1.276,02
656.02.02.001	ALACAKLARDAN DOĞAN KUR FARKI GİD.	0,00	3.557,77
660.01.01.001	KISA VADELİ BORÇLANMA GİD.(-)	0,00	19.596,93
689.01.01.005	YUVARLAMA FARKLARI	0,00	58,34
689.01.01.006	ÖZEL İLETİŞİM VERGİSİ KKEG	0,00	1.574,24
689.01.01.011	DİĞER KANUNEN KABUL EDİLMEYEN GİD.	0,00	7.174,04
690.01.01.001	DÖNEM KARI VE ZARARI	0,00	5.527.246,69
690.01.01.001	PAZARLAMA, SATIŞ VE DAĞITIM GİD(-)	0,00	533.478,42
622.01.01.001	SATILAN HİZMET MALİYETİ	0,00	14.010.569,57
TOPLAM		24.709.040,31	24.709.040,31

Kesin Mizan.

Hesap Kodu	Hesap Adı	TUTAR		KALAN	
		Borç	Alacak	Borç	Alacak
100	KASA HESABI	2.402.806,53	2.368.711,79	34.094,74	0,00
101	ALINAN ÇEKLER	917.135,10	917.135,10	0,00	0,00
102	BANKALAR	82.535.665,16	82.499.681,65	35.983,51	0,00
108	DİĞER HAZIR DEĞERLER	10.873.614,61	9.686.660,70	1.186.953,91	0,00
120	ALICILAR	22.039.521,62	20.962.298,68	1.077.222,94	0,00
121	ALACAK SENETLERİ	10.000,00	0,00	10.000,00	0,00
126	VERİLEN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR	26.095,44	0,00	26.095,44	0,00
128	ŞÜPHELİ TİCARİ ALACAKLAR	3.366,31	0,00	3.366,31	0,00
129	ŞÜPHELİ TİCARİ ALACAKLAR KARŞILIĞI	0,00	3.366,31	0,00	3.366,31
135	PERSONELDEN ALACAKLAR	3.629,77	0,00	3.629,77	0,00
136	DİĞER ÇEŞİTLİ ALACAKLAR	1.238.108,40	1.238.108,40	0,00	0,00
150	İLK MADDE VE MALZEME	6.649.125,26	4.658.910,05	1.990.215,21	0,00
159	VERİLEN SİPARİŞ AVANSLARI	24.217,67	14.078,73	10.138,94	0,00
180	GELECEK AYLARA AİT GİDERLER	906.871,73	836.795,30	70.076,43	0,00
181	GELİR TAHAKKUKLARI	58.906.303,18	58.450.355,31	455.947,87	0,00
183	DAĞITILACAK GİDERLER	411.191,06	411.191,06	0,00	0,00
191	İNDİRİLECEK KDV	1.262.291,90	1.262.291,90	0,00	0,00
193	PEŞİN ÖDENEN VERGİ VE FONLAR	205,35	205,35	0,00	0,00
195	İŞ AVANSLARI	76.840,07	76.840,07	0,00	0,00
196	PERSONEL AVANSLARI	4.000,00	4.000,00	0,00	0,00
252	BİNALAR	8.247.852,25	0,00	8.247.852,25	0,00
253	TESİS, MAKİNE VE CİHAZLAR	137.268,87	0,00	137.268,87	0,00
254	TAŞITLAR	175.209,66	0,00	175.209,66	0,00
255	DEMİRBAŞLAR	2.139.969,07	0,00	2.139.969,07	0,00
257	BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR(-)	0,00	5.908.650,78	0,00	5.908.650,78
264	ÖZEL MALİYETLER	1.056.903,48	0,00	1.056.903,48	0,00
267	DİĞER MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIK	47.154,66	0,00	47.154,66	0,00
268	BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR(-)	0,00	829.239,87	0,00	829.239,87
280	GELECEK YILLARA AİT GİDERLER	1.201.765,42	133.895,44	1.067.869,98	0,00
320	SATICILAR	11.890.734,73	13.985.153,88	0,00	2.094.419,15
335	PERSONELE BORÇLAR	5.407.469,30	5.855.977,37	0,00	448.508,07
336	DİĞER ÇEŞİTLİ BORÇLAR	437.032,53	437.032,53	0,00	0,00
340	ALINAN SİPARİŞ AVANSLARI	3.113.426,24	5.537.988,96	0,00	2.424.562,72
360	ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR	389.701,09	404.405,03	0,00	14.703,94
361		1.835.034,04	2.128.375,31	0,00	293.341,27

380	ÖDENECEK S.G KESİNTİSİ	61.016,95	61.016,95	0,00	0,00
381	GELECEK AYLARA AİT GELİRLER	612.382,17	612.382,17	0,00	0,00
391	GİDER TAHAKKUKLARI	2.155.667,10	2.155.667,10	0,00	0,00
393	HESAPLANAN KDV	39.323.318,70	40.145.974,82	0,00	822.656,12
522	MERKEZ VE ŞUBELER CARİ HESABI	0,00	4.936.504,81	0,00	4.936.504,81
600	MDV YENİDEN DEĞERŞLEME ARTIŞLARI	23.596.762,30	23.596.762,30	0,00	0,00
602	YURTİÇİ SATIŞLAR	16.509,75	16.509,75	0,00	0,00
610	DİĞER GELİRLER	417.853,41	417.853,41	0,00	0,00
622	SATIŞTAN İADELER(-)	14.010.569,57	14.010.569,57	0,00	0,00
631	SATILAN HİZMET MALİYETİ(-)	533.478,42	533.478,42	0,00	0,00
632	PAZARLAMA, SATIŞ VE DAĞITIM GİD	4.071.911,63	4.071.911,63	0,00	0,00
642	GENEL YÖNETİM GİDERLERİ(-)	4.106,59	4.106,59	0,00	0,00
646	FAİZ GELİRLERİ	128.994,48	128.994,48	0,00	0,00
649	KAMBİYO KARLARI	406.176,05	406.176,05	0,00	0,00
653	FAALİYETLE İLGİLİ DİĞER GELİR VE K	88.271,19	88.271,19	0,00	0,00
656	KOMİSYON GİDERLERİ(-)	32.046,59	32.046,59	0,00	0,00
660	KAMBİYO ZARARLARI(-)	19.596,93	19.596,93	0,00	0,00
679	KISA VADELİ BORÇLANMA GİDERLERİ	556.491,14	556.491,14	0,00	0,00
689	DİĞER OLAĞANDIŞI GELİR VE KARLAR	8.835,46	8.835,46	0,00	0,00
690	DİĞER OLAĞANDIŞI GİDER VE	5.527.246,69	5.527.246,69	0,00	0,00
740	ZARARLAR	14.528.119,27	14.528.119,27	0,00	0,00
741	DÖNEM KARI VEYA ZARARI	14.010.569,57	14.010.569,57	0,00	0,00
760	HİZMET ÜRETİM MALİYETİ	533.478,42	533.478,42	0,00	0,00
761	HİZMET ÜRETİM MALİYETİ YANSITMA	533.478,42	533.478,42	0,00	0,00
770	PAZARLAMA	4.071.931,43	4.071.931,43	0,00	0,00
771	PAZARLAMA, SATIŞ VE DAĞIT GİDER	4.071.911,63	4.071.911,63	0,00	0,00
780	YAN	19.596,93	19.596,93	0,00	0,00
781	GENEL YÖNETİM GİDERLERİ	19.596,93	19.596,93	0,00	0,00
910	GENEL YÖNETİM GİDERLERİ YAN HES	25Ç100,00	0,00	25.100,00	0,00
911	FİNANSMAN GİDERLERİ	0,00	25.100,00	0,00	25.100,00
950	FİNANSMAN GİDERLERİ YANSITMA HES	8.748,28	8.748,28	0,00	0,00
951	TEMİNAT SENEDİ ALACAKLILARI	8.738,44	8.738,44	0,00	0,00
	TEMİNAT SENEDİ BORÇLULARI				
	KANUNEN KAB. EDİLMEYEN GİDERLER				
	KANUNEN KAB. EDİLMEYEN GİD. KARŞ				
GENEL	TOPLAM	353.773.014,94	353.773.014,94	24.971.752,34	24.971.752,34

Gelir tablosu.

Satış Gelirleri

Yurt İçi Satışlar	23.596.762,30
Satışların Maliyeti (-)	14.010.569,57
Ticari Faaliyetlerden Brüt Kar (Zarar)	9.586.192,73
Faiz, Ücret, Prim, Komisyon Ve Diğer Gelirler	4.106,59
Faiz, Ücret, Prim, Komisyon Ve Diğer Giderler (-)	88.271,19
Brüt Kar	9.502.028,13

Faaliyet Giderleri

Genel Yönetim Giderleri (-)	4.071.911,63
Pazarlama, Satış Ve Dağıtım Giderleri (-)	533.478,42
Diğer Faaliyet Gelirleri	406.176,05
Diğer Faaliyet Giderleri (-)	-

Faaliyet Karı

5.302.814,14

Finansman Giderleri

Kısa Vadeli Borçlanma Giderleri (-)	19.596,93
-------------------------------------	-----------

Olağan Kar Veya Zarar

5.283.217,2

Olağandışı Gider Ve Zararlar (-)	8.835,46
----------------------------------	----------

Dönem Net Karı Veya Zararı

5.274.381,74

Dönem Karı vergi Ve Diğer Yükümlülük Karşılıkları

Dönem Net Karı

5.274.381,74

SONUÇ

Turizm sektörü, gelişimiyle birlikte ülke ekonomisine büyük katkılar sağlamaktadır. Türkiye, coğrafi yapısı gereği birçok doğal güzelliğe sahip olması nedeniyle turizm sektöründe önemli bir potansiyele sahiptir. Bu doğal güzellikler sayesinde turizm, ülkenin en önemli gelir kaynaklarından biri haline gelmiştir. Turizm sektöründe hizmet veren konaklama işletmeleri, emek yoğun bir şekilde hizmet sunmaktadır. Bu işletmeler turizm sektörü için son derece değerlidir.

Konaklama işletmeleri, ortalama yaşamı boyunca ayakta kalabilmek için sürekli olarak yenilik yapmak ve hizmet kalitesini artırmak zorundadır. Ancak, konaklama işletmelerinde sunulan hizmetler stoklanabilir bir yapıya sahip olmadığından, etkin maliyet muhasebesi sistemleri, konaklama işletmelerinin kârlarını artırma ve maliyetlerinin de azaltmak için önemli rol üstlenir.

Turizm sektöründe, müşterinin tecih etme sebebinin işletmenin başarısına bağlı olduğu son yıllarda daha fazla anlaşılmaya başlandı. Müşterilerin işletmeye gelişinden işletmeden ayrılmasına kadar geçen süredeki hizmet kalitesi, işletmenin tercih edilmesi açısından şüphesiz en önemli etkidir. Müşteri memnuniyeti, müşteri sadakatini artırır ve bu da işletmeye olumlu bir itibar kazandırır. Turizm sektöründeki işletmeler için en etkili reklam araçlarından biri, mevcut işletme hakkında yaptıkları olumlu görüşler ve tavsiyelerdir.

Konaklama işletmelerinde yiyecek-içecek departmanı en önemli gelir kaynaklarını oluşturur. Bu nedenle yiyecek-içecek maliyetleri hesaplanırken, çeşitli yöntemler kullanılır. Departmanlardaki maliyetlerden başka işletme ile ilgili genel giderler, işçilik giderleri de satış fiyatının doğru tespit edilebilmesi için maliyetlere eklenmesi gerekir. Yiyecek-içecek bölümündeki maliyetleri düşürebilmek için; deneyimli ve yeteri düzeyde personel bulundurmak, malzeme ihtiyacını en doğru şekilde tespit etmek, kontrollerin düzenli yapılması ve satın alma politikalarını sistemli uygulamak gerekmektedir.

Turizm sektörü, ekonomik büyümeyi kapsayan önemli bir sektördür ve kış turizmi de Türkiye'de önemli bir rol oynamaktadır. Bu bağlamda, Erzurum gibi kış turizmi harcamalarının yoğun olduğu yerde bir otel işletmesinin, maliyet muhasebesi sistemleri incelenmiş, mevcut uygulamalar tespit edilmiş ve değerlendirmeler yapılmıştır.

Otelden talep edilen edinilen bilgilere ve gözlemlere göre maliyetler, gerçek veriler kullanılarak hesaplanmakta ve maliyetler hizmetlere yüklenirken tam maliyet sistemi

kullanılmaktadır. Otelin maliyet muhasebesini etkin bir şekilde kullandığı, muhasebe departmanına gereken önemin verildiği görülmüştür. Uygulama yapılan otel kış mevsiminde daha dolu kapasite ile çalışmaktadır. Bu da gelirlerin aynı zamanda maliyetlerin dönemsel artması anlamına gelmektedir. Boş kapasite ile çalışıldığı dönemlerin olduğu belirlenmiştir. Bu dönemlerdeki zararını en aza indirmek için daha gelişmiş bir maliyet sistemi olan değişken maliyet sistemi kullanılması önerilebilir. Bu sayede işletmenin boş kapasite ile çalıştığı durumlardaki sabit giderler dönem gideri olarak kabul edilecek, bu yöntemle sabit üretim maliyeti gerçekleştiği dönemde giderleştirilecektir. Bu yöntem kısa dönemli yönetim kararlarının alınırken yöneticilere daha doğru bilgiler sağlayacaktır.

İşletmeden edinilen bilgilere göre işletmenin 2022 satışları 23.596.762,30 tl hesaplanmıştır. Bu satışların maliyeti 14.010.569,57 tl'dir. Gider kalemlerinde en fazla payı 4.071.911,63 tl ile genel yönetim giderleri oluşturmaktadır. Genel yönetim giderlerinde en fazla gider kalemini pansiyon yiyecek giderleri, yiyecek içecek bölümünde çalışan personel maaş ve ücretleri oluşturmaktadır. Bunlardan sonra en yüksek gider kalemleri doğalgaz ve elektrik giderleridir. İşletmenin pazarlama, satış ve dağıtım gideri ise 533.478,42 tl'dir. İşletmenin diğer faaliyet giderleri ise 5.302.814,14 tl olduğu belirlenmiştir. Dönem net karı 5.274.381,74 tl şeklinde hesaplanmıştır.

Yapılan çalışma sonucunda işletmenin satışlarının % 22'sinin kar olduğu, satış maliyetinin ise satışların %60 'ına tekabül edildiği belirlenmiştir. Dolayısıyla işletme maliyetinin satışların %60 'nı oluşturması işletme karlılığının düşük olmasının önemli bir faktörüdür. Bu nedenle işletmenin maliyetleri etkin bir biçimde kontrol edebilmesi ve minimum maliyetle maksimum kara ulaşabilmesi için alternatif maliyet yönetmelerini uygulayabilir. Daha iyi bir maliyet yönetimi gider kalemlerinin düşürülmesine aynı zamanda karın yükselmesine yardımcı olabilir.

KAYNAKÇA

- Akbaba A., Günlü E. (2011). Otel İşletmelerinde İşgören Bulma, Seçme Ve Eğitim Sürecinin Stratejik İnsan Kaynakları Bakış Açısıyla Değerlendirilmesi: Beş Yıldızlı Otellerde Bir Araştırma, Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi.
- Akbalık, O. (2020). Otel İşletmelerinde Maliyet Yönetimi: İstanbul İlinde Beş Yıldızlı Otel İşletmelerinde, Uygulamalar. *Yüksek Lisans Tezi Beykent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı Finans Bilim Dalı, İstanbul.*
- Akbulut, H. (1996). *Konaklama İşletmelerinde Maliyet Muhasebesi Alt Sisteminin Kurulması Ve Bir Uygulama Örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Muhasebe-Finansman Bilim Dalı, Konya.
- Akdoğan N. (2009). *Tek Düzen Muhasebe Sisteminde Maliyet Muhasebesi Uygulamaları*, Gazi Kitabevi, Ankara
- Akdoğan N., Aktaş R., Deran A., Erhan DU, Acar V (2011). *Türkiye Muhasebe Standartları ile Uyumlu Sektörel Muhasebe*, Gazi Kitabevi, Ankara
- Akın, A., Akın A. (2013). Yiyecek İçecek İşletmelerinde Uygulanan Maliyet Kontrol Sistemlerinin Tespitine Yönelik Bir Araştırma: Gaziantep Örneği, Akademik Bakış Dergisi
- Akoğlu Kozak N., ve diğerleri, (2012). Otel işletmeciliği, M. Akoğlu Kozak, Detay Yayıncılık, Ankara, Türkiye
- Akova O., Karakaya, A. (2003) Organizasyon Büyüklüğünün Ön Büro Bölümü Organizasyon Yapısına Etkileri Üzerine Uygulamalı Bir Araştırma, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi
- Aktaş, A. (2011). *Ağırlama Hizmet İşletmelerinde Yiyecek ve İçecek Yönetimi*, Detay Yayıncılık, Ankara
- Aktürk, A., ve Özgür, E. (2011). Otel İşletmelerinde Bir Faaliyet Denetim Aracı Olarak Kurumsal Karnenin Uygulanabilirliği, Muhasebe ve Finansman Dergisi
- Altuğ, O. (2006). *Maliyet Muhasebesi*, Türkmen Kitabevi, İstanbul
- Ataman, Ü. (2004). *Genel Muhasebe* Türkmen Kitabevi, İstanbul.
- Azaltun M, Kaya E (2010). *Konaklama İşletmelerinde Muhasebe Uygulamaları*, Detay Yayıncılık, Ankara.
- Barfield TJ, Raiborn AC, Kinney RM (2003). Cost Accounting: Traditions and Innovations, Thomson Southwestern, USA
- Barutçugil, İ. (2004). Stratejik İnsan Kaynakları Yönetimi, Kariyer Yayınları, İstanbul, Türkiye.
- Bekçi, İ. (2003). Konaklama Muhasebesi, Süleyman Demirel Üniversitesi Basımevi, Isparta.
- Benligiray, Y. (2009). *Uzmanlık Muhasebeleri*, Gazi Kitabevi, Ankara.
- Birkan, İ. (1999). Otel İşletmelerinde Pazarlama Kanallarının Analizi: Türkiye'deki Şehir Otelleri Üzerine Bir Uygulama, Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi
- Büyükmirza, HK. (2009). Maliyet ve Yönetim Muhasebesi, Gazi Kitabevi, Ankara

- Cengiz, M. (2012). Alanya Bölgesindeki Dört ve Beş Yıldızlı Otellerde Çalışan Yöneticilerin Yenilikçilik Anlayışı, *Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya*.
- Çardak, D. (2016). Otel İşletmelerinde Maliyet Muhasebesi Sistemleri: Kapadokya Bölgesi Uygulama Örneği. *Yüksek Lisans Tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı, , Nevşehir*.
- Çatalkaya, Y. (2019)/. Ondokuz Mayıs Üniversitesi/Havza Meslek Yüksekokulu/Otel, Lokanta Ve İkram Hizmetleri Bölümü/Turizm Ve Otel İşletmeciliği Pr., Samsun.
- Çetiner, E. (2002). Konaklama İşletmelerinde Muhasebe Uygulamaları, Gazi Kitabevi, Türkiye, Ankara
- Çetiner, E. (2002). Konaklama İşletmelerinde Muhasebe Uygulamaları, Gazi Kitabevi, Türkiye, Ankara
- Çiftci, Y. ve Köroğlu, Ç. (2008). Otel İşletmelerinde Yiyecek-İçecek Maliyet Kontrol Yöntemlerinin İncelenmesi, Marmaris İlçesi Örneği, *Sosyal Bilimler Dergisi*
- Civelek, M. Özkan, A. (2006). Maliyet ve Yönetim Muhasebesi, Detay Yayıncılık, Ankara
- Demirtaş, N. (2010). Otel İşletmeciliği Kitabı 2. Baskı ,Ankara Üniversitesi Uzaktan Eğitim Merkezi, Ankara.
- Didin, S. Köroğlu, Ç. (2008). Konaklama İşletmelerinin Satışlar-Maliyetler Bakımından Rekabet Edebilme Durumu ve Gelecekte Beklentileri. *ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi*
- Dittmer, RP. Griffin, GG. (1999). Principles of Food, Beverage and Labor Cost Controls, John Willey and Sons, New York
- Elitaş, C. (2010). Konaklama Muhasebesi, İşletme Bölümü, *Afyon Kocatepe Üniversitesi İ.İ.B.F, Afyonkarahisar*.
- Emeksiz, M. (2002). Beş Yıldızlı Otel İşletmeleri için Getiri Yönetimi Uygulama Modeli, *Doktora Tezi, Turizm ve Otel İşletmeciliği Anabilim Dalı, Eskişehir Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir*.
- Erdem, B. (2002). Otel İşletmelerinde İnsan Kaynakları Yönetimi Açısından Personel Bulma ve Seçme Süreci(Örnek Bir Uygulama), Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Erdoğan, N. (2001). Maliyet Muhasebesi, Şafak Matbaacılık, İzmir
- Eser, K. (2009). Konaklama İşletmelerinde Stratejik Maliyet Yönetimi ve Karlılık İlişkisi, *Yüksek Lisans Tezi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karaman, Türkiye*
- Güleç, S.B. (2004). Otel İşletmelerinde Reklam Faaliyetleri ve Reklam Satın Alma Tercihleri İlişkisi Örnek Bir Uygulama, *Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir, Türkiye*.
- Güngörmüş, AH. Yılmaz, M. (2011). Vakıf Üniversitelerinde Yönetimsel Amaçlı Hesap Planlarının Tms'ye Göre Oluşturulması Ve Hizmet Üretim Maliyetlerinin Muhasebeleştirilmesi, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Kütahya*
- Gürdal, K. Ankara Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi, Açık Ders
- Gürsoy, T.C. (2009). Yönetim ve Maliyet Muhasebesi, Beta Yayıncılık, İstanbul, Türkiye
- Güzel, T. Mersin, Z. (2007). Bilgi Teknolojilerinin Muhasebe Uygulamalarında Yarattığı Değişim. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*
- Karakaya, M. (2007). Maliyet Muhasebesi, Gazi Kitabevi, Ankara

- Karamustafa, K. (1994). Otel İşletmelerinin Yiyecek ve İçecek Bölümünde MaliyetFiyat-Verimlilik İlişkileri ve Bir Örnek. *Anatolia Dergi*
- Kaval, H. (1994). *Konaklama İşletmeleri Muhasebesi*, Yaklaşım Yayınları, Ankara
- Keskin, M. (2013). Konaklama İşletmelerinde İşgörenlerin Hizmet Kalitesi Algılamaları Sinop İlinde Faaliyet Gösteren Konaklama İşletmelerine Yönelik Bir Uygulama. *Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı, Aydın.*
- Kozak, M. (2006). *Otel İşletmelerinde Kat Hizmetleri Yönetimi*, Detay Yayıncılık: Ankara
- Koroğlu, Ç. (2007). *Otel İşletmelerinde Yiyecek-İçecek Maliyet Kontrolü Ve Basit Maliyet Kontrol Yöntemine İlişkin Bir Uygulama*
- Küçükşavaş, N. (2002). *Bilgisayar Uygulamalı Maliyet Muhasebesi*, Beta Basım, İstanbul
- Küçükşavaş, N. (2006). *Yönetim Açısından Maliyet Muhasebesi*, Kare Yayınları, İstanbul
- Lamelas J., Filipe JA (2012) Co-Leadership and Hotel Management. The Account Systems USALI and BSC to Improve Effectiveness and Efficiency: The Portuguese Case. *Int. J Latest Trends Fin. Eco. Sc*
- Lazol, İ. (2011). *Maliyet Muhasebesi*, Ekin Yayınevi, Bursa
- MEGEP (Mesleki Eğitim Ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi), (2007), Konaklama ve Seyahat Hizmetleri Turizm İşletmeleri, *Millî Eğitim Bakanlığı, Ankara, Türkiye.*
- Öğüt, A., Güleş, H.K. ve Çetinkaya, A.Ş. (2003). *Bilişim Teknolojileri Işığında Turizm İşletmelerinde Yönetim (Enformatik Bir Bakış)*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara
- Özgan, B.B, Tekel, Yazıcı, HN ve Çedikçi, F.T, (2010). Turizm İşletmelerinde Teknik Hizmetler Biriminin Bölümünün Personel Seçme, Değerlendirme ve İşe Yerleştirme Süreci, Kurum İşleyiş Sürecine Etkisi, *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*
- Öztekin, H. & İlhan H. (1994). Konaklama Endüstrisi Ve Konaklama İşletmelerinin Sınıflandırılması, *Dergipark*.
- Rasim, Z. (2004). *Otel İşletmelerinde Maliyet Ve Yönetim Muhasebesi Uygulamaları: Bir Araştırma*, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Muhasebe Finansman Bilim Dalı, Konya.
- Romney, M.B., Steinbart, P.J., Cushing, B.E. (1997). *Accounting Information System*, Seventh Edition, USA: Addison-Wesley Publishing Company Inc.
- Sümer, H. (1994). Seyahat Acentalarında Kullanılan Belgeler, Defterler, Raporlar, İsmail Akgün Vakfı Yayınları, İstanbul
- Sürmeli, F. (2006). *Muhasebe Bilgi Sistemi*, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları, Eskişehir.
- Şengel, S. (2013). *Konaklama İşletmeleri Muhasebesi*, Detay Yayıncılık,, Ankara, Türkiye.
- Tokaç, A. (2006). *Uygulamacı Gözüyle İşletmelerde Muhasebe Organizasyonu ve Denetimi* Tunca Kitabevi, İstanbul.
- Usal, A. ve Kurgun, A.O. (2006). *Turizm İşletmelerinde Maliyet Analizleri*, Detay Yayıncılık, Ankara.
- Ünüvar, Ş. (2009). Araştırma Makalesi Kişilerarası İletişimin Konaklama İşletmelerindeki Önemi Ve Beş Yıldızlı Otellerde Bir Uygulama

- Yereli, NA., Kayalı, N., Demirlioğlu, L. (2011). İnşaat Sözleşmelerine İlişkin TMS Çerçevesinde Yıllara Yaygın İnşaat Taahhüt İşlerinin Muhasebeleştirilmesi. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi.
- Yıldıztekin, İ. (2009) Konaklama Hizmetlerinde Maliyete Dayalı Fiyatlama ve Fiyat Değişiminin Bölüm Kârlılığına Etkileri. Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi
- Yılmaz, G. (2015). *Konaklama İşletmelerinde Maliyet Muhasebesi Maliyet Analizleri .e Uygulama*, Yüksek Lisans Tezi, Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yükçü, S., İçerli M.Y. (2007) Direkt Malzemeye Dayalı Maliyet Hesaplama Sistemi, Muhasebe ve Finansman Dergisi

İnternet Kaynakları

- <https://www.turizmebakis.com/konaklama-isletmeleri/> (erişim tarihi 01.05.2022)
- <https://www.cesurgezgin.com/otel-yildizlari-ve-anlamlari.html> (erişim tarihi 08.11.2022)
- <https://www.kariyer.net/bolumler/insan%2Bkaynaklari%2Byonetimi/nedir> (erişim tarihi 01.06.2023)
- https://personel.omu.edu.tr/docs/ders_dokumanlari/9196_89471_1939.docx (erişim tarihi 12.06.2023)
- <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Turizm-Istatistikleri-I.-Ceyrek:-Ocak---Mart,-2023-> (erişim tarihi 20.06.2023)
- <https://www.muhasebecisitesi.com/ay-sonu-kdv-tahakkuk-kaydi/> (erişim tarihi 23.06.2023)

ÖZ GEÇMİŞ

Deniz TAŞKESENLIOĞLU, yılının’da dünyaya geldi. İlköğrenimine ilk olarak İlköğretim Okulu’nda başladı, daha sonra İlköğretim Okulu’nda ortaokul eğitimine devam etti. Ardından Lisesi’nde lise eğitimini tamamladı. 2012 yılında ’ni kazandı. 2020 yılında Lisansüstü Eğitim Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı’nda tezli yüksek lisans eğitimine başladı. “Konaklama İşletmelerinde Maliyet Muhasebesi; Erzurum İlinde Örnek Uygulama” adlı tez çalışmasını yazarak lisansüstü eğitimini tamamladı. Evli ve 2 çocuk annesidir.